Provincie Noord-Brabant

Besluit 58/21

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 1 oktober 2021

Onderwerp
Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 2 juli 2021

Datum
1 oktober 2021
Documentnummer
4955047

Provinciale Staten van Noord-Brabant;

Gelezen het voorstel van de Griffier van 21 september 2021, nr. 58/21 A;

Gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

Besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 2 juli 2021.

's-Hertogenbosch, 1 oktober 2021

Provinciale Staten voornoemd,

de voorzitter, de griffier,

mr. I.R. Adema mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 58/21 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 2 juli 2021

Inhoudsopgave

Index gesproken personen 3

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant 5

Opening van de vergadering / vaststellen agenda 8

Toelichting door informateurs mevrouw Peijs en de heer Verheijen op hun advies van 28 juni 2021 voor een coalitie met VVD, CDA, D66, GroenLinks en PvdA 9

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten de heer E. J. de Bie 20

Bespreekstukken 20

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020 21

43/21 Bestuursrapportage I-2021 35

Beperkte bespreekstukken 55

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant 55

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM 68

Hamerstukken 71

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS 71

Stemming 77

Motie M102-2021 Snelheid in (in)formatiegesprekken 77

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020 78

43/21 Bestuursrapportage I-2021 78

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant 79

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM 80

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS 80

Sluiting 81

Stemmingsoverzicht vergadering Provinciale Staten 2 juli 2021 82

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., *57*, 63, *67*, *72*
Bekker, M.A. de, *70*, *71*, *72*
Berg, H.F. van den, *56*, *58*, 60, 62, 64, *72*
Bergsma, R., 20, 21, 34, 36, *73*, 80
Bie, E.J. de, 20, 26, 41, *50*, *73*, *78*, *79*, 80, 81
Boon, M.C.H., *73*, *79*
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.P.M. van, 22, 23, 34, 36, 49, *73*
Broek, H.W. van den, 12, 16, *17*, 18, 19, *27*, *35*, 43, 51, *56*, 61, 64, *65*, *73*
Brouwers, drs. J.F.X.M., 12, 19, 26, 31, 34, 42, 43, 51, *73*
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8, 20, *72*, *73*, *74*, *75*, *76*, *77*, *78*, *79*, 80
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 69, *73*
Dijk, mw. E. van, *73*
Dirken, mw. ir. A.M.W., *73*
Duijs, F.B.G., *73*
Everling, M.J., 10, *73*
Gremmen, R.J., 21, 34, *35*, *47*, 48, 49, *54*, *73*
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 32, *47*, *55*, *70*, *71*
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 11, 16, *74*, 81
Heer, drs. ing. C. de, 68, *74*
Heer, T.J.W. de, *74*
Heijmans, N.G.L., *74*
Hendriks, C.A., *57*, *74*
Hoon, mw. A.J.M. de, 10, *74*, *77*
Janssen, R.P.M., 68, *74*
Kammen, mw. drs. P. van der, 24, 28, 29, 34, *37*, *50*, 69, *74*
Karaaslan, T., *74*, *78*, *79*
Koopman, mw. F.W.M., *74*
Kort MSc, M.V. de, *74*
Kutlu, S., *57*, 68, *74*
Lemkes-Straver, mw. E.P.J., 32, *47*
Linden, mw. J.J. van der, 23, 30, 34, *37*, 49, 51, *75*
Ludwig, T.W., *75*
Maat, C.A. van der, *27*, 29, *35*, 44, *52*, 62, 63, 64, *65*, 66, *67*
Manders, drs. W.J., *75*
Meeren, C.J.R.F. van der, *59*, 60, *75*
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 11, *75*
Nuland, J.S., *75*
Oetelaar, J.C.M. van den, 10, *75*
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 10, *75*, *77*
Panhuizen, A., *75*
Peijs, mw. drs. K.M.H, 9, 10, 13, 14, 18, 19
Pinxteren, W.F.C. van, *46*, *54*, *55*
Roijackers, mw. H.I., 11, *75*, *77*
Ronnes, H.A.G., 30, 31, *45*, *53*, *54*
Rutjens, W.H.A., 12, 16, 26, 39, *50*, *52*, *70*, *75*
Smeulders, MA, S.J.A.H., 11, *25*, 39, *59*, *75*, *78*

Spierings, mevrouw. M.J.G., 76
Spooren, A.J.M., 76
Stoop, drs. J.W.P., 76
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de, 76
Verheijen, drs. L.H.J., 13, 14, 17, 18
Vlasveld, mw. A.I., 60, 66, 67, 76
Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 81
Vreugdenhil, ing. H.J., 12, 15, 17, 27, 35, 43, 48, 49, 51, 62, 66, 76
Wel, ir. M.C. van der, 12, 16, 34, 41, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 76
Zwart, mw. P.S., 56, 57, 76

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bekker, M.A. de	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bergsma, R.	CDA	Woudrichem
Bie, E.J. de	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Boxel-van Gruijthuijsen, mw. L.M.P van	D66	Oss
Broek, H.W. van den	Lokaal Brabant	Reek
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Groep Rutjens	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heer, T.J.W. de	D66	Hoogerheide
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Koopman, mw. F.W.M.	SP	Geldrop
Kort MSc, M.V. de	PvdA	Vught
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Groep De Bie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Nuland, J.S. van	VVD	Oisterwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Rutjens, W.H.A.	Groep Rutjens	's-Hertogenbosch
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint-Michielsgestel

Spooren, A.J.M.	CDA	Breugel
Stoop, drs. J.W.P.	CDA	Bergen op Zoom
Thijssen, J.G.M.	CDA	Beers
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de	CDA	Beek en Donk
Vlasveld, mw. A.I.	Partij voor de Dieren	Tilburg
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Wel, ir. M.C. van der	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Wely, L.F.A.M. van	Groep Rutjens	Oss
Zwart, mw. P.S.	VVD	Molenschot

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 2 juli 2021

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

Toelichting door informateurs mevrouw Peijs en de heer Verheijen op hun advies van 28 juni 2021 voor een coalitie met VVD, CDA, D66, GroenLinks en PvdA

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid Provinciale Staten de heer E.J. de Bie.

II. Bespreekstukken

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020

43/21 Bestuursrapportage I-2021

III. Beperkte bespreekstukken

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM

IV. Hamerstukken.

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS

V. Stemming

Motie M102-2021 Snelheid in (in)formatiegesprekken

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020

43/21 Bestuursrapportage I-2021

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS

VI. Sluiting.

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 2 juli 2021

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 46 leden aanwezig, te weten: mw. Arts, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, De Bie, Boon, mw. Van Boxel-van Gruijthuijsen, Van den Broek, Brouwers, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer (CDA), De Heer (D66), Heijmans, Hendriks, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Koopman, S. Kutlu, mw. Van der Linden, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Van Nuland, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, mw. Roijackers, Rutjens, Smeulders, mw. Spierings, Spooren, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

Afwezig mw. Scholder-Penders, mw. Van Dijk, Thijssen, Stoop, Deryckere, Altundal, De Kort.

Voor een toelichting op hun advies van 28 juni 2021 voor een coalitie met VVD, CDA, D66, GroenLinks en PvdA zijn voorts aanwezig mevrouw drs. K.M.H. Peijs en de heer drs. L.H.J. Verheijen, informateurs.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 09.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Het is half 10. Ik open de vergadering en verzoek u allen te gaan staan voor een moment stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van een aantal Statenleden: mevrouw Scholder, mevrouw Van Dijk, de heer Thijssen en de heer Stoop. Zij zullen waarschijnlijk wel aanwezig zijn in de digitale vergadering die aansluitend aan deze vergadering plaatsvindt. Verder heb ik bericht van verhindering van de heer Deryckere en de heer Altundal. De heer De Kort is ook verhinderd voor de eerste vergadering, begrijp ik. En ik heb bericht dat mevrouw Arts later komt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik meld verder dat mevrouw Gemma van Heusden haar ontslag als lid van Provinciale Staten heeft ingediend. Zij wenst u allen voor de toekomst van Brabant veel succes en wijsheid.
Ik heet allen van harte welkom, in het bijzonder degenen die onze vergadering via www.brabant.nl volgen en natuurlijk ook de dame en heer ter linkerzijde van mij, mevrouw Peijs en de heer Verheijen, de informateurs.
We vergaderen weer fysiek in ons mooie provinciehuis en om ervoor te zorgen dat iedereen de kans krijgt om te stemmen heeft de agendavergadering besloten ook deze vergadering weer digitaal te stemmen met behulp van de stemapplicatie. Dat doen we in een aparte digitale vergadering aansluitend aan deze vergadering. U weet het: vanwege de coronarichtlijnen en de anderhalvemetermaatregel is het niet de bedoeling dat we uitgebreid rond gaan lopen tijdens de vergadering. Op andere momenten is het overigens

ook niet altijd een goed idee om uitgebreid rond te lopen tijdens een vergadering. Er zullen regelmatig schorsingen zijn, waarbij u conform de instructie via de zijden van de zaal naar buiten kunt gaan.
Ik stel de agenda aan de orde. Er zijn geen mondelinge vragen en actuele moties ingediend. En u weet: als u moties of amendementen heeft, mail ze tijdig aan de griffie. Het is ook erg belangrijk dat u tijdens uw spreektijd duidelijk maakt welke motie of amendement u indient. Pas dan kan de griffier overgaan tot publicatie, en dat is best belangrijk, zoals we de afgelopen vergadering ook hebben gemerkt. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag 2 juli 2021, onder agendapunt 5: ingediende moties en amendementen.
Ik wijs u nog maar eens op de interrupties. Conform het reglement van orde bestaat uit een interruptie uit een korte opmerking of vraag, zonder inleiding. Daarna mogen maximaal twee korte – korte! – vervolgvragen worden gesteld. Dat heeft u zelf vastgesteld.
Ik zie mensen niet hun hand opsteken dat er iets niet zou kloppen, dan is de agenda de agenda en gaan we naar een toelichting door de informateurs.

Toelichting door informateurs mevrouw Peijs en de heer Verheijen op hun advies van 28 juni 2021 voor een coalitie met VVD, CDA, D66, GroenLinks en PvdA

De **voorzitter**: Nogmaals van harte welkom. Fijn dat u de tijd vrij heeft gemaakt om hier vandaag een toelichting te geven op uw advies tot nu toe en vragen te beantwoorden. Ik geef u zo meteen eerst het woord en daarna alle fracties die in één minuut vragen kunnen stellen of opmerkingen kunnen plaatsen. Ik weet niet wie van u beiden begint? Mevrouw Peijs? Ga uw gang.

Mevrouw **Peijs**: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Als ik zo de zaal rondkijk, dan is het echt een déjà vu uit een ver, ver, ver, grijs verleden. Ik heb ooit vijf eerste klassen gehad op een heao en die deden zo examen, dus dat is echt een heel vreemd gezicht voor Provinciale Staten. Maar daar hadden we het vandaag niet over.
Mevrouw de voorzitter, geachte Statenleden. Wij leven in een cruciale tijd en we kunnen het nog goed doen. Als ik zo rondkijk naar de gemiddelde leeftijd, kunt ú het eigenlijk nog goed doen, daarna is het alleen dweilen met de kraan open. Daarom moet er een stabiel bestuur voor Brabant zijn, een bestuur dat tegen een stootje kan. Maar geen misverstand: het gaat over vijf partijen met een eigen wordingsgeschiedenis, eigen overtuigingen en eigen achterbannen. Het kan dus best nog een keer knetteren, maar het mag niet sneuvelen, en dat zullen we nodig hebben, want pappen en nathouden is er niet meer bij. Dat wil zeggen dat er bestuurd wordt met de ogen open, en er is heel wat te zien en heel wat te doen in Brabant.
Brabant is een kernprovincie, en daarmee bedoel ik dat we hier in Brabant in het oog van de storm zitten wat betreft stikstof, CO_2-uitstoot, natuur, water. Toch kan Brabant naast zijn burgers gaan staan en naast de vele maatschappelijke organisaties en bedrijven gaan staan, om samen de weg te zoeken naar een toekomst die Brabant, en daardoor ook Nederland, leefbaar houdt. We kunnen niet de hele wereld bij de hand nemen, maar als iedereen in Brabant op de plaats waar hij zit zijn best doet en doet wat mogelijk is, met behulp van de provincie en zijn eigen gemeente, dan komen we ver, maar we komen ook ván ver. Om dat te kunnen doen, hebben we de opdracht van de Staten aan ons beiden voortvarend opgepakt. We hebben gesprekken gevoerd met zes partijen, kritische gesprekken. We hebben doorgevraagd, geprobeerd te zoeken naar onoverbrugbare verschillen, ook van de kant van de partijen zelf. We hebben mensen – want daar komt het eigenlijk toch altijd op neer – bij elkaar gebracht, onderzocht of er persoonlijke barricades liggen, ressentimenten uit het turbulente verleden van de laatste jaren. Partijen hebben aangegeven, na het uitspreken van hun persoonlijke gevoelens, dat er een streep staat onder het verleden, een dikke streep.
De gesprekken met alle partijen waren, net als in de verkennersfase, open en constructief. We hebben opnieuw geconcludeerd dat er een breed draagvlak is voor een groot deel van het provinciale beleid. Er is door geen enkele partij een blokkade voor een andere partij opgeworpen. Op de vier bekende thema's, landbouw en stikstof, energietransitie, vrije tijd, cultuur, sport en brede welvaart, hebben we gezocht naar

de samenhang en naar de verschillen van de verschillende partijen. We zijn er net als de verkenners van overtuigd dat alle combinaties van deze zes partijen een stabiele en slagvaardige coalitie kunnen vormen. Voor een gezond samenspel tussen Staten en college vonden wij het echter niet wenselijk dat door zes partijen de coalitie gevormd zou worden, en dat was ook niet uw opdracht. Dat betekende dat een van de partijen zou moeten afvallen. Wij hebben die keuze op de inhoud gemaakt, wetende dat de onderlinge verhoudingen en het vertrouwen in elkaar goed zijn. De grootste overeenstemming op de inhoud en de rol van de provincie in het publieke domein vonden wij in de samenstelling VVD, CDA, D66, GroenLinks en PvdA. Uiteindelijk is de SP daarmee afgevallen. Ze hebben helder aangegeven waar ze voor staan en ze zijn zichzelf gebleven. Wij hadden en hebben daar veel respect voor. Als we op 16 juli over het addendum komen te spreken, zal de SP waarschijnlijk op enkele punten zichzelf herkennen. Ook informateurs leren bij. Alles optellend verwachten wij dat de verschillen bij de andere vijf iets minder groot zijn, beter te hanteren zijn in een collegiaal bestuur.
Op dat punt staan we nu. Een aantal zaken staat in de steigers en daarover spreken we u ongetwijfeld op 16 juli. Gezien de breed gevoelde urgentie bij alle betrokkenen, zijn wij ervan overtuigd dat het gaat lukken om voor het zomerreces een nieuwe coalitie te presenteren.
Rest mij nog dank uit te spreken aan de provincie, die ons werkelijk voortreffelijk ondersteuning heeft geboden. Daarvoor dank, voorzitter, en ook dank aan de ambtenaren zelf.
Dat was het, dames en heren. We hebben van tevoren gezegd dat het een hele korte samenvatting is. Het is alleen maar een punt waar we nu staan. We moeten nog wat, het gevoeligste komt nog.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat was namens u beiden, neem ik aan?

Mevrouw **Peijs**: Ja.

De **voorzitter**: Dan ga ik nu de respectievelijke fracties het woord geven. Ik geef als eerste mevrouw Otters van de VVD het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Feitelijk hebben wij geen vragen, maar ik wil kort van de gelegenheid gebruikmaken om een woord tot u te richten. De verkenners, mevrouw Van Bijsterveldt en de heer Roemer, hadden ons, en dan bedoel ik PS, geattendeerd op de urgentie in dit proces. Namens mijn fractie wil ik u daarom danken dat u de taak van formateurs op u wilt nemen en dat u voortvarend aan de slag gaat.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ook wat ons betreft geen inhoudelijke vragen. Een heel helder statement. Zo ervaren wij ook het gehele proces en we gaan het verloop zien.
Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van den Oetelaar, Forum voor Democratie.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Geen vragen, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Everling, SP.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter, dank. Vanaf deze plek wil ik de twee informateurs ook nog van harte bedanken voor de gesprekken die we gevoerd hebben. Zoals zij zojuist ook aangaven, waren dat open en

transparante gesprekken. Wij hebben ze ook als zeer prettig ervaren. Nogmaals vanaf deze plaats ook hartelijk dank en veel succes nog, vooral de komende week, denk ik, gezien de snelheid die erin zit. Verder ook geen vragen van onze kant.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meeuwis, D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ook vanuit D66 geen vragen, voorzitter, maar onze hartelijke dank aan de informateurs tot nu toe voor de hele open gesprekken en de grote betrokkenheid die wij merken, en de grote inzet

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ook de fractie van GroenLinks wil de informateurs, inmiddels formateurs, van harte bedanken. Wij herkennen de inhoudelijke en politieke urgentie die spreekt uit de woorden en uit de uitdagingen waar Brabant voor staat. De gesprekken waren stevig, fair en goed en wij hebben er vertrouwen in dat wij dit proces onder uw leiding goed gaan doorlopen. Dank ook voor de uitleg hier in onze Staten.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter, en ook van mijn kant dank aan de informateurs, al is dit de eerste gelegenheid dat wij elkaar kunnen spreken, omdat wij niet aan de gesprekken hebben deelgenomen. Daarom is het best wel nuttig dat beide informateurs hier aanwezig zijn om deze toelichting te geven, waarbij wij ook een paar vragen kunnen stellen en van die gelegenheid wil ik ook gelijk gebruikmaken. Gehoord de toelichting, zitten er wel een paar punten in waarover ik iets meer duidelijkheid zou willen. Ik hoor van mevrouw Peijs dat er sprake van is dat het toch wel af en toe zal knetteren en dat we in het oog van de storm zitten over stikstof, CO_2, natuur en water. Ik had graag een toelichting van de informateurs hoe zij dit duiden en waarom dit college, of beoogd college, wel stabiel zou zijn, terwijl een vorig college in dezelfde samenstelling juist op deze punten is gevallen nog niet zo heel lang geleden.
Het tweede is: er is sprake van een breed draagvlak voor een groot deel van het provinciaal beleid. Kunnen de informateurs misschien toelichten voor welke delen van het provinciaal beleid dan geen draagvlak bestaat en welke afspraken daarover zijn gemaakt, of hoe daarover gesproken is?
Tot slot de stabiliteit, juist de factor waar het laatste college over gevallen is, de stabiliteit van de deelnemende partijen. Is er ook nog gesproken en gekeken naar de stabiliteit van de nu deelnemende partijen, ook op landelijk niveau? Die vraag heb ik de vorige keer ook gesteld, maar die is alleen maar urgenter geworden, onder andere door de ontwikkelingen binnen het CDA rond de heer Omtzigt, u wel bekend. Dus ik had graag nog een reflectie op deze punten vanuit de informateurs.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Hattem. De heer Smeulders, Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Het wordt een beetje het intrappen van open deuren, maar ook onze fractie wil ontzettend veel dank uitspreken richting Lambert Verheijen en Karla Peijs voor de inzet die ze proberen te leveren om Brabant bestuurbaar te houden. Wij beseffen heel goed dat jullie niet bepaald uitgenodigd zijn in een gespreid bedje, om het zo maar eens te zeggen, en daarom verdienen jullie alle lof dat jullie er toch vrij veel vrije tijd voor inzetten. Wij beschouwen het proces als constructief en ook prettig en in die zin hebben we er vertrouwen in dat we dit op relatief korte termijn kunnen gaan afronden.
Dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens, Groep Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Ook onze dank aan de informateurs, met name vanwege het thema dat de verschillen tussen de vijf partijen eigenlijk helemaal niet zo groot zijn. Dan is dat meteen maar duidelijk. Misschien dan ook een vraag. De SP is afgevallen, wij hebben begrepen op inhoud. Wij zijn ontzettend benieuwd wat dan die inhoud is waardoor de SP zoveel verder van andere partijen af staat dan die andere vijf. Wat is dan die inhoud?
En een tweede vraag: is er ook aandacht besteed aan het begrip 'open samenwerking'?
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren heeft het woord.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Dank voor uw inzet en harde werken. Op 28 juni kwam er een persbericht van uw kant waarin u aankondigde dat de vijf partijen met elkaar verder een coalitie willen vormen. Wat ons meteen opviel, ook in het kader van wat u net vertelde over dat we in het oog van de storm zitten, is dat gekozen is voor het woord 'stikstofvraagstuk', terwijl de landelijke overheid nog steeds spreekt over een stikstofcrisis voor iedereen, voor de natuur, de boeren en de bouwsector, voor iedereen. Ik vraag me af of u kunt aangeven of bewust gekozen is voor het woord 'stikstofvraagstuk' in plaats van 'crisis'.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers heeft het woord, 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Een paar korte vragen. U noemt 16 juli. De vraag is: wat wordt er dan gepresenteerd? Tweede vraag, en die ligt een beetje in het verlengde van de vorige vraag: kunt u wat verder duiden waarom de SP afgevallen is? Als ik het zo mag vertalen: de enige partij die haar rug recht hield.
En de laatste vraag. Het is voor mij natuurlijk een heel bekende coalitie, want zo zijn we hier ook begonnen. Het is in tweeënhalf jaar alweer de derde coalitie. Het CDA speelde daar een belangrijke rol in. Hoe kijkt u tegen de stabiliteit van deze coalitie aan? Want we moeten nog anderhalf jaar volhouden en ik kan het niet verkopen aan de inwoners van Noord-Brabant dat we nog een vierde coalitie zouden krijgen.
Daar wil ik het even bij laten. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef graag de heer Van den Broek van Lokaal Brabant het woord.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, dank dat wij vandaag ook met de informateurs kunnen spreken. In de motie is aangegeven dat we een korte informatieronde zouden voeren en een open parlementaire samenwerking wilden voortzetten. Dat waren twee belangrijke punten, ook voor ons. Ik heb dat enigszins gemist en daarom ook de volgende vraag. Heeft u in de eerste weken met een procesvoorstel gezeten om dat naar de Staten toe te brengen hoe u dit wilt aanpakken? We zijn nu vier weken later en we horen nu eindelijk gelukkig iets. En heeft u naast de zes partijen ook aanleiding gezien om niet met andere partijen te praten, of wel, omdat de korte informatie-introductie niet beperkt was tot de zes partijen? Dus graag op die twee vragen een antwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP. U heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan de heer Verheijen en mevrouw Peijs voor de inzet. Tegelijkertijd hebben wij nog wel een vraag hierover, want in het debat voorafgaand aan de motie die toen aangenomen is, is hier in de Staten nadrukkelijk gesproken over de

open parlementaire samenwerking die vormgegeven zou worden, sterker nog: het is een van de onderwerpen die ook in de motie nadrukkelijk een plek heeft gekregen. Ik heb uw toelichting gehoord. U heeft enkel gesproken over vijf partijen en daarna nog één keer de SP genoemd als zesde partij. Mijn vraag is: hoe heeft u nu invulling gegeven aan dat specifieke element uit de motie in de opdracht die u uitgevoerd heeft? Welke rol heeft dat gespeeld in de werkwijze die u gedaan heeft en de gesprekken die u daarmee gevoerd heeft?
Een paar weken geleden is een motie in stemming gebracht waarover de stemmen staakten, waarin drie dingen nadrukkelijk stonden: 1. deze coalitie van deze vijf partijen; 2. voortbouwen op het vorige coalitieakkoord; 3. ook de perspectiefnotabespreking en de begrotingsbehandeling daarin meenemen, naast de open parlementaire samenwerking. Ook daarover heb ik u eigenlijk helemaal niks horen terugkoppelen naar de volledige Staten, want als er iéts belangrijk is, is dat het niet alleen maar een coalitie van vijf partijen is, maar dat er een brede, stabiele samenwerking moet zijn, en volgens mij is daarvoor door een aantal partijen vanuit de Staten ook een duidelijke handreiking gedaan de vorige keer.
De tweede vraag die ik heb gaat over het proces. Drie partijen die nu gaan onderhandelen hebben nadrukkelijk een heel groot punt gemaakt bij de vorige coalitieonderhandelingen van het besloten proces en dat er geen gesprekken plaatsvonden met bijvoorbeeld stakeholders en dergelijke. Voor hen was dat het grootste punt dat eigenlijk in het proces fout ging bij de vorige coalitieonderhandelingen. Ik heb daar eigenlijk nog helemaal niks van teruggezien hierin. Het heeft tot nu toe alleen maar achter de schermen daarin plaatsgevonden. Misschien kunt u daar ook een stukje toelichting op geven, hoe u daarmee niet alleen binnen het gesprek met de vijf partijen, maar zeker ook breder richting de Staten, maar ook breder richting de Brabantse samenleving wilt werken aan dat breed vertrouwen voor de politiek. Ik heb dat gemist in uw toelichting. Wellicht kunt u daar nog op ingaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Wie kan ik als eerste het woord geven? De heer Verheijen.

De heer **Verheijen**: Ja, even aansluitend bij de vragen van de heer Vreugdenhil. U had op 11 juni een Statendebat met moties. Op 14 juni zijn wij onze activiteiten gestart en het eerste wat wij hebben gedaan is exegese gevraagd, en gekregen, over de moties die op die vrijdag 11 juni hier aan de orde zijn geweest, dus inclusief de motie die u noemt, waarbij de stemmen gestaakt zijn. De opdracht die wij vervolgens hebben opgepakt is natuurlijk direct doorvertaling van de laatste motie die op de Statendag van 11 juni is aangenomen. Tegelijkertijd, om uw vraag maar meteen te beantwoorden, zijn er natuurlijk vanuit de Brabantse samenleving ook brieven naar ons gestuurd, brieven die wij lezen en die wij bespreken in het onderling overleg als formateurs, maar ook met de betrokken partijen, op welke wijze elementen daarvan opgenomen kunnen worden in het vast te stellen addendum. Dat geldt dus ook met name voor de onderdelen die u noemt, perspectiefnota en concept van de open samenwerking, onderdelen die uitdrukkelijk door ons zijn besproken en die, mag ik zeggen, zeer waarschijnlijk een plek gaan krijgen in het addendum. Dat is meteen ook een reactie in de richting van de heer Van Hattem. Wij zijn aan het werk en het addendum zal u een aantal dagen voor de Statenvergadering op 16 juli worden toegezonden, en dan kunnen we ook pas volledig informatie en duidelijkheid geven over de inhoud van het addendum. We kunnen daar vandaag niet op vooruitlopen, maar u mag van ons aannemen dat we de moties zeer goed bestudeerd hebben en ook een plek gaan geven in het addendum.

Mevrouw **Peijs**: Dank aan de partijen die zeiden dat het prettige gesprekken waren, enzovoort. Als u het niet erg vindt, loop ik ze niet allemaal langs in verband met de tijd.
Ik begin even met de PVV, die het wil hebben over het oog van de storm en het knetteren, en waarom dit nou ineens, ondanks het geknetter, wel een stabiele coalitie zou zijn. Als je vijf partijen hebt, met ook een verleden hier in deze Staten, en met allemaal een eigen verkiezingsprogramma, eigen doelen en een eigen achterban, is het, denk ik, onmogelijk om met de geschiedenis die we hebben gehad in deze Brabantse Staten te denken dat die morgen allemaal hand in hand in de wei gaan lopen. Ze kunnen wel een dag hand

in hand in de wei lopen, maar op zeker moment ga je het ook weer hebben over waarom je op deze aarde bent als partij. Wat we hebben gedaan, is niet de verschillen wegpoetsen, niet één pot nat maken van al die partijen, maar de samenhang en de overeenkomsten zoeken daar waar partijen elkaar juist zouden kunnen versterken. Ik denk dat dat goed gelukt is en dat mensen nu ook de instelling hebben om er samen aan te trekken. Ik denk dat iedereen ook geleerd heeft van twee keer breuk in Brabant. Niemand wil nog een keer een derde breuk; ik hoorde iemand zelfs al over een vierde breuk praten, zet 'm op! Dat gaan we dus absoluut niet doen in deze Staten. Er is heel veel verantwoordelijkheid in de vijf partijen, er is trouwens net zoveel verantwoordelijkheid in de SP, die was daar net zo van doordrongen. Ik heb daar dan ook geen angst voor. Het gaat goed, omdat iedereen nu precies weet waar ze aan beginnen, waar de moeilijkheden zitten en waar ze ook af en toe elkaar wat moeten gunnen. Want het is in de politiek altijd zo: als je in een coalitie zit en je gunt elkaar niks, dan kun je beter van tevoren je vinger opsteken en zeggen "sla mij even over bij deze coalitie", want dan wordt het helemaal niks. Het zal dus best een keer knetteren, ik denk dat je in ieder politiek bestuur een keer een fikse discussie kunt hebben, maar, zoals ik zei: we gaan niet sneuvelen. We gaan niet sneuvelen, we geven elkaar ruimte waar het kan en we vragen van elkaar loyaliteit waar het moet. Daarom zullen we stabieler zijn dan in het verleden.
U vroeg ook nog naar de niet-deelnemende partijen. We hebben het daarover gehad en we zouden graag vóór de 16de een keer bij elkaar willen komen met de partijen die niet deelnemen, om daar misschien inhoudelijk wat verdergaande vragen te behandelen dan je in een Statenvergadering kunt doen en met elkaar te praten over "waar staan we en wat doen we nou?". Als daar prijs op gesteld wordt, dan zijn wij beschikbaar.
De heer Rutjens had het over de open samenwerking. Vanaf het allereerste begin hebben wij begrepen dat een open samenwerking in deze Staten een heel belangrijke is. Niemand met wie wij gesproken hebben wilde die open samenwerking afschaffen, integendeel: iedereen wil 'm houden en zo sterk mogelijk beleven. Als dat zo is, heeft het niet zoveel zin om daar iedere dag iedereen op te bevragen. Het is iedereen buitengewoon goed bevallen, dus daarom hoort u er ons niet over. Dat is een verworvenheid in deze Staten en daar zou ik, als ik Statenlid was, heel trots op zijn. Het is niet een discussiepunt, absoluut niet. Iedereen heeft dezelfde mening over de open samenwerking. Die is goed gelukt en die willen ze handhaven.

De heer **Verheijen**: De heer Van der Wel heeft gerefereerd aan de politieke uitleg van het woord 'stikstofcrisis' of 'stikstofvraagstuk'. Wij hebben er geen politieke dimensie aan willen geven. Wat wij vooral in de gesprekken met betrokken partijen hebben ingebracht is dat we de uitvoeringskracht van de provincie willen versterken in het kader van de samenwerking en de gebiedsgerichte aanpak. Daar hopen we met de partijen tot een voorstel te komen dat ervoor zorgt dat we kunnen gaan doorpakken, waarmee we ook de belangrijke vraagstukken die er liggen een stap verder brengen, ook nog in de resterende anderhalf jaar voordat we naar de volgende bestuursperiode gaan. Dat is een perspectief waarvoor we, zoals collega Peijs ook al heeft aangeduid, veel draagvlak en veel steun hebben gevonden: hoe kunnen we dat perspectief voor een groter aantal jaren met de nieuwe coalitie gaan baseren op een goede consensus over uitvoering van die belangrijke vraagstukken? Natuurlijk kunnen we daar politiek nog steeds verschil van mening over hebben, maar tegelijkertijd weten we met elkaar dat we daar een taakstelling hebben te realiseren, en dat is dan ook de inzet die we met het nieuwe college willen gaan maken.

Mevrouw **Peijs**: De heer Brouwers had het over de SP als de enige partij die de rug recht hield, maar zo heb ik het niet gezegd. Ik heb gezegd dat de SP z'n rug recht hield. Er zijn een heleboel partijen die hun rug recht hebben gehouden, niet alleen de SP. Wat ik heb willen benadrukken is dat we met de SP buitengewoon goede gesprekken hebben gehad. De SP is een heel constructieve partij in Brabant. Op een bepaald aantal punten – misschien kunnen we dat de 16de wat nader bespreken, ik vind het moeilijk om het nu te doen, omdat we nu niet zo op de inhoud willen ingaan – wilde de SP echter verder gaan dan de andere vijf, zeg maar, vandaar. Ik heb van tevoren gezegd dat het een lichte voorkeur was, en dat zag ik ook bij de verkenners. Het is niet zo dat de SP hiér staat en de andere dáár. Er is maar heel weinig verschil,

maar als je naar een verschil zoekt, dan is het vaak dat de SP graag iets verder zou willen gaan op bepaalde punten – neem bijvoorbeeld het openbaar vervoer, of het referendum, om twee dingen te noemen.
U refereerde aan nóg een breuk; u was van de vierde breuk. Wij zijn niet van de vierde breuk. Deze coalitie kan niet honderd jaar in de toekomst kijken, maar in deze anderhalf jaar gaan we geen breuk meer hebben in Brabant. Dan komen wij weer in het geweer en dan zijn het geen positieve gesprekken meer!
De heer Van den Broek vindt dat wij al heel lang aan het werk zijn, maar dat is niet zo. Ik ben de volgende dag meteen begonnen met overleg met uw commissaris en we zijn nu volgens mij tweeënhalve week bezig. Met het vooruitzicht dat we op de 16de klaar denken te zijn, denk ik dat we heel ver zijn. Wij wilden u wel graag deze tussenstand geven, om gewoon ook allerlei verhalen uit de wereld te helpen, zodat iedereen weet waar we aan werken. We gaan de 16de gewoon halen en we gaan geen breuk meer doen. Van zes partijen, mijnheer Van den Broek, zijn we naar vijf gegaan en er gaapt niet een geweldig gat tussen de SP en de andere; dat wil ik toch nog eens benadrukken.
Mijnheer Vreugdenhil had het over de open samenwerking. Werkelijk: deze hele Staten is van de open samenwerking. Maakt u zich daar geen zorgen over. Er is niemand die daaraan wil knabbelen.
Ja, wij bouwen voort op het verleden en op al die stukken die in deze Staten gepasseerd zijn. Er is ook helemaal geen tijd om een hele nieuwe te doen. Het enige wat we doen, is dat we op sommige punten voor de komende anderhalf jaar, ook omdat de tijd is voortgeschreden, een nadere verkenning uitvoeren en nadere afspraken maken, ook, mijnheer Vreugdenhil, om zeker te weten dat we het allemaal eens zijn over de manier waarop we weer aan het einde komen van deze anderhalf jaar, en op naar de nieuwe verkiezingen.
Iemand vroeg nog even naar de situatie in het CDA. Dat komt vast goed. Mijn langjarige ervaring met het CDA is dat we op en neer gaan. Het ergste wat ons kan overkomen is dat wij een brede volkspartij zijn met drie zetels. Dat gaat ons vast niet overkomen. Maak u vooral geen zorgen om het CDA. Die moeten zelf hun eigen zaakjes op orde brengen en dat gaan ze ook doen.
Wat deze Staten betreft, hebben wij echt voortgebouwd op het verleden en op alle stukken, op de perspectiefnota en de twee bestuursakkoorden. Om zeker te weten dat we aan het einde van deze periode komen, hebben we een paar nadere afspraken gemaakt op een aantal punten, en ook op een aantal punten van financiën, maar daar komen we met u over te spreken. U kunt de 16de op vakantie!

De **voorzitter**: Ik zie verder geen interrupties- Toch wel: de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De toelichting roept bij mij nog twee vragen op. Eén gaat over de transparantie in het proces. Het is gebruikelijk dat van een informatieproces ook gewoon een verslaglegging komt. Dat missen we hier nu. Ik heb ook nog niet gehoord dat die gaat komen, maar het is wel van belang om te weten hoe het proces gelopen is, ook zeker om die volgende anderhalf jaar te halen.
De tweede vraag gaat over de open samenwerking. Misschien is het wel goed om even te refereren hoe die open samenwerking begonnen is. Die is bij de vorige coalitie begonnen, ook al door vroegtijdig met partijen in gesprek te gaan over wat hun ideeën waren en dergelijke, om breder dan alleen de coalitie te kijken hoe je daar samenwerking kan vinden op tal van terreinen. Ik hoor u de uitnodiging doen om kort voor 16 juli daar een gesprek over te voeren. Ik sla geen enkel gesprek af, maar u snapt ook wel dat het voeren van een gesprek vlak voordat iets gepresenteerd wordt heel anders voelt en heel anders beleefd wordt dan dat je dat ook vroegtijdig daarin oppakt. Ik vraag u toch wel dat te reflecteren, om te kijken hoe er toch een bredere samenwerking dan alleen van vijf partijen-, want ik denk dat dat belangrijk is, en dan mag je op allerlei punten verschillen, maar dat er wel een bredere samenwerking is van wellicht acht partijen die een ondersteuning aan het coalitieakkoord kunnen geven en dergelijke, want ik denk dat het ontzettend van belang is voor de komende jaren om ook die stabiliteit daarin te halen, niet alleen maar om elkaar als vijf partijen vast te houden, maar zeker ook in de volle breedte daar een duidelijke uitstraling richting de samenleving te doen. Ik geef het maar mee ter overweging. Reflecteer er nog eens op. Dat is nadrukkelijk

ook de inzet geweest van de motie, ook het begin van de open parlementaire samenwerking in de vorige periode, en wellicht kunt u daar nog uw voordeel mee doen in het vervolg van het proces.

De **voorzitter**: U kunt zo meteen reageren. Ik geef de heer Van den Broek het woord.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, in navolging daarvan en ook in antwoord op wat we zojuist gehoord hebben van mevrouw Peijs en de heer Verheijen. Er komt een addendum en het open parlementaire samenwerkingsgehalte hierin is teruggebracht tot de zes partijen en daarnaast wat brieven die gekomen zijn, maar ons als PS daarbinnen mis ik. Daarom was mijn vraag niet of u nou snel of niet snel gewerkt heeft, want daar heb ik niks over gezegd, ik heb ook niks over een breuk of iets dergelijks gezegd, maar waar het mij wel om gaat is: had u niet de behoefte om in de eerste week met een procesvoorstel te komen voor hoe u dit oppakt en hoe u de open parlementaire samenwerking met elkaar daarin een plaats geeft? Dat zien we niet terug, en dat zijn wel oproepen die in de motie stonden; tot twee niveaus werd dat aangehaald en daar merk ik niks van. Het is mooi, zoals de heer Vreugdenhil net aangaf, dat we voor de 16de juli elkaar nog een keer mogen spreken misschien en wat kunnen inbrengen, maar ik vind het jammer dat we in het voorgaande proces, in de opgang tot waar we nu staan vandaag, geen kans hebben gehad om als PS – het gaat me nog niet zozeer om mezelf als wel om PS – een input te hebben. Waarom heeft u dat niet gedaan, heeft u dat niet overwogen?

De **voorzitter**: Ik heb nog twee handen gezien-, of drie: van de heer Rutjens, de heer Van der Wel en de heer Van Hattem. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de informateurs voor de uitnodiging om tussen nu en 16 juli met elkaar te gaan praten. Wij vragen ons natuurlijk wel af waarom we dan nú niet met elkaar praten. We zitten nu met alle Statenleden bij elkaar, en met u, dus het lijkt me vandaag een uitgelezen moment om dingen te bespreken.
De vervolgvraag is over de open samenwerking. U geeft aan dat iedereen daar blij mee is, maar wáár zijn we dan blij mee? Wat is de definitie van open samenwerking zoals die gehanteerd wordt door deze vijf partijen en door u?
En ten derde uw aanmoediging 'op naar de verkiezingen'. Dat zien we uiteraard zitten.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Nee, de vraag over stikstofaanpak of stikstofcrisis is niet politiek bedoeld. Het was op basis van een persbericht van de informateurs. Maar de vraag was of er inderdaad bewust was gekozen voor deze bewoording. Maar u geeft ook aan dat het een bewuste keuze is geweest om in ieder geval draagvlak te creëren voor het stikstofvraagstuk, zoals u dat noemt, en het is ook genoemd omdat de provincie door u als uitvoerend orgaan wordt gezien. Dus zó zou ik het dan moeten lezen en daarom is gekozen voor het woord 'vraagstuk' en niet voor het woord 'crisis'? Heb ik het zo goed begrepen?

De **voorzitter**: Daar gaat zo op gereageerd worden. Ik geef tot slot de heer Van Hattem het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter, en dank voor de toelichting. We zullen het addendum met spanning afwachten, maar ik hoorde al wel één inhoudelijk punt voorbij komen waar ik toch nog een vraag over heb. Er werd gezegd dat er verschillen waren met de SP over onder andere het referendum. Moeten we hierbij nu al de conclusie trekken dat het referendum hierbij ook definitief ten grave is gedragen voor het nieuwe college? En wat betekent dit voor de voortzetting van het vorige bestuursakkoord, waar dit

toch een belangrijk onderdeel van was, gelet op het onderdeel 'samen' en 'draagvlak'? Dus daar heb ik nog wel graag een toelichting op.
En dan hoorde ik mevrouw Peijs zeggen dat iedereen weet waar ze aan beginnen, waar de moeilijkheden zitten en wat ze elkaar moeten gunnen. Ik denk dat dat dan wel een tikkende tijdbom kan zijn onder de nieuwe samenwerking, want soortgelijke woorden hoorden we destijds ook van mevrouw Huijbregts, die had er ook alle vertrouwen in dat het goed zou komen destijds met de coalitie, maar toen zaten er ook moeilijkheden en wilde men elkaar ook veel gunnen. Waarom zou dat nu specifiek voor die moeilijkheden wel overbrugbaar zijn, terwijl het destijds niet overbrugbaar was, en is dit dan niet opnieuw een bananenschil die op de loer ligt voor de nieuwe coalitie?
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan, mevrouw Peijs, of de heer Verheijen? De heer Verheijen.

De heer **Verheijen**: Inhoudelijk willen wij vandaag niet ingaan op de punten die nu genoemd worden, want die komen natuurlijk terug in het addendum en wij zijn graag bereid daar ook een toelichting aan de volledige Staten over te verschaffen in een informatiebijeenkomst voorafgaande aan 16 juli.
De open samenwerking, hebben we eerder gezegd, is door ons nadrukkelijk besproken met de partijen. Het komt ook terug, maar wij hebben een strikte opdracht gekregen vanuit de laatste motie, die in de Statenvergadering van 11 juni wél is aangenomen. De motie die de heer Vreugdenhil noemt – terecht – komt, als ik procedureel goed ben ingelicht, vandaag nog terug op de agenda. Wij beschouwen eigenlijk de inhoud van de motie waarover de stemmen zijn gestaakt ook als een steun in de rug-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door twee mensen, de heer Van den Broek en de heer Vreugdenhil. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik begrijp heel goed dat u motie 102 even laat voor wat 'ie is, maar wel tot u heeft genomen. Maar in de laatste motie 103, en daar gaat het nu net om – daar refereren wij ook aan, ook in het open parlementair debat –, daar staat ook iets anders. Daar staat ook heel duidelijk "een korte informatieronde uit te voeren". Daar staat niet bij: met vijf partijen, of zes partijen, of zeven, of acht, negen, tien. Dus de opdracht was helder, maar blijkbaar is hij voor u vertaald naar alleen de zes partijen toe. Voor mij is niet duidelijk dat u zegt van "nee, dat heeft niets te maken met de vorige motie, want ik refereer alleen 'single' naar datgene wat in deze motie staat". Dat mis ik dus. En dat had gewoon een simpel procesvoorstel op de eerste of tweede dag al kunnen zijn bij wijze van spreken, daar hebben we geen weken voor nodig. Trouwens, motie 102 komt met het voorstel waar we nu ook bij uitkomen, maar dat terzijde. Dus snelheid was er wel gemaakt al dan. Maar even voor de goede orde-

De **voorzitter**: Uw punt is helder, tenminste: voor mij in ieder geval.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik mis dat gesprek en het voorstel.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil, of had u hetzelfde punt?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, het andere punt, en dat ging over die open parlementaire samenwerking, want in de vierde bullet van motie 103, die nadrukkelijk aangenomen is, daar staat het nadrukkelijk wel in. Dus even het misverstand uit de wereld helpen dat het in de ene motie wel staat en in de andere niet. Dat is niet zo. Het staat nadrukkelijk in de opdracht zoals die in motie 103A aan u meegegeven is.

De heer **Verheijen**: Wij hebben de informatieopdracht niet verstaan als dat wij met alle partijen in de Staten in gesprek zouden moeten. Dat is ook een beetje de suggestie van de heer Van den Broek, maar dat is niet onze conclusie geweest uit de moties die ons zijn uitgelegd. Wij hebben het verstaan als: u gaat met zes partijen in gesprek, er is een hoge mate van urgentie en de opdracht is om zoveel mogelijk vóór de zomer met resultaten te komen. Ik begrijp de suggestie van de heer Van den Broek heel goed, van: procedurevoorstel, gesprek in de Staten over hoe het proces dan zou moeten verlopen. Maar dat zou, denk ik, inhoudelijk hebben betekend dat wij vandaag pas een debat zouden hebben over het proces als zodanig. Die tijd wilden wij niet laten lopen en hebben we besteed aan de inhoudelijke gesprekken met de zes partijen, met als conclusie dat er nu ook een voorkeurscoalitie op tafel is gelegd, waardoor we in staat zijn voor de zomer tot afronding te komen. Als we het procedurevoorstel van de heer Van den Broek hadden gevolgd, was dat pas na de zomer aan de orde gekomen, tijd die we niet verloren willen laten gaan.

De **voorzitter**: Nog een interruptie door de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, kort daarop reagerend. Natuurlijk, daar kunnen we als Provinciale Staten anders op reageren, ook in de agendavergadering, of in het presidium, kunnen we dingen regelen, dus daar was anders mee om te gaan als het daarop aan kwam. En wij hebben intussen ook nog een Statendag gehad, zodat we daar op een andere manier ook invulling aan hadden kunnen geven. Waar een wil is, is een weg. Laat ik dat vooropstellen. En het was niet de bedoeling om de snelheid eruit te halen. Voor ons was juist snelheid belangrijk. Dus dat even terzijde.

De **voorzitter**: Ik kijk verder naar de informateurs, want er waren nog een paar meer vragen te beantwoorden.

Mevrouw **Peijs**: Wij hebben die urgentie dus heel zwaar genomen en wij willen ontzettend graag dat, als iedereen terugkomt van vakantie, er dan eigenlijk min of meer ingewerkte nieuwe collegeleden zijn die onmiddellijk aan de slag kunnen met u. Die anderhalf jaar wordt steeds korter hè? Hoe langer we erover doen, hoe korter die anderhalf jaar wordt en er moet echt heel erg veel gebeuren, want de urgentie is echt groot.
Gevraagd is hoe het nu toch zit met het vraagstuk van de stikstof. Nou, wat ik u net zei is: we zitten in Brabant in het oog van de storm, en het eerste wat ik daarbij zeg is "wat betreft stikstof". Nou, het oog van de storm, dat is niet lekker. Stikstof is daar een heel belangrijk onderdeel van en wij zien allemaal dat er met stikstof in de komende periode echt iets moet gebeuren, ook in de uitvoering. De uitvoering is belangrijk. Als ik uw Staten was, zou ik daar heel goed op letten, want uitvoering is in Nederland kennelijk een beetje uit de mode geraakt, om daarop te letten, en het is toch heel belangrijk om te kijken wat er gebeurt met de uitvoering. Maar die uitvoering moet wel plaatsvinden. Wij hebben gedacht dat we niet te lang moesten praten, maar dat we Brabant de kans moesten geven om weer een bestuur te hebben, om bestuurd te worden. Daar hebt u vanzelfsprekend uw invloed op. Als u vraagt "wat gaan die vijf partijen doen?", die gaan ongetwijfeld op de 16de vertellen wat ze gaan doen, en daar kunnen we een debat over hebben, of u dat wel of niet goed vindt. Daar bent u zelf bij en daar kunt u uw op- en aanmerkingen, moties en amendementen op indienen. Stikstof is in mijn ogen dus echt een crisis.
De PVV vraagt naar het referendum en tikkende tijdbommen. Nou, die zijn er niet, maar ik wil ook verder niet inhoudelijk op referenda en de andere dingen ingaan, dat komt allemaal nog.
Er is geen tikkende tijdbom. Ik denk dat er wel degelijk een verschil is, maar als ik hier zou zeggen "nou, ik heb nou vijf partijen gevonden, die houden stevig van mekaar, die houden mekaar vast in alle opzichten", dan zou u mij toch uitlachen, want dat kan toch helemaal niet na alles wat hier gebeurd is. We hebben vijf partijen en die hebben met elkaar, en in zichzelf, een geschiedenis. Die geschiedenis nemen ze mee, maar ze hebben wel met elkaar gesproken en ze hebben met elkaar afgesproken en uitgesproken dat wat er gebeurd is, niet meer gebeurt. Er staat een dikke streep onder het verleden. We hebben gekeken hoe het zit

met de persoonlijke verhoudingen, met de partijverhoudingen, dat hebben we allemaal bekeken. Deze vijf gaan het in de komende anderhalf jaar doen en als het in de komende anderhalf jaar goed gaat, is er misschien wel aanleiding voor Brabant om daar een verlenging aan te geven door middel van verkiezingen. Dat weet ik niet, daar gaat Brabant zelf over, maar dat is de bedoeling. De bedoeling is dat er anderhalf jaar hier een sterk, stabiel bestuur zit dat moeilijke besluiten moet nemen op een aantal hele grote punten die ik daarstraks genoemd heb, en daarvoor een aanzet moet geven voor de komende tijd. Dat zijn belangrijke punten. Ik denk dat ze die anderhalf jaar met gemak gaan halen, zonder crisis. Ja, er zal af en toe een meningsverschil zijn. Als u mij hoort zeggen dat dat er niet zal zijn, dan ben ik toch niet geloofwaardig? Natuurlijk zijn die er, maar in iedere GS-vergadering van Nederland zijn er meningsverschillen. Daarom heb je vijf partijen, anders kunnen we alles wel bij elkaar gooien en één grote pot nat maken.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie door de heer Brouwers. Maar we gaan wel tot een afronding van dit gesprek komen, want u treft elkaar over twee weken alweer. U heeft input gegeven van wat de formateurs kunnen betrekken bij het vervolgproces en eerste opvattingen gegeven; er is veel gewisseld. Ik neem aan dat de heer Brouwers nog een aanvullend punt heeft. De heer Brouwers heeft het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, kijk: we hebben ook nog een vertegenwoordigende rol en ik zou mevrouw Peijs het volgende willen vragen. We hebben deze coalitie gehad in het verleden en deze coalitie komt binnen tweeënhalf jaar weer terug. Wat moeten wij onze inwoners in Brabant vertellen dat ze snappen dat dit de stabiele coalitie is?

Mevrouw **Peijs**: De ándere mogelijke coalitie hebt u ook gehad. Ik denk dat wat er gebeurd is-, en de laatste breuk is natuurlijk een hele vreemde breuk, als er zoveel verandert in een partij, maar vertelt u uw kiezers maar dat deze mensen elkaar diep in de ogen hebben gekeken en dat die er samen uit gaan komen, dat die de urgentie en het belang van dat Brabant weer een stabiel bestuur heeft heel goed hebben ingezien en dat die elkaar eigenlijk beloofd hebben om samen eruit te komen. Meer kan ik er niet van zeggen en meer kun je ook van mensen niet vragen. Maar u kunt rustig aan uw Brabanders zeggen dat ze bij de volgende verkiezingen weer een keus kunnen maken en dat deze coalitie ze daarnaartoe zal geleiden.

De **voorzitter**: Ik heb de indruk dat u aan het einde was gekomen van uw verhaal. Ik gaf net al aan dat we dit op dit moment gaan afronden. Over twee weken spreken we hier weer met elkaar over. Suggesties zijn meegenomen en over twee weken kunt u bekijken of u vindt dat daar voldoende mee gedaan is, of niet. Dat is aan u ter beoordeling.
Ik wens mevrouw Peijs en de heer Verheijen veel succes bij het vervolgtraject. Bekend is dat zij verder gaan als formateurs. Wij zien hen graag terug op de 16de, waar we er met elkaar uitgebreider over zullen spreken. Nogmaals heel veel succes toegewenst en natuurlijk ook veel dank voor het reeds verrichte werk. Tot over twee weken in ieder geval. We gaan de vergadering niet echt schorsen, maar bieden hen wel even de gelegenheid om naar buiten te lopen.
Ik had het lampje van de heer Van den Broek niet meer op tijd gezien-

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dat is geen enkel probleem. Ik ben blij dat er ook aandacht is geweest voor de twee informateurs, dat ze op een goede manier konden worden uitgezwaaid. Ik wilde eigenlijk aangeven dat wij motie 102, die voorheen in een gelijke stand is geëindigd, vandaag wel in stemming willen brengen. De overwegingen die daarin staan en de opgaven die daarbij zijn meegegeven, ook aan de informateurs, rijmen heel goed met wat we willen, nog steeds. Zelfs het voorstel dat er nu ligt is identiek, wat daarin staat, en daarna ook de oproep, zeg maar, dat we de kieswijze en ook het gesprek dat we willen voeren met elkaar, ook duidelijk te krijgen. En dat heeft ook te maken met hoe we als werkwijze de begroting en de perspectiefnota hierin meenemen, in het addendum dat er aan gaat komen, zodat die

motie ook inderdaad een richting kan geven. Dus die motie willen we om die reden ook zeer zeker in stemming brengen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Wij hebben in de agendacommissie afgesproken dat de heer Van den Broek de mogelijkheid zou krijgen om deze toelichting nog eventjes te geven. Straks, in de volgende vergadering, gaat erover gestemd worden.
Dank u wel.
Dan gaan we naar het onderzoek van de geloofsbrieven, toelating en beëdiging van het lid van Provinciale Staten, de heer De Bie.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten de heer E. J. de Bie

De **voorzitter**: Voor de installatie van de heer De Bie zijn de geloofsbrieven onderzocht door een commissie, bestaande uit, nu kan het nog: de heer Bergsma – van harte gefeliciteerd met de voordracht, dat doe ik, denk ik, namens ons allen –, mevrouw Van Boxel en mevrouw Van Dijk. Ik verzoek de voorzitter van de commissie, de heer Bergsma, verslag uit te brengen.

De heer **Bergsma** (CDA): Voorzitter, dank u wel. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Eric Jan de Bie onderzocht en in orde bevonden. De heer De Bie voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens zijn eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook om te besluiten tot toelating van de heer De Bie.
Tot slot merk ik op, in het vertrouwen dat de heer De Bie door de Staten zal worden toegelaten, dat wat extra GS-ervaring in de Staten absoluut van toegevoegde waarde kan zijn en het Statenwerk ook nog net wat leuker kan maken. Ik wens de heer De Bie heel veel succes.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik neem aan dat uw Staten dit advies overnemen en tot toelating besluiten. Zo ja, dan vraag ik de heer De Bie naar voren te komen en voor mij te gaan staan.

De **griffier**: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Applaus

De **voorzitter**: De heer De Bie heeft mij per brief laten weten dat hij direct na zijn beëdiging, dus vanaf dit moment, in uw Staten verder gaat als zelfstandige fractie, samen met de heren Van der Meeren en De Bekker. Gezien het feit dat de heer De Bie de fractievoorzitter van deze fractie zal zijn, zal de naam van de fractie conform ons reglement van orde 'Groep De Bie' luiden.
Dat gezegd hebbende, zijn we zo ver dat we naar de bespreekstukken gaan.

Bespreekstukken

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020

De **voorzitter**: We beginnen met de bespreking van het Statenvoorstel 20/21, Provinciale Jaarstukken 2020. Ik geef als eerste het woord aan de heer Gremmen van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. Terugkijken is belangrijk en goed om ook lessen te trekken en te leren van wat we hebben gedaan. 2020 was een bijzonder jaar en een zwaar jaar, met een pandemie die onze provincie ongekend hard heeft getroffen. Desalniettemin ziet de VVD dat er hard gewerkt is door de provincie om de gestelde doelen te behalen en dat dit, ondanks de lastige omstandigheden, ook voor onze ambtenaren, zeer goed gelukt is. Dat verdient een enorme pluim, niet alleen voor het college, maar zeker ook voor alle ambtenaren en ook de organisaties buiten dit huis die hard gewerkt hebben om Brabant draaiende te houden. Nu we weer langzaam aan vooruit kunnen kijken naar de periode na corona, is de VVD ook benieuwd of het college in kaart kan brengen welke effecten mogelijk blijvend zijn na corona. Denk hierbij aan eventuele leegstand van kantoorpanden door het vele thuiswerken, verminderde reisbewegingen op de weg en in het OV en een vermeerderde druk op bijvoorbeeld bibliotheken en dorpshuizen voor flexwerkplekken dicht bij huis. Is het college bereid in beeld te brengen welke effecten van corona blijvend zijn?
Waar het gaat om wonen, zien we een goede inzet van de gedeputeerde om ervoor te zorgen dat er meer gebouwd wordt, maar volgens de VVD is er naast bouwen, bouwen, bouwen meer nodig om ervoor te zorgen dat er voor iedereen die dat wil een plekje te vinden is in onze mooie provincie. Neem nu bijvoorbeeld ouders van kinderen die het huis uit zijn gegaan. Ze hebben vaak ruimte over in hun huis en willen graag een kamer kunnen verhuren. Op dit moment wordt dit soort nieuwe woonvormen vaak niet mogelijk gemaakt. Daarom roepen we de gedeputeerde nogmaals op om in gesprekken met gemeenten, woningcorporaties en andere erop aan te dringen dat flexibel omgegaan moet worden met vergunningen, om ervoor te zorgen dat meerdere generaties onder één dak kunnen wonen, waarin thuiswerkplekken makkelijker gerealiseerd kunnen worden en waardoor de woningnood in sommige stukken van Brabant verminderd kan worden.
In de jaarstukken vinden we op natuur, water en milieu nog een aantal oranje stoplichten. Realisatiedata dreigen niet gehaald te worden als we op deze manier doorgaan. Het is goed te lezen dat door de gedeputeerde extra inzet wordt gepleegd om dit toch te gaan halen. Wat houden de aanvullende afspraken met gemeenten en waterschappen in waarover gesproken wordt in het stuk?
Daarnaast lezen we dat de biodiversiteit achteruit gaat. Wat wordt hieronder verstaan, als in: welke definitie wordt gehanteerd? Als het aan de VVD ligt, gaan we ervoor zorgen dat we met de vele investeringen die we doen ook echt de juiste zaken realiseren. Dat betekent dus niet per se elke soort flora of fauna koste wat het kost behouden, maar ook kijken naar wat er gebeurt in de natuur en welke soorten er af gaan en bij komen. Door verandering in de biodiversiteit kunnen namelijk ook nieuwe soorten ontstaan en verandering is dan ook niet per definitie slecht. Ondanks onze investeringen moeten we accepteren dat we sommige soorten helaas niet kunnen gaan redden.
Al met al is de VVD positief over het gevoerde beleid en het behalen van de overgrote meerderheid van de doelstellingen in het lastige jaar 2020.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Bergsma van het CDA.

De heer **Bergsma** (CDA): Voorzitter. Over één ding zullen we het met elkaar eens zijn: 2020 was een bijzonder jaar, een jaar anders dan alle andere jaren, een jaar waarvan we hopen dat het uitzonderlijk blijft en zich nimmer zal herhalen.
Voorzitter. Wij spreken en besluiten vandaag over de jaarstukken. Hoe belangrijk ze ook zijn, deze financiële stukken zijn betekenisloos in het licht van alles wat er gebeurd is het afgelopen jaar. 2020 was het jaar

waarin we vertraagd leefden, het was een jaar van angst, van verdriet, van afstand en van aanpassen, maar ook het jaar van hoop en verlangen. Het was tevens het jaar waarin we weer ontdekten wat echt belangrijk is in het leven: elkaar kunnen ontmoeten, elkaar kunnen aanraken.
Voorzitter. De CDA-fractie wil op deze plaats onze immens grote dank, waardering en respect uitspreken voor iedereen die heeft bijgedragen aan het opvangen en bestrijden van de coronacrisis. Natuurlijk noemen we in het bijzonder al die keihard werkende helden in de zorg.
Terug naar de jaarstukken. De CDA-fractie constateert dat het college en de ambtelijke organisatie ondanks de coronacrisis veel hebben kunnen doorzetten. We zien ook dat het college alert heeft geanticipeerd om de gevolgen van de crisis voor Brabant zo goed mogelijk op te vangen. Ook hier spreken we uiteraard onze waardering voor uit. De jaarrekening geeft een helder beeld van de financiële gevolgen van de coronacrisis, maar bij het CDA leeft hier nog wel een vraag over. Verantwoording en terugkijken doe je ook om te leren en om te verbeteren. Wat heeft de coronacrisis ons geleerd en vraagt dit ook om aanpassing van ons beleid? De CDA-fractie vindt dat we deze vraag met elkaar moeten stellen en ook moeten willen beantwoorden. Graag zien wij hier een reactie van het college op, niet om het debat hierover nu te voeren, maar we horen graag hoe het college hiertegen aankijkt.
Verder hebben wij nog twee vragen, voorzitter. De jaarstukken lezende, maken wij ons zorgen over de uitvoering van de watermaatregelen. Deze liggen qua realisatie namelijk ver achter op de doelstellingen. De VVD-fractie zei er net ook al wat over. Kan het college hierop reageren? Wat is de oorzaak, wat wil het college hieraan doen en verloopt de samenwerking met de waterschappen en gemeenten goed op dit punt?
Onze laatste vraag is financieel-technisch van aard. We hebben de komende jaren minder middelen tot onze beschikking. Daarom is het van belang om scherp zicht te hebben op onze structurele baten en lasten. Is het college bereid om hier een meerjarige analyse van te maken en deze aan de Staten toe te sturen? Dit zou een volgende stap kunnen zijn op realistisch ramen, wat eerder door het college is ingezet.
Tot slot, voorzitter. Graag ontvangen wij een reactie op de drie door ons gestelde vragen. Wij kunnen instemmen met de voorliggende jaarrekening, inclusief de bijlagen, de voorgestelde mutaties in de reserve en de overheveling van de budgetten ad 17,3 miljoen euro naar 2021.
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van Boxel voor haar maidenspeech.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Dank u wel voorzitter.
Voorzitter. Wat fijn dat ik deze maidenspeech, mijn eerste speech, hier op het provinciehuis mag doen, in deze zaal, in aanwezigheid van alle andere Statenleden die ik tot nu toe nog maar één keer in een vergadering had gezien en verder alleen van het beeldscherm kende. Sinds ik in december ben geïnstalleerd, heb ik tot nu toe alles vanuit huis moeten voorbereiden en via Teams moeten volgen. Ik vond het best pittig om midden in de coronaperiode aan deze nieuwe uitdaging vanuit huis te beginnen. Gelukkig ben ik heel goed geholpen door mijn medefractieleden, waarvoor ik hen heel erg wil bedanken. Ik had die hulp ook wel nodig, want ik ben nog niet zo heel lang politiek actief. Toen mijn kinderen bijna klaar waren met studeren, ontstond er ruimte in mijn agenda en in mijn hoofd. Ik ben opgegroeid in een gezin waar mijn vader als voorzitter van de plaatselijke vakbond actief was en mijn moeder lid was van diverse wijkstichtingen en kerkbesturen. Achteraf zie ik pas hoe waardevol dit voor mij is geweest en met terugwerkende kracht ben ik dus trots op mijn ouders hoe zij zich altijd voor anderen hebben ingezet. Een artikel waarin stond dat in de Osse wijk waar ik opgroeide 25 procent van de kinderen onder de armoedegrens moet leven trok mij over de streep om mij politiek in te gaan zetten. Ik was 13/14 jaar toen meisjes met de slogan “Een slimme meid is op haar toekomst voorbereid” werden opgeroepen om door te studeren. Door de juffrouw maatschappijleer werden wij als meiden bewust gemaakt van het feit dat ook meisjes later financieel onafhankelijk moeten kunnen zijn, dat scholing en later een goede baan voor iedereen belangrijk is. Deze bewustwording, mijn eigen ervaring, wil ik inzetten om bij te dragen aan een Brabant dat betere kansen voor alle kinderen probeert te creëren. Want naar mijn mening is onderwijs de enige manier om uit de

armoede te komen. De slogan van D66 "Laat iedereen vrij, maar laat niemand vallen" past dan ook helemaal in mijn verhaal. En ik weet: in de provincie staan onderwerpen als onderwijs en jeugdzorg niet op de agenda, maar wel de andere onderwerpen die bijdragen aan een gezonde leefomgeving, wat voor iedere Brabander, jong of oud, van belang is.
Terug naar het jaarverslag dat we vandaag hier bespreken: D66 vindt behoud en herstel van natuur en biodiversiteit, ook voor de generaties na ons, van groot belang. Wij vinden het dan ook erg vervelend te moeten constateren dat de realisatie van een robuust en samenhangend natuurnetwerk en het herstel van biodiversiteit niet op schema liggen. Voor D66 zijn dit belangrijke doelen. De provincie heeft voor deze doelen in 2020 wel gedaan wat ze had willen doen, maar dat levert klaarblijkelijk te weinig resultaat op. D66 gaat ervan uit dat het college maximale inspanningen gaat leveren om de doelen wel te gaan halen. We horen graag wat het college wil doen om deze doelen de komende jaren te gaan halen en hoe we hier als Staten over geïnformeerd worden.
D66 is blij om te zien dat de inspanningen die sinds 2015 in het programma Energie zijn gestoken, nu ook hun vruchten afwerpen. Alle doelen en prestaties zijn gehaald of liggen op schema. We hebben wel een vraag over de verduurzaming van de provinciale huisvesting. We zijn benieuwd naar de concrete plannen om het provinciehuis in 2023 op energielabel A te hebben. Wanneer kunnen wij deze plannen tegemoet zien?
Voor de continuïteit van de economische ontwikkeling en het realiseren van een circulaire en gezonde economische groei hebben we de MKB-bedrijven, de motor van onze regionale economie, hard nodig. Alleen door de realisatie van een duurzaam en innovatief middelgroot- en kleinbedrijf kunnen we de noodzakelijke innovaties en voldoende banengroei en werkgelegenheid in onze regio waarborgen. Het is teleurstellend te lezen in de rapportage dat in het afgelopen jaar behoorlijk ingezet is om te komen tot een meer duurzaam en innovatief middelgroot- en kleinbedrijf, maar dat het nog niet gelukt is. Onze fractie kan dat eigenlijk niet goed volgen, omdat wij als PS alle mogelijke financiële middelen en maatregelen hiervoor hebben besproken en gereserveerd. D66 gaat ervan uit dat het college meer werk hiervan gaat maken door goed functionerende en innovatieve MKB-bedrijven versneld meer duurzaam te gaan maken. Alleen op basis hiervan kunnen wij onze voorsprong als kennisregio behouden. We horen graag wat het college hiervoor nodig heeft om deze doelen de komende jaren wel te halen en hoe we hier als Staten over geïnformeerd worden.
Voorzitter. Ik voel me bevoorrecht dat ik als gekozen volksvertegenwoordiger dit mooie en belangrijke werk mag doen. En wat fijn dat we hier in het provinciehuis weer aanwezig kunnen zijn. Want alhoewel de anderhalvemetermaatregel nog steeds geldt, is het elkaar live kunnen aankijken bij het voeren van een gesprek al een hele verademing. Ik ben van huis uit gewend: iedereen komt altijd bij ons achterom en de koffie staat altijd klaar. Daarom kijk ik ernaar uit, nu het weer kan, om met een kopje koffie of een ander drankje met mijn collega-Statenleden in gesprek te gaan en ook de leden van de griffie beter te leren kennen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gefeliciteerd met uw maidenspeech. Daar horen natuurlijk bloemen bij; die laten we hier, gezien de situatie, nog maar even staan, maar ze zijn voor u!

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter.
Voorzitter. Voor ons liggen de jaarstukken van 2020. Zoals de collega's van VVD en CDA ook al aangaven, was 2020 een bijzonder en zwaar jaar. Toch zien we dat er veel goed gaat, al zet GroenLinks wel kanttekeningen bij sommige groene stoplichten, omdat zij niet altijd staan voor genoeg voortgang op resultaatniveau. Gelukkig zijn we daar als Staten, en specifiek de werkgroep indicatoren binnen de

commissie Sturen en verantwoorden, druk mee bezig. Dit zal er in de komende jaren alleen maar voor zorgen dat we als Staten nog beter kunnen controleren.
GroenLinks ziet een stijgend waterverbruik van Brabant Water de afgelopen zes jaar. Het idee is dat er afspraken zijn om te sturen op afname, of dat het in ieder geval niet zal gaan stijgen, maar er wordt steeds meer water onttrokken. Hoe staat het overleg met Brabant Water hierover? Graag een reactie.
Daarnaast zien we dat bij de top-30 grootste waterverbruikers in Brabant heel veel niet-gebruikte ruimte zit in de vergunningen. Als deze ruimte wordt gebruikt, dan wordt het verdrogingsprobleem alleen maar groter. Op dit moment wordt gekeken of door vrijwillige afspraken te maken met bedrijven de niet-gebruikte ruimte uit de vergunningen kan vervallen. Echter, niet iedereen wil meewerken. Ziet de gedeputeerde het zitten om te onderzoeken of deze niet-gebruikte ruimte – al dan niet na enkele jaren niet te zijn gebruikt – ingetrokken kan worden?
In de beantwoording op onze technische vragen zien we dat er nog geen concrete toezeggingen zijn van de gemeenten voor de ecologische verbindingszones. Wel zijn er enkele gemeenten die plannen hebben. Kan de gedeputeerde ons toezeggen om het aankomend half jaar, of jaar, in gesprek te gaan met de Brabantse gemeenten om te komen tot een concrete planning of uitvoeringsagenda, niet met de vraag "doe je mee?", maar met de vraag "wanneer starten we?".
Het laatste puntje, dat velen van onze kant al wel zullen verwachten: het ontwikkelbedrijf. GroenLinks ziet het echt als een afwijking dat de 10,1 miljoen euro niet wordt afgeroomd nu het niet nodig is om deze middelen vast te houden voor de benodigde weerstandscapaciteit. Een uitleg waarom dit niet gebeurt is dat er een nieuwe weerstandsratio vastgesteld gaat worden. Van de antwoorden op onze technische vragen wordt GroenLinks echter ook niet veel wijzer. Aangeven dat er in het derde kwartaal met een nieuwe systematiek gekomen gaat worden is niet waar wij naar vroegen. Wij begrijpen namelijk niet waarom er niet nu al een deel van die 10,1 miljoen euro afgeroomd kan worden. Ik hoor graag van de gedeputeerde waarom er niet nu al een deel afgeroomd wordt en wanneer het volgende afraammoment dan wel is. Het zou toch fijn zijn als we deze middelen nog mee kunnen nemen in de begroting voor 2022.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen van de PVV heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter.
Voorzitter. We behandelen hier de jaarrekening 2020 van de provincie en daar wil de PVV een aantal zaken over aankaarten. We beperken de inbreng tot een aantal hoofdthema's.
Voorzitter. Wij merken net als vorig jaar op dat wij weinig écht kritisch vermogen gezien hebben in de rapportage van de accountant, bijvoorbeeld over interne beheersing, processen en informatieveiligheid. Volgens de accountant zitten die aspecten eigenlijk alleen in de jaarlijkse boardletter bij de interimcontrole. Maar, voorzitter, juist omdat niet de interimcontrole, maar de jaarrekening voor PS het belangrijkste document is om boodschappen aan GS mee te geven, vertrouwen wij erop dat de accountant halfjaarlijks de opvolging en voortgang kritisch bewaakt voor PS en daar dus ook in accountantsrapporten over rapporteert, zoals voorgaande accountants dat immers ook reeds deden. De PVV is blij dat de accountant het gesprek daarover wil voeren. Mede met het oog op de invoering van de rechtmatigheidsverklaring door GS vinden wij dat namelijk ook essentieel.
Voorzitter. GS moet vanaf 2022 een rechtmatigheidsverklaring opleveren in plaats van onze accountant dat moet doen. Bij het Plan van Aanpak Rechtmatigheidsverantwoording van GS stellen wij wel een aantal kanttekeningen. Ten eerste de vraag of het conceptplan dat wij ontvingen inmiddels al definitief is. Ten tweede de variantkeuze. GS kiest voor de minimumvariant. Tegelijkertijd stelt GS in het plan nadrukkelijk ook dat het primaire doel van de controles de verbetering van de bedrijfsvoering is. Uitstekend, maar als dat het doel is, dan is kiezen voor de minimumvariant niet logisch. Enkel bij de ambitievariant en bij de plusvariant is het de bedoeling dat de verantwoording gebruikt wordt om een impuls te geven aan de bedrijfsvoering, c.q. om een aantal 'in control-aspecten' mee te nemen. Voorzitter, ik zou dan ook graag van het college de

toezegging willen dat zij toch minimaal in het eerste jaar van de invoering naar variant 2 willen, dit gezien hun eigen woorden. Ten derde, voorzitter: in het plan wordt gesteld "Daarbij is het niet zo dat er geen fouten gemaakt mogen worden. We moeten echter wel transparant zijn over de gemaakte fouten. Zolang we alle fouten rapporteren zal de accountant hier een goedkeurende verklaring over afgeven in het kader van de getrouwheid." Voorzitter, deze stellingname is wat de PVV betreft eigenlijk absurd. Rechtmatigheid gaat over de naleving van wetten en regels. De eerste de beste burger die een dag te laat zijn belasting betaalt, of een punt verkeerd zet in een vergunningaanvraag, wordt gepakt door de overheid. Maar hier wordt doodleuk aan de voorkant alvast de deur opengezet om het niet zo heel nauw te nemen. Dat kan niet het geval zijn. Ik hoor graag een reactie van het college.
Voorzitter, nog een ander punt: het jaarverslag Zorgplicht Archieven 2020. Als ik dat verslag lees, dan is het net als voorgaande jaren duidelijk dat het college een stuk minder kritisch is ten aanzien van de uitvoering van de archiefplicht dan de provinciearchivaris als toezichthouder dat is. Dat is zorgwekkend en ik val alweer in herhaling. Een kleine bloemlezing uit de stukken voorzitter.
De provinciearchivaris dringt er bij GS op aan het team ICB slagkracht te geven voor de stevige taken die er liggen. En ook over de behoefte aan gekwalificeerde medewerkers voor de digitalisering van de bodemdossiers valt de archivaris in herhaling. Vraag aan het college: zijn deze zaken al op orde? Wat is de status?
De post van Justitie bestemd voor de omgevingsdiensten komt nog steeds binnen bij de provincie en wordt dan vervolgens doorgeleid. Voorzitter, dat klinkt als comedy capers. Waarom laat het college dat soort dingen jarenlang voortsloffen?
De problematiek van de bestanden op netwerkschijven en in vakapplicaties is al jaren een vast onderdeel in het jaarverslag. Inmiddels ligt het weer stil en stelt de provinciearchivaris dat het in 2021 opnieuw onder de aandacht wordt gebracht. Wat is de stand van zaken hiervan? Waarom is het kennelijk allemaal niet zo urgent?
En tenslotte, voorzitter, de vraag: is de provincie al klaar voor de nieuwe Archiefwet? Graag een reactie van het college op deze punten.
Tot zover de eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Smeulders, Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Het is al gememoreerd: 2020 was een heel bijzonder jaar, niet eens zozeer omdat we in 2020 een nieuwe coalitie kregen in dit huis – die kregen we in 2019 ook en in 2021 waarschijnlijk ook weer, dus dat is niet per se bijzonder, zou ik bijna willen zeggen –, maar natuurlijk wel omdat we in een ongekende coronapandemie terechtkwamen die we niet hadden zien aankomen en waarvan we de impact ook niet echt van tevoren hadden kunnen voorspellen. Dat wetende, is het op zich best een prestatie, vindt onze fractie, dat het gelukt is om de onderbesteding ten opzichte van de initiële begroting nog best beperkt te houden. Dat is redelijk knap als je weet dat eigenlijk de samenleving, en ook de taakuitvoering van de provincie, op z'n kop ging. Dus volgens mij hebben we het nog niet eens zo slecht gedaan. Dat is de eerste opmerking die ik wilde maken.
Met het tweede punt kom ik toch ook effe terug op wat mevrouw Van der Linden inbracht omtrent het ontwikkelbedrijf. U bent ook van onze fractie gewend dat we daar een bijdrage over leveren en ons mengen in de discussie omtrent het weerstandsvermogen en het al dan niet aframen daarvan. Ik wil daar twee dingen over zeggen. Allereerst vinden wij het ontwikkelbedrijf, en dat is heel belangrijk, echt essentieel voor de taakuitvoering van de provincie, want via het ontwikkelbedrijf realiseren we ook echt meer dan alleen beleid, hebben we ook echt impact in Brabant, realiseren we echt dingen. Dat is gewoon heel erg belangrijk en daarom kunnen wij de koers die het college voorstelt om het weerstandsvermogen van het ontwikkelbedrijf nog niet af te ramen tot er een nieuwe systematiek omtrent die weerstandsratio is ontwikkeld, vinden wij heel verstandig, want de maatschappelijke opgaven in Brabant zijn enorm. We denken misschien iets verschillend in deze Staten over hoe we omgaan met die maatschappelijke opgaven, maar dat er veel moet gebeuren,

dat is evident, en dan vind ik dat we zo'n belangrijk instrument als het ontwikkelbedrijf in ieder geval voldoende slagkracht moeten laten behouden en dus niet voortijdig gaan aframen voordat er een nieuwe systematiek voor die weerstandsratio is ontwikkeld. Dat is ons standpunt.
Nou, ik had maar twee minuten spreektijd, dit is mijn bijdrage, voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Hartelijk dank. Ik geef de heer Rutjens het woord,

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Mede om de efficiëntie en effectiviteit van het debat te verhogen hebben wij ervoor gekozen om onze beschouwing over 2020 te doen bij de bestuursrapportage. Tot dan.

De **voorzitter**: Dank u wel. We hebben wel afgesproken geen algemene beschouwingen te houden, dat weet u. De heer De Bie heeft het woord van Groep De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Er wordt teruggekeken naar een bewogen jaar, het is gezegd. We lezen dat er verantwoording wordt afgelegd – een belangrijk woord, 'verantwoording' – over het gevoerde beleid en geleverde prestaties, de ingezette middelen. We zien dat er ogenschijnlijk prudent wordt omgesprongen met publieke middelen, dat er sprake is van een positief resultaat en een, althans voor een openbaar bestuur, betrekkelijk solide financieel beleid. Kijkend naar de politieke signatuur van de beoogde coalitie, houdt de fractie van Groep De Bie voor de toekomst overigens wat dat betreft z'n hart vast. We zien grote problemen voor ons liggen, met name de juridische problematiek omtrent stikstof en de weerstand die er is om structurele maatregelen te nemen, en dan bedoel ik niet het saneren van de agrarische sector, maar eerder de herziening van de Natura 2000-rangschikking. Kijkend daarnaar voorzie ik grote druk op woningbouw, agrarische sector en mobiliteit, met alle financiële risico's van dien. Onze fractie spreekt de wens en de hoop uit dat ook over andere zaken dan financiën en beleid ooit ook eens echt politiek en moreel verantwoording wordt afgelegd. De geschiedschrijving zal uiteindelijk oordelen over de vraag in hoeverre met de huidige formatie aan de wens voor een stabiel bestuur recht wordt gedaan.
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers van 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS kan redelijk kort zijn. Er ligt een goedkeurende verklaring over de rechtmatigheid van de accountant, en dat is belangrijk. Ik moet zeggen: er is veel bereikt, en dat in het hele moeilijke coronajaar.
50PLUS heeft twee vragen. Kan de gedeputeerde – degene die erover gaat zie ik niet zitten, maar in ieder geval één van de twee-

De **voorzitter**: Ze luisteren allemaal mee, hoor, dus iedereen krijgt het woord die we nodig hebben.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Kan de gedeputeerde ons vertellen wat er nu gebeurd is met motie 21 van 13 september 2019, de motie 'Manifest Samen doen, samen verder'? KBO, PVG, PCOB en andere organisaties zitten te wachten op actie en 50PLUS en Provinciale Staten zouden hiervan op de hoogte gehouden worden. Graag uw reactie. En om u te helpen: de naam van de gedeputeerde was toen Van der Sloot, nu hebben we de heer Van Pinxteren en straks, begrijp ik, misschien weer een andere naam, en dat alles helaas in slechts tweeënhalf jaar. Maar graag uw antwoord.
Vraag twee. De Raad van State stemde definitief in met de aanpassing in het plan voor de 28 windmolens aan de A16, waarmee een langdurig en participatief traject tot een einde kwam. Waarschijnlijk bent u ook op de hoogte van het Nevele-arrest, een uitspraak van het Europese Hof inzake windmolenparken. Zoals u ongetwijfeld weet, zijn op basis van deze uitspraak in Frankrijk al een aantal parken ontmanteld. In hoeverre

lopen wij als risico de kans dat de windmolenprojecten in onze provincie, zoals bijvoorbeeld het project A16, moeten worden stopgezet, of zelfs projecten die zijn afgerond moeten worden afgebroken, omdat niet wordt voldaan aan de Europese richtlijnen, die ook bij ons van toepassing zijn?
Daar wil ik het even bij laten, mevrouw de voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Jaarstukken 2020, reflectie op het afgelopen jaar, zoals al door velen is aangehaald: de pandemie, corona, het effect wat dat heeft gehad op 2020. Ik wil er twee aspecten uit halen, financieel, in verband met corona. We zien dat naast het beperkte aantal overhevelingen, mede ontstaan door vertragingen en de effecten van de PAS, maar ook door, wederom, inderdaad corona- Het overige wat ons opviel, en wat zeer zeker aangehaald mag worden, en moet worden, is dat we de extra impulsen die nodig waren om de doelen te bereiken, en niet alleen de doelen vanuit het beleid, maar ook vanuit het zorgelijke wat om ons heen gebeurde- Wij zullen die zorgelijke ontwikkelingen zeker volgen, maar ze zijn ook van belang, om zeker onze doelen, die we hebben staan, te kunnen blijven bereiken. We zien hierop dus inderdaad de aandacht en we zullen dat blijven volgen.
Een laatste punt waar we aandacht aan blijven geven is het risico en de uitdagingen en mogelijkheden die we zien vanuit het immunisatievermogen dat we hebben, om daar in ieder geval zo goed mogelijk onze weerbaarheid te houden, want dat dit inderdaad een groot probleem gaat opleveren de komende jaren, is voor iedereen volgens mij-, moet voor iedereen in ieder geval helder zijn. Daar ligt een grote taak en dat komt in dit jaarstuk ook heel duidelijk naar boven.
Tot zover. Ik heb geen vragen.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Heel kort. Wij hebben onze bijdrage geleverd in de themabijeenkomst en daar hebben we ook een goed debat gevoerd, heb ik zo begrepen van onze burgerleden, en daar zijn geen nadere vragen uit voortgekomen die we nog in dit debat naar voren willen brengen.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn. Ik stel voor dat we even een kwartiertje schorsen voor een kopje koffie, of iets anders.

Schorsing (10.49-11.06)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik zou u willen verzoeken plaats te nemen, want de vergadering gaat namelijk verder.
Ik heropen de vergadering. Het is de eerste termijn van het college en als eerste heeft gedeputeerde Van der Maat het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Wij gaan toch een sneltreintje doen hier. Er zijn echt wel wat diepgaandere vragen gesteld op een paar portefeuilles en daar ben ik natuurlijk helemaal niet slim genoeg voor om die te beantwoorden, dus dat gaan we echt collegebreed doen. U kent de volgorde daarvoor, dus u weet ook wanneer u op moet letten op het moment dat de vraag van dienst voorbij komt.
Om te beginnen wil ik eigenlijk dankzeggen aan onder andere VVD, CDA, Partij van de Arbeid, andere ook, die expliciet voor de medewerkers van onze organisatie hun dank hebben uitgesproken. Dat is volgens mij enorm terecht. Er is in een bizarre tijd door heel veel organisaties, zeker ook die van ons, gewoon heel hard gewerkt en er zijn heel veel goede prestaties geleverd. Dus heel erg fijn, ik zal die dank van u

overbrengen aan de provinciale organisatie; onze algemeen directeur is er ook, die knikt, dus die signalen geven wij door, dank daarvoor.
De VVD heeft een vraag geteld over corona. Daar komt de heer Van Gruijthuijsen op terug. Dat geldt ook voor de anderen die daar vragen over hebben gesteld.
Het CDA heeft de vraag gesteld of het mogelijk is om meerjarig beter inzage te geven in de financiën. Mijn voorstel is om bij de begroting – maar ik kijk ook even naar de heer Bergsma, als hij nu knikt, of dat ook de bedoeling is –, dat meerjarige overzicht is volgens mij al te vinden, maar dat we dat nog wat meer expliciet, misschien in een goeie staafdiagram of zo, laten zien. Ik denk erg belangrijk, die vraag, zeker ook gelet op de 30 miljoen structureel die uit onze begroting gaat, en dat toch zeker de gedeputeerde financiën ook over anderhalf jaar schoon wil opleveren, en dan is het erg belangrijk dat iedereen ook gewoon weet wat dat betekent. Dus wij gaan ons best doen om dat een plek te geven. Wellicht dat ik, voordat u naar Coevorden vertrekt – van harte gefeliciteerd! –, ook nog even bel om te vragen hoe u dat nu precies voor u had gezien, zodat we dat op een goede manier een plek kunnen geven.
Dan mevrouw Van Boxel. Van harte gefeliciteerd ook met uw maidenspeech, inderdaad geweldig dat dat hiér kan, en dat u dan ook in uw maidenspeech aandacht vraagt voor het gebouw. Wij zitten nu op label C, dat klopt. U zegt "we moeten naar label A", nou, daar is in ieder geval geen budget voor. U heeft onlangs in een Statenmededeling kunnen zien dat er budget is bijgeraamd om de beheer- en onderhoudsbegroting van het provinciehuis op orde te brengen. Daarin zijn alle potjes drie keer omgedraaid, om ervoor te zorgen dat er niet te veel bij hoefde. Dus de ambitie op weg naar A, die zit er nu niet in. Dat is even het antwoord in ieder geval op uw vraag: daar is nu geen geld voor. Dus mocht die ambitie wel ontstaan, dan zal er geld bij moeten, anders klopt de beheer- en onderhoudsbegroting van het gebouw niet.
GroenLinks had geen vragen voor mij, wel voor collega's, dus die komen dadelijk terug.
De PVV had wel een paar vragen aan mij, in de eerste plaats over de rechtmatigheidscontrole. "Ga nou naar fase 2", geeft mevrouw Van der Kammen aan. Ja, wij vinden dat toch onverstandig, eigenlijk omdat we het juist stap voor stap goed willen doen. Wij sluiten daarbij ook aan bij wat de accountant in de boardletter in 2019 heeft gezegd: die minimumvariant is op zichzelf al stappen voorwaarts. Die ambitievariant, die stap 2, waarbij ook de programmamanagers meteen een hele stevige verantwoordelijkheid krijgen, ja, onze programmamanagers zijn top, maar vanuit het bestuur vinden we dit gewoon een spannende ontwikkeling. Wij hebben daar ook met de commissie S&V over gesproken en aangegeven dat wij voor stap 1 gaan. Dat sluit ook aan bij wat de accountant daar eerder over heeft aangegeven. Dus wij zijn voornemens om daar toch echt aan vast te houden.
U heeft ook gevraagd over de archivering. Op dat punt wil ik ook even verwijzen naar de commissie S&V en het rapport dat we daar, ook op verzoek van uw Staten, over hebben gedeeld. U zegt: "ja, zijn we dan wel klaar, maken we genoeg stappen?". Absoluut. U heeft iets gezegd over de kwaliteit van onze medewerkers. E-learning wordt uitgerold. We zijn ook bezig om key users – volgens mij een punt van zorg, ook van u, waarin u aangeeft van "het kan toch niet, niet iedere medewerker is een archiefdeskundige". Nee, dat klopt, dus daar komt ook zo'n laag tussen van key users. We zijn onze applicaties aan het doorontwikkelen, zodat er meer applicaties eigenlijk veel toegankelijker zijn om de archivering goed te maken, und so weiter, und so weiter. Daar hebben we ook in de commissie S&V over gesproken, dus in mijn beleving maken we goede stappen voorwaarts.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank je wel, voorzitter. Dank je wel voor de reactie van het college, maar toch: het blijven bij stap 1 betekent toch dat het college eigenlijk handelt in strijd met zijn eigen woorden over die rechtmatigheidsverklaring en de acties die erbij horen, die bedoeld zijn om die bedrijfsvoering op orde te hebben, te verbeteren, continue verbetering in control brengen. Het zou toch echt jammer zijn als het college nu zegt "ja, maar eigenlijk dient die stap 1 daar al toe". Dat lees ik namelijk niet uit de stukken. Graag een reactie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik denk dat de commissie S&V het wel jammer zou vinden als wij nu ineens een andere inzage zouden hebben over wat een verantwoorde stap zou zijn. Los van de precieze woorden, wat waar staat: wij volgen de lijn van de accountant. Wij vinden het een spannende ontwikkeling. U wijst ons daar ook terecht op, van "let op, dit is niet zomaar iets", ook even de woorden die u aangaf alsof het onze intentie zou zijn dat fouten maken zomaar oké was: nee, maar we leven wel – dat is ook goed werkgeverschap – in een situatie waarbij het inderdaad wel eens kan zijn dat er iets fout gaat. Nou, dat kan, en dan moet je er ook bij zijn, dan maak je dat transparant, inzichtelijk. Dat doen wij nu ook als GS. Dus we gaan ingroeien, maar wel gefaseerd, zoals we dat ook met de commissie S&V hebben besproken. Kijk, als iedereen nu hier zegt van "ho, halt, u zult en u moet naar stap 2!", maar dan kijk ik echt naar de collega-Statenleden ook, of daar een aanzet toe is. Ik zie die niet, dus wat mij betreft houden we gewoon vast aan fase 1 en komen we vanzelf op fase 2, want u kent de provincie Noord-Brabant als een ambitieuze organisatie, dus het zou zomaar sneller kunnen gaan dan we nu denken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, misschien zou het dan een goed idee zijn om 2021 te gebruiken als een pilotjaar voor fase 1, zodat bij de invoering ook daadwerkelijk succesvol die stap 1 al genomen kan zijn. Zo ik daar dan de gedeputeerde kunnen vinden, zodat mogelijkerwijs stap 2 wel in 2022 al genomen kan worden?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Op het moment dat wij de vervolgstap kunnen zetten, gaan we die zetten. Ik reken erop dat u ons daar ook scherp op houdt. Via de commissie S&V zullen we daar het gesprek met elkaar over aangaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen tot slot.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, voorzitter, ik vind het een beetje flauw dat de gedeputeerde iedere keer verwijst naar de technische commissie Sturen en verantwoorden. Ik bevraag het college gewoon over de jaarrekening hier in deze zaal, waar we onze controlerende taak vervullen, en ik zou toch echt graag zien dat die iets ambitieuzer is en het pilotjaar 2021 aangrijpt om eigenlijk al naar die stap 2 toe te groeien. Zou daar in ieder geval een inspanningsverplichting toe kunnen bestaan?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De inspanningsverplichting is: zodra ik de signalen krijg uit onze organisatie dat zij ook denken dat het verantwoord is om naar stap 2 te gaan, dat we dat gaan doen. Die signalen heb ik nu nog niet, dus ja- Het is misschien vervelend, uw ambitie ligt hoger, ik vind het ook fijn dat u mij daarnaartoe wilt trekken, meer ambitie ben ik over het algemeen voor, maar in dezen gaan wij nu voor stap 1 en zodra we naar stap 2 kunnen, gaan we dat doen.
Dan kom ik, even kijken – de heer Smeulders geen opmerkingen –, bij de heer De Bie, welkom terug trouwens, ook geen opmerkingen, de heer Brouwers over Nevele-arrest/uitspraak. Uw vraag is: wat betekent dat voor Brabant? Nou, u vroeg naar de A16. In het arrest is ook aangegeven: onherroepelijk is onherroepelijk, dus voor de A16 betekent het niks. Van de Karolinapolder heeft u onlangs een Statenmededeling gezien dat daar juist al anticiperend op Nevele een herstelbesluit is genomen, dus als het goed is, is die ook safe. En ten aanzien van vervolgprojecten is het juist aan de gemeenten, en wie weet ook ooit de provincie, om juist de uitkomsten van het arrest een plek te geven in de verdere besluitvorming.
Dat waren mijn punten, mevrouw de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Drie vragen aan mij gesteld. Allereerst de heer Gremmen van de VVD, die terecht nadruk legt op de problematiek op de woningmarkt. De urgentie is eigenlijk alleen maar groter en groter geworden. Hij vraagt specifiek naar het voorbeeld van het combineren van woonruimtes, dus dat jongeren ook gecombineerd kunnen wonen in een bestaande woning. Ik weet dat vanuit het actieprogramma Nieuwe woonvormen op dit moment ook een aantal pilots lopen, waar bijvoorbeeld woningcorporaties een woning kopen van iemand die eigenaar was van een woning; de ouderen kunnen dan in de onderverdieping blijven wonen, de bovenverdieping kan verhuurd worden aan jongeren, of mensen die op zoek zijn naar dat soort woonruimtes. Die pilots lopen. Je komt allerlei praktische uitvoeringszaken tegen, maar die probeert men te beslechten en ook te kijken of je op die manier meer woonruimtes kunt realiseren die zo broodnodig zijn.
Dan GroenLinks. Mevrouw Van der Linden vraagt naar het ontwikkelbedrijf en waarom nu niet de tien miljoen vrij laten vallen? Het is zo dat uw Staten de ambitie vanuit het ontwikkelbedrijf echt op een hoog niveau hebben gezet, onder andere door bijvoorbeeld de bestuursopdracht van transformatie, die vorig jaar maart ongeveer in deze Staten is behandeld. Het is gewoon noodzakelijk dat we verantwoord deelnemen in dit soort initiatieven, dat zijn grootstedelijke aanpak, vergroening binnensteden, waarbij vooral ook extra woonruimtes worden gerealiseerd in getransformeerde gebouwen en gebieden. Het is gewoon nodig dat we daar een verantwoorde weerstandsratio op toepassen. We zien dat die ontwikkeling het noodzakelijk maakt om dat nog eens echt extra goed tegen het licht te houden, zodat we ook toekomstbestendig, zonder risico voor de Brabantse burgers, verantwoord kunnen deelnemen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel. In ieder geval bedankt voor een deel van het antwoord, maar zo ver was ik al wel. Mijn vraag is vooral: wordt verwacht dat die 10,1 miljoen volledig nodig gaat zijn in de nieuwe weerstandsratio, om inderdaad de nieuwe risico's die zich voordoen te dekken? En de tweede vraag is: wanneer is dan het volgende afraammoment? Is dat pas over een jaar, of komt dat ook naar voren wanneer er een nieuwe systematiek wordt voorgelegd?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): In principe volgen we daarvoor de standaardcyclus zoals we die met elkaar afgesproken hebben. Wat we wel willen doen, is natuurlijk in kwartaal 3 ook komen tot een nieuwe rekensystematiek rondom de weerstandsratio, die verantwoord is voor de ontwikkelingen die gebeuren, en dat dat ook gewoon goed onderbouwd is. Vooruitlopend op die onderbouwing kunnen we nu daar geen uitspraak over doen, of dat tien miljoen is of minder. Maar met de ambitie die u neergelegd heeft en het kredietbedrag dat er nog staat, en dat uiteindelijk ook besteed moet worden aan de doelstellingen die u met z'n allen heeft bepaald, ben ik er wel van overtuigd dat er nog een flink bedrag bij zal moeten. Maar uiteindelijk zullen berekeningen dat uitwijzen. Ik kan er niet op vooruitlopen helaas.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Maar is de gedeputeerde dan bereid om toe te zeggen, wanneer de nieuwe systematiek bekend is, dat dan toch nog een extra afraammoment wordt ingepland, zodat de middelen toch nog meegenomen kunnen worden bij de begroting voor 2022?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nou, ik vind het wat voorbarig om dat hier al op voorhand toe te zeggen, maar we kunnen in ieder geval deze overweging meenemen in het moment dat de weerstandsratio berekend wordt, of de nieuwe systematiek onderbouwd wordt, en dan kunnen we op dat moment bepalen of het wenselijk en noodzakelijk is om daar een moment voor in te bouwen.

De laatste vraag kwam volgens mij van de heer Brouwers van 50PLUS over motie 21, die aangenomen is in juni 2019. Die heeft z'n vervolg gekregen via het bestuursakkoord in de huidige aanpak, als het gaat om met name seniorenhuisvesting, en daar het betreffende netwerk dat aangehaald wordt in de motie bij te betrekken. Daar wordt op dit moment met man en macht aan gewerkt. Er wordt ook gewerkt aan financieringsregelingen bij de doelstellingen die geformuleerd zijn, om te komen tot geclusterde woningen, woningen met zorg, dat soort elementen. Daar wordt aan gewerkt, maar het is ook afhankelijk van de begrotingsdiscussie die we in de tweede helft van dit jaar gaan krijgen. Daar zullen gewoon concrete voorstellen uit volgen. Maar het genoemde netwerk, althans het grootste deel, wordt daarbij aangehaakt, bij dat proces.
Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel voor het antwoord, voorzitter, maar ik word toch wel even stil, want we hebben hier al een paar keer over gesproken en als ik praat met die organisaties, KBO, PVG en PCOB, die zeggen "wij weten van niks, we horen helemaal niks". Wat is er nou in godsnaam in die twee jaar gebeurd?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik ben niet al die twee jaar erbij geweest, dus ik kan niet uit mijn eigen historie putten wat er in die twee jaar allemaal gebeurd is. Wat ik wel weet, is dat wij volle kracht werk gemaakt hebben van die nieuwe woonvormen en ook echt met voorbereidingen bezig zijn om te komen tot daadwerkelijke ontwikkeling van dat soort bouwinitiatieven. Er zijn al een aantal gesprekken geweest met een deel van die organisaties en die zullen de komende tijd ook nog geïntensiveerd worden, want dat staat op het programma. De motie die bij de perspectiefnota is aangenomen is eigenlijk ook een beetje een herhaling van elementen uit de motie die in 2019 is aangenomen en daar zijn we echt werk van aan het maken. Alleen, goed werk moet wel gefundeerd gebeuren, dus er worden op dit moment echt de nodige voorbereidingen op gedaan om te komen tot resultaten.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Met alle respect, maar als ik praat met de voorzitters van die organisaties, dan zeggen ze: "Brouwers, wij horen maar niks". De motie die wij hebben ingebracht, een manifest, was gedekt door al die organisaties en als zij niks horen, dan ga ik ervan uit dat er twee jaar niks gebeurd is.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, via u: ik spreek ook met die mensen, dus ik zal er nog eens goed achteraan gaan wat daar nou het beeld bij is. Misschien dat het gewoon nog wat extra aandacht behoeft om nog eens specifiek op dit onderdeel in te zoomen en of we ook echt over hetzelfde verwachtingspatroon spreken van wat men dan verwacht. U kunt van mij aannemen dat wij in elk geval vol werk gaan maken van de moties die destijds zijn aangenomen en een vertaling in het bestuursakkoord hebben gevonden, ook de motie die bij de perspectiefnota is aangenomen en wij zullen u erover berichten op het moment dat daarin de volgende stappen zijn gezet.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: O, u was klaar, heel goed. Dan heeft de heer Van Gruijthuijsen het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Een aantal vragen specifiek met betrekking tot corona. De vragen van de VVD: de signalen die we zien in de samenleving staan op dit moment op groen, maar we moeten zeker niet te ver vooruit kijken, want wij lezen ook de kranten, zoals u, over deltavarianten et cetera, en hoe gaan we daarmee verder?
Dan is het de vraag wanneer we de post-corona echt in beeld kunnen gaan brengen. Daar blijven we adaptief mee omgaan. We verwachten ook dat we na de zomer al wel wat meer beelden zullen hebben. De denktank-corona, die nog voor de afgelopen zomer is ingesteld, komt na de komende zomer, dus in de tweede helft van dit jaar, met haar rapport over hoe zij een aantal elementen naar de toekomst zien. Dat gaat over werkgelegenheid, dat gaat over arbeidsmarkt, dat gaat over onder andere woningbouw. Dus dat wordt vertaald in de acties. En natuurlijk zijn er ook andere organisaties, BrabantAdvies die met een rapport komt, maar ook op landelijk niveau zijn er veel organisaties die met toekomstbeelden van post-corona naar ons toe komen. Die zullen we ook gaan bekijken, gaan lezen en kijken wat we daar dan mee kunnen doen. Wij zullen u daarover specifiek informeren rondom corona wanneer dat nodig is en als we dat kunnen laten aansluiten op onze reguliere beleidsdossiers, zullen we dat ook doen. Wat dat betreft houden wij daar de vinger aan de pols en zullen acteren waar dat mogelijk is.
De heer Bergsma haalde de evaluatie aan. Op het moment dat we kunnen evalueren, zullen we dat vanzelfsprekend doen. Daar zijn we ons van bewust, dat hebben we continu mee laten lopen, van "we moeten dingen borgen, zodat we het ook kunnen evalueren", van: wat is onze doelstelling aan het begin geweest, corona-effecten dempen vanuit onze provinciale rol en op die manier de acties ook vastleggen, zodat we dat post-corona ook dus kunnen evalueren. Dus daar zijn we meteen, van het begin af aan, mee bezig geweest.
Dan de vraag over het verduurzamen van het MKB van mevrouw Van Boxel van D66; nog van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech. Er zijn natuurlijk veel verschillende manieren om het MKB te verduurzamen. U heeft ongetwijfeld de kpi net oranje zien kleuren, dat ene specifieke blokje, maar er gebeurt natuurlijk veel meer rondom het verduurzamen van het MKB en wij halen er alles uit. Wij zijn ambitieus, vandaar toch even de scherpte: niet groen, maar oranje. Er gebeurt veel. We halen veel middelen uit Europa, al meer dan 140 miljoen, rondom het verduurzamen van dat MKB, we sluiten MKB-deals met het Rijk om ook daar het MKB te verduurzamen. Maar we zijn ambitieus, dus daarom dat signaal op oranje. Een aantal voorbeelden. In Midden-Brabant stimuleren we echt het digitaliseren en dat verduurzamen, in de Peel – en ik ben niet uitputtend – is een project gestart rondom digitaliseren en in West-Brabant ook een aantal van die deals die gesloten zijn. Op verschillende manieren maken we slagen op dit terrein, maar we blijven ambitieus en we blijven eraan werken, en ook nog even het perspectief van corona: ook daar de aandacht voor het hoofd boven water houden van het MKB, en ondertussen proberen we nog steeds het MKB te verduurzamen.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Er is een aantal vragen gesteld over het halen van de doelen, zowel op het gebied van natuur als water. Ik zal op beide ingaan.
Waar het gaat om de waterdoelen: de water- en bodemopgaven voor schoon en voldoende water zijn natuurlijk complex. Het vraagt inzet van een heleboel partijen, binnen en buiten zelfs onze landsgrenzen, ten aanzien van diep grondwater en de waterkwaliteit van grensoverschrijdende beken. Maar we werken nu aan nieuwe afspraken met de waterschappen. We hebben een koepelovereenkomst, we zijn die nu aan het uitwerken in maatwerkovereenkomsten, die in de tweede helft van dit jaar worden getekend en samen met de waterschappen en ook de terreinbeherende organisaties en de andere partijen zetten we uiteraard nog steeds in op het halen van de kaderrichtlijn-waterdoelen in 2027.
Dan kom ik bij natuur en daar zit natuurlijk een relatie tussen, een overlap zou je kunnen zeggen. Wat doen we aan versnelling? Diversen van u hebben daar ook naar gevraagd. Eigenlijk door een aantal acties, zou

je kunnen zeggen. Op de eerste plaats de afspraken met de waterschappen en de terreinbeherende organisaties, die ik zonet ook al heb genoemd. Daarbij komt dat we een aanvraag hebben ingediend in het kader van het landelijk programma Natuur voor extra middelen, om te investeren in natuur. Wij verwachten het antwoord daarop nog voor het zomerreces, zodat we dat ook onmiddellijk kunnen gaan inzetten. Die aanvraag is gebaseerd op het in kaart brengen van de maatregelen die iedereen kan nemen – de organisaties die ik zonet noemde – om dat natuurherstel te versnellen. Dus dat is een belangrijk element in het versnellingsplan, zou je kunnen zeggen. En daarnaast hebben we natuurlijk de gebiedsgerichte aanpak groen-blauw, waar we volop op inzetten, in eerste instantie in de veertien Natura 2000-gebieden, maar ook in de schillen eromheen, waarbij we een aantal doelstellingen combineren: natuur-/waterdoelen en ook toekomstperspectief voor de landbouw. In het kader van die gebiedsgerichte aanpak zijn we goed aan het kijken naar onze instrumentenkoffer, hoe we die het beste kunnen inzetten, en daarbij speelt ook het op tijd beschikbaar komen van gronden een belangrijke rol. Dat zijn we nu aan het onderzoeken.
Daarmee heb ik een aantal vragen, onder andere van de VVD en van het CDA, en ook van D66, beantwoord.
Ik ga nog even in op de vraag van de VVD over de definitie van biodiversiteit. Dat is in feite het hele samenstel van dieren, planten en micro-organismen, maar ook de grote genetische variatie binnen die soorten en de variatie van ecosystemen waar we deel van uitmaken. Er vallen nog steeds meer soorten af dan er terugkomen, waardoor de biodiversiteit nog steeds afneemt. Dat is de lange versie van de definitie. De korte kan heel erg kort: het is gewoon de basis van ons bestaan, van het bestaan van onze soort, zou je kunnen zeggen. Als je dan kijkt in welke mate de Europees bepaalde doelen op dit gebied haalbaar zijn, en realistisch zijn, wordt op dit moment landelijk gekeken naar de herziening van de doelensystematiek van Natura 2000-gebieden. Wij zijn daar in IPO-verband ook nauw bij betrokken als provincie Noord-Brabant. Dat wat betreft de natuur- en waterdoelen.
Ik wil ook nog even stilstaan bij de felicitaties aan mevrouw Van Boxel en ook de vragen die zij heeft gesteld over natuur, biodiversiteit en het leveren van maximale inspanningen. Ik hoop dat ik uw vragen daarmee ook heb kunnen beantwoorden.
Mevrouw Van der Linden van GroenLinks vraagt naar het stijgend watergebruik van BrabantWater. We hebben daar inderdaad intensief overleg over. We kijken wat we kunnen doen aan beperking van het gebruik via bewustwording van het watergebruik door alle Brabanders, en door de bedrijven uiteraard. Daarnaast worden ook onderzoeken gestart naar alternatieve bronnen voor drinkwater, zoals oppervlaktewater. Maar goed, er zit ook een verwachte stijging in de groei van het verbruik. We moeten dus zorgen dat we ook aan besparing en bezuiniging doen, dus dat is ook een mentaliteitskwestie en die verander je natuurlijk niet van de ene op de andere dag.
U heeft ook gevraagd of het mogelijk is om de niet-gebruikte ruimte in vergunningen van bedrijven in te trekken. Dat is mogelijk. Indien die ruimte drie jaar lang niet is gebruikt, kan deze juridisch ingetrokken worden, maar dat heeft natuurlijk best consequenties en die moeten heel zorgvuldig worden afgewogen. In het Regionaal Water- en Bodem Programma hebben we de optie opgenomen om vergunningsruimte in te trekken als we onvoldoende voortgang boeken op waterbesparing en dalende grondwaterstanden. Kortom, we willen deze optie openhouden, maar het is prematuur om daar nu uitspraken over te doen.
Dan heeft u, mevrouw Van der Linden, ook een vraag over de evz's en de inzet van gemeenten daarop. Zoals ook eerder al aangegeven, zijn we volop in gesprek met gemeenten om deze te stimuleren om de aanleg van evz's te versnellen en het beheer daarvan. We zien dat meerdere gemeenten actief zijn op dat gebied, maar tegelijkertijd zien we ook nog steeds dat er diverse gemeenten zijn die weinig mogelijkheden zien om met die evz's aan de slag te gaan. Dat is zeker geen onwil, want het besef van het belang is wel degelijk aanwezig, maar de belangrijkste redenen dat men daarvoor belemmerd wordt is een gebrek aan financiële middelen, capaciteit en kennis. Waar we kunnen, met name wat die laatste twee aspecten betreft, werken we daaraan.
Ik denk dat ik zo alle vragen beantwoord heb, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de tweede termijn van uw Staten. U hoeft daar natuurlijk geen gebruik van te maken, maar ik loop u even langs. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Dank aan GS voor de antwoorden en goed te zien dat ook de punten die wij ingebracht hebben voortvarend opgepakt worden. Met name zijn we ook blij met de opmerking van mevrouw Lemkes dat in ieder geval gekeken wordt naar de haalbaarheid en het realisme van de doelen op Natura 2000 en de kaderrichtlijn water, omdat het gewoon goed is dat het realisme ook terugkeert in dit dossier en dat we niet onhaalbare doelen in stand gaan houden en daar ons geld in gaan verliezen.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Geen aanvullende vragen, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Bedankt voor de inbreng van het college. Goed om te horen dat onze zorgen worden gedeeld en in de beantwoording zijn meegenomen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel voor de beantwoording. Ik heb nog één puntje, en dat gaat over het ontwikkelbedrijf natuurlijk. Het afraammoment uitstellen is prima totdat een nieuwe systematiek bekend is, maar het zou wat ons betreft toch passender zijn dat, wanneer deze systematiek bekend is en als er dan eventueel nog middelen over zijn buiten de weerstandsratio, die dan op dat moment ook zouden terugvloeien, zodat ze toch nog ingezet kunnen worden bij de begroting voor 2022.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ik heb in mijn eerste termijn een aantal punten gemaakt inzake Zorgplicht Archieven 2020. Er zijn een aantal best wel zorgwekkende bevindingen die de provinciearchivaris al een aantal jaren maakt. Is het college bereid ons eens bij te praten over de stand van zaken van de verbeterinitiatieven die op dit moment lopen? Want ik heb niet echt een hele goede verklaring gekregen van de bevindingen nu en ik zou daar wel graag nader over geïnformeerd willen worden.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Smeulders. Nee. De heer Rutjens. Ook niet. De heer De Bie. Nee. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, nee.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. We hadden twee vragen. Een is heel goed beantwoord, het antwoord op de andere vraag over de motie 'Manifest Samen doen, samen beter' was eigenlijk heel onbevredigend. Dus ik wil alleen maar meegeven dat ik deze gedeputeerde echt aan zijn woord houd, dat hij na twee jaar toch actie onderneemt om iets met die motie te doen.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Nee, geen aanvullende vraag als wel even een hele kleine opmerking omtrent de rechtmatigheidsverklaring. De BADO komt met richtlijnen in, als het goed is, deze maand, in juli. Dus hopelijk kunnen we hier nader ook iets over gaan zeggen, dus dat zal op die manier terugkomen en ik mag ook aannemen dat wij hier als Provinciale Staten daar nog iets van gaan vinden. Dus dat even daarover gezegd. Verder kan ik instemmen met de jaarrekening die voorligt.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Geen nadere bijdrage, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel. Mevrouw Van der Linden: het klopt, u krijgt na de zomer, vóór de begroting in ieder geval, een Statenmededeling over het ontwikkelbedrijf, in het verlengde van wat de heer Ronnes net zei. Al dan niet financiële consequenties zitten in de begroting, dus in het geval, zoals u aangaf, dat er budget vrij zou vallen, dan is dat onderdeel van de begrotingsbespreking.
In de richting van mevrouw Van der Kammen: laten we dat doen, misschien in de commissie S&V een moment organiseren, of als u liever individueel met de programmamanager, of wie dan ook-, dus laten we anders even dadelijk schakelen wat de beste vorm is, maar dan gaan we dat organiseren.
In de richting van de heer Van den Broek: het klopt – dat was overigens ook een van de redenen waarom zo'n pilotjaar nu moeilijk is, omdat het nog steeds in beweging is –, via de commissie S&V is de lijn waarop we u op dit moment aan boord houden.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de bespreking van de jaarstukken. Ik sluit de beraadslagingen en dan gaan we over naar het Statenvoorstel Bestuursrapportage.

43/21 Bestuursrapportage I-2021

De **voorzitter**: Zoals ik net al aangaf: laten we daar geen algemene beschouwingen over houden. Dat hebben we ook met elkaar in de agendacommissie gedeeld. Ik geef het woord aan de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De burap biedt de Staten de gelegenheid om te zien waar de knelpunten zitten in de uitvoering van de plannen en het stoplichtensysteem dat daarbij gehanteerd wordt laat een helder beeld zien, namelijk: we zijn op de goede weg. De VVD is blij om te zien dat over alle geledingen heen heel veel groene vinkjes gezet worden en de voortgang daardoor op orde is. Toch hebben we nog wel een paar aandachtspunten voor het college, die we graag willen meegeven.
Allereerst veiligheid. Veiligheid in ons buitengebied is voor de VVD van levensbelang. Het is daarom teleurstellend dat de gedeputeerde ondanks de vele geluiden uit de samenleving én van de betrokken groene boa's geen oplossing wil vinden om ons buitengebied veiliger te maken. Wat de VVD betreft wachten we niet af tot het Rijk met maatregelen komt, maar gaan we zelf als Brabant bekijken wat we kunnen doen om ons buitengebied veiliger te maken. Bewapening is daarbij een politieke keuze die voor deze gedeputeerde blijkbaar onbespreekbaar is, maar wij horen graag wat de gedeputeerde dan wél gaat doen om ervoor te zorgen dat we ons buitengebied veilig houden. Welke alternatieven ziet hij om boa's beter te beschermen? Zie ook bijvoorbeeld de inzet van militairen uit Oirschot in het Limburgse buitengebied.
En dan mobiliteit. Voor de VVD staat voorop dat de Brabanders snel en veilig van A naar B moeten kunnen. Dat betekent dat we de knelpunten waar veel files staan moeten aanpakken en de provinciale wegen goed

moeten worden onderhouden en vervangen waar dat nodig is. Helaas constateren we dat dit niet naar behoren verloopt. Het aanpakken van verschillende grote knelpunten, maar ook het aanpakken én onderhouden van provinciale wegen, dreigt door corona en stikstof forse vertraging op te lopen, tijd die we wat de VVD betreft niet kunnen missen, zeker nu de files op de Brabantse wegen weer terugkeren na corona. Te meer een teken voor de VVD dat we maximaal moeten blijven zoeken naar stikstofruimte om dit soort projecten wel mogelijk te maken en Brabant niet op slot te zetten. En snel en veilig van A naar B betekent ook dat de wegen goed onderhouden en van hoge kwaliteit moeten zijn. In de burap geven GS aan dat de begroting voor dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervanging onder druk staat. Deels komt dit door indexatie, maar deels ook door de vertraging die ik al eerder benoemde, waarbij het de bedoeling was dat groot onderhoud meteen meegenomen zou worden. Voor de VVD is het onbestaanbaar dat we onze wegen niet op hoge kwaliteit kunnen onderhouden en we daardoor misschien wel Belgische toestanden krijgen. Daarom willen wij precies weten hoe het ervoor staat en vragen wij de gedeputeerde om vóór de begrotingsbehandeling van 2022 in beeld te brengen wat de stand van zaken is op onderhoud en beheer van provinciale wegen, wat de financiële situatie is en wat er dus ook nodig is om onze wegen op een hoog kwaliteitsniveau te houden.
Al met al zien we dat veel zaken dus goed gaan en als bovenstaande zaken in beeld gebracht worden en verbeterd worden, en de potentiële knelpunten snel in beeld gebracht kunnen worden, kunnen we daarop ook snel acteren. Ik zou vooral ook tegen het college willen zeggen: ga zo door.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Voorzitter. Wij hebben onze vragen en zorgen reeds gedeeld bij de behandeling van de jaarrekening en hebben geen aanvullende zaken op dit moment. Daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Voorzitter. Samen met het jaarverslag gaat deze bestuursrapportage over de periode waarin de coronapandemie flink om zich heeft geslagen. Gelukkig is de goede financiële positie van Brabant mede dankzij allerlei maatregelen overeind gebleven. Dat was ook wel de verwachting, maar het is toch altijd weer fijn als dit middels cijfers wordt bevestigd.
Een heel groot aantal onderwerpen overlappen de constateringen bij het jaarverslag en zijn dus vandaag al aan de orde geweest. Ik heb nu één aanvullende vraag. Nu we weer snel uit de coronacrisis komen en alle beschikbare arbeidskrachten hard nodig hebben, moeten er wel op tijd voldoende stageplaatsen worden gecreëerd. Onze fractie heeft dit al eerder vastgesteld en meerdere moties hierover ingediend. Wij vinden het dan ook erg vervelend te moeten constateren dat realisatie van voldoende stageplaatsen achterloopt en dat er nog geen uitzicht is wanneer dit wel gaat lukken. D66 gaat ervan uit dat het college maximale inspanning gaat leveren om het tekort aan stageplaatsen op te lossen, zodat er op tijd voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten op de arbeidsmarkt zijn. Een daadkrachtige arbeidsmarkt kan pas werken wanneer de toekomstige talenten hun theoretische kennis in de praktijk kunnen toepassen. In mijn maidenspeech vanmorgen over het jaarverslag heb ik al aangegeven dat onderwijs dé manier is om uit de armoede te komen. Goede stageplaatsen, van mbo tot wo, zijn daarvoor onmisbaar. Wij horen graag wat het college gaat doen om deze stagedoelen de komende jaren wel te halen en hoe we hier als Staten over worden geïnformeerd.
Verder hebben wij nu geen opmerkingen, behalve dat wij iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan het tot stand brengen van deze stukken.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt de eerste bestuursrapportage van 2021. Het is een rapportage op afwijkingen, dus normaal ga je dan als woordvoerder vooral in op deze afwijkingen, maar het gaat eigenlijk wel gewoon heel goed. Veel stoplichten staan op groen. Gelukkig staan er nog wat extra punten in het ontwerpbesluit, zodat ik nog een deel van de aangevraagde spreektijd daarvoor kan gebruiken.
GroenLinks is tevreden over het besluit om via Flexpool Wonen meer ambtelijke capaciteit te creëren voor gemeenten en provincie ten aanzien van versnelling van de woningbouw. Hopelijk lukt het om deze capaciteit ook gevuld te krijgen, zodat flexwoningen, collectieve wooninitiatieven, nieuwe woonvormen en vrijesectorhuur in het middensegment ook gerealiseerd kunnen worden. Namens GroenLinks willen we benadrukken dat de jonge starter knel zit en dit voor de leefbaarheid van Brabant om extra aandacht vraagt.
In het Statenvoorstel worden enkele moties die tijdens de behandeling van de perspectiefnota zijn aangenomen financieel verwerkt, maar niet allemaal. Namens GroenLinks willen we dan ook opmerken dat we in deze burap de verwerking van de uitbreiding van de wettelijke taken van bibliotheken nog niet terugzien. De uitwerking hiervan verwachten we dan ook zeker bij de volgende burap terug te zien. Graag een bevestiging van de gedeputeerde.
Hier laat ik het nu bij, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen, PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De burap is de verantwoording van het college van GS over de voortgang van uitvoering van prestaties en doelen. Daarover heeft de PVV een aantal punten. Met name de programma's Mobiliteit en Energie zijn ons in deze burap een doorn in het oog.
Voorzitter. Bij de jaarrekening 2020 zien we al een realisatie van minder dan de helft van de oorspronkelijke begroting voor asfalt, met tegelijkertijd miljoenen meer inzet voor energie. Is dat nou een 'frisse rechtse wind' in 2020? Ook in 2021 gaat het door: minder asfalt, meer betalen. Gekmakende vertragingen op het hoofdwegennet, zowel in de file als in projecten. Tegelijkertijd mag hardwerkend Nederland inmiddels zo'n twee euro voor een liter benzine afrekenen, waarvan twee derde bestaat uit belasting en accijns. Het college schrijft vrolijk op dat de filedruk tijdens corona laag was. Inderdaad, voorzitter, maar dat is een uitgelezen kans om meters te maken. Daar is niets van terecht gekomen, en het mobiliteitsprogramma waar het asfalt betreft ligt volgens de burap dan ook op zo'n beetje alle fronten achter op schema.
Het programma Energie daarentegen ligt op schema, of laat ik zeggen: ramkoers. De RES-en worden er gewoon doorgedrukt. Burgers worden opgezadeld met peperdure, onzinnige plannen, moeten verplicht van het gas af en betalen op alle fronten mee aan onrendabele klimaatgekte. Hun mening wordt straal genegeerd door het college, en dat terwijl draagvlak zo belangrijk zou zijn, draagvlak, waarvan meer en meer duidelijk wordt dat het er niet is voor deze plannen. Daarom wil de PVV dat het college bij de Brabanders peilt of er draagvlak is voor de RES-en, voordat tot uitvoering wordt overgegaan. En uiteraard willen wij daarbij dan wel dat de burgers ook volledig geïnformeerd worden over de kosten van de RES-en, zowel de directe als de indirecte kosten. Wij dienen dan ook een motie in, om die referenda te organiseren.
Voorzitter. Ten aanzien van de voortgang van het programma Energie komt ook de Duurzame Polder om de hoek kijken. GS heeft middels een Statenmededeling bekend gemaakt voornemens te zijn om de verwachte toekomstige provinciale bevoegdheid met betrekking tot de realisatie van windturbines in de Duurzame Polder in het kader van de Elektriciteitswet over te dragen aan de gemeenten, en gekoppeld aan die overdracht van de bevoegdheid een bestuursovereenkomst over de vernieuwde samenwerking af te sluiten met de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
Voorzitter. De PVV vindt dat Provinciale Staten hun kaderstellende én controlerende rol moeten kunnen vervullen bij dergelijke grootschalige en bovendien regionale projecten. Bovendien is deze voorgenomen overdracht van bevoegdheid ook nog eens een vorm van inconsequent en onbetrouwbaar overheidshandelen. Door op deze manier met macht te schuiven ontstaat er een willekeur en ongelijkheid in

de behandeling van grootschalige projecten. Wij voeren dan ook een motie in om het voornemen van GS eerst aan PS middels een Statenvoorstel voor te leggen.
Tot zover, voorzitter.

Motie M104-2021: Referendum RES-en
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2021, ter bespreking van Statenvoorstel 43/21 Bestuursrapportage I-2021;
constaterende dat

- GS in de burap de stand van de ontwikkelingen van de energie- en duurzaamheidsambities uit de begroting duidt en aangeeft dat het opstellen van de RES-en op schema ligt;
- Gedeputeerde Staten op zoek is naar maximaal draagvlak op het gebied van de inrichting van onze omgeving;[1]

overwegende dat

- de plannen die voortvloeien uit de RES-en een aanzienlijke invloed hebben op de leefbaarheid van omwonenden;
- omwonenden vaak in het geweer komen tegen zaken als windturbines en zonneweides;
- met inzicht in het draagvlak onder de Brabanders, PS een beter overwogen besluit kunnen nemen over de RES-en;
- draagvlak voor allerhande onderwerpen regelmatig wordt gemeten onder Brabanders;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- om zo spoedig mogelijk de vastgestelde RES-en per regio middels referenda voor te leggen aan de Brabantse bevolking;

en gaan over tot de orde van de dag."

[1] Bestuursakkoord 2020-2023, p. 9:
"In de komende jaren moeten we ingewikkelde keuzes maken, vooral op het gebied van de inrichting van onze omgeving. Het is onmogelijk om beslissingen te nemen waar iedereen blij mee is, soms vallen beslissingen in het algemeen belang verkeerd bij individuele Brabanders. Wat we zeker wél doen, is altijd zoeken naar maximaal draagvlak. En we gaan inwoners meer dan ooit betrekken bij het maken van beleid."

Patricia van der Kammen, PVV.

Motie M105-2021: Rol PS bij Duurzame Polder
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2021, ter bespreking van Statenvoorstel 43/21 Bestuursrapportage 1-2021;
constaterende dat

- GS in de burap de stand van de ontwikkelingen van de energie- en duurzaamheidsambities uit de begroting duidt, waar ook de Duurzame Polder deel van uitmaakt;
- GS in de Statenmededeling 'Duurzame Polder. Rol van de provincie' van 25 mei jl. bekend heeft gemaakt:
- het voornemen van GS om de verwachte toekomstige provinciale bevoegdheid met betrekking tot de realisatie van windturbines in de Duurzame Polder in het kader van de Elektriciteitswet over te dragen aan de gemeenten;
- het besluit van GS om, gekoppeld aan het overdragen van de bevoegdheid, een bestuursovereenkomst over de vernieuwde samenwerking af te sluiten met de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK);

overwegende dat

- een dergelijk grootschalig windpark en zonnepark bovenlokale effecten heeft (onder andere op de capaciteit van het elektriciteitsnet en de daarmee samenhangende deels door de provincie gefinancierde kosten en de regionale invulling van de RES);

- dit project diverse andere provinciale belangen raakt op het gebied van ruimtelijke ordening (zoals keuzes voor grootschalige woningbouwlocaties), landbouw, natuur (weidevogelgebied) en leefbaarheid;
- PS haar kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol moet kunnen pakken bij dit grootschalige project;

dragen GS op

- het voornemen om de provinciale bevoegdheid met betrekking tot de realisatie van windturbines in de Duurzame Polder in het kader van de Elektriciteitswet over te dragen aan de gemeenten in een Statenvoorstel aan PS voor te leggen;
- de bestuursovereenkomst vooraf aan PS voor te leggen en PS daarmee de gelegenheid te bieden deze desgewenst te behandelen;

en gaan over tot de orde van de dag."
Alexander van Hattem, PVV
Willem Rutjens, Groep Rutjens.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik zie af van mijn spreektijd, voorzitter. Ik sluit me daarin aan bij de heer Bergsma.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Als we terugkijken op het bestuur in 2020, moeten we natuurlijk eigenlijk beginnen eind 2019. De vorige, ongemakkelijke coalitie was na een paar maanden al gevallen en strikte stemdiscipline en monistisch handelen zorgden voor toenemende druk, zeker als je eigenlijk zo verschillend bent, of in ieder geval zegt te zijn, en zeker als partijen in ieder geval beweren dat ze inhoudelijk hele verschillende dingen willen. De achterban wordt dan wat onrustig en dan werd stikstof de lont in het kruitvat. 2020 daarentegen begon hoopvol. In mei hadden we een nieuw bestuursakkoord, waarin de drie grootste partijen, 10, 9 en 8 zetels, elkaar alsnog gevonden hadden, en dat zou een sterk conservatief-liberaal geluid hebben kunnen opleveren. Maar mede door corona kijken we met gemengde gevoelens naar de bestuursrapportage 2020. We kijken eerst naar het bestuursakkoord. Wat zijn die gemengde gevoelens? Was het misschien slecht onderhandeld, of laat je zien dat je dan compromissen kan sluiten? Blijkt daaruit politieke onervarenheid, of gaat het dan toch om belangen? We vertelden altijd dat het niet ging om baantjes, maar toch gingen we in Gedeputeerde Staten. En misschien is dat juist wel belangrijk. Om ook inhoudelijk wat te bereiken, moet je immers dat wat op papier staat ook bestuurlijk borgen. Afspraken moet je immers omzetten-

De **voorzitter**: Het gaat over de bestuursrapportage hè, mijnheer Rutjens?

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Zeker. En in dat bestuur: wat zet je dan om? En je moet je misschien niet direct achter de oren krabben als de partij die maar één zetel meer heeft gehaald in alle communicaties benadrukt dat het beleid 95 procent van háár programma is. Je moet je focussen op het resultaat van dit bestuur inderdaad, want wat moest worden omgezet, wat moest worden geborgd? Wat ons betreft was dat democratische vernieuwing, energiebeleid, stikstof en een degelijk financieel beleid. Daarop wilden we het verschil maken en daarop kijken we dan ook in de bestuursrapportage.
Wat betreft stikstof: er is een beetje resultaat op middellange termijn. Het is natuurlijk duidelijk dat, als 2024 het jaar, als dat dé oplossing is, dat nooit serieus de reden had kunnen zijn om de vorige samenwerking op te zeggen. Er zou een onderzoek komen naar de status van Natura 2000-gebieden. Dan moet je dus de regels aanpassen en vragen of het mag binnen de regels zet dan weinig zoden aan de dijk. De handel in

stikstofrechten lijkt onlangs teruggefloten te zijn door de demissionair minister. Stuifzand tussen de tandwielen van het driepuntenplan.
Qua energie en democratische vernieuwing was er niet alleen het bestuursakkoord waarop we konden bouwen, maar ook de omzetting door een eigen gedeputeerde voor die thema's. Helaas waren de referendumvoorwaarden niet geborgd en een jaar later hebben PS nog steeds geen verordening gezien, maar dat wat we ervan weten uit de themavergaderingen is dat het dreigde een wassen neus te worden.
Wat betreft energie: 'Haalbaar, betaalbaar en draagvlak' werd de naam van de uitvoeringsagenda energie en we lezen het nu ook terug. Maar als je die uitvoeringsagenda leest, wordt het alleen in de titel genoemd. De voorwaarden 'haalbaar, betaalbaar en draagvlak' worden niet uitgewerkt in concreet beleid, of zelfs ook maar een kpi. Haalbaar, betaalbaar en draagvlak zijn geen voorwaarden meer, maar ze zijn belangrijk.
De literatuurstudie naar kernenergie is met veel bombarie in de media terechtgekomen, maar wat 'Kernenergie is welkom' betekent, concreet, is geen stap dichterbij gekomen. Om alsnog te weten hoe robuust de afspraken waren, hebben we gevraagd hoe het zit met leverbetrouwbaarheid en draagvlak als voorwaarden in een motie. Hier werd tegen gestemd, ook door partijen uit de coalitie, hetzelfde voor een motie over biomassa. PS hebben ook niet mogen stemmen over de RES. Gelukkig kunnen we nu een motie van de PVV daarin steunen, om het alsnog in PS ter stemming te brengen. Want Gedeputeerde Staten schoven heel makkelijk de verantwoordelijkheid af op de gemeentes en de gemeentes zeggen weer "als wij het niet doen, dan doet de provincie het wel". Zo blijven we lekker naar elkaar wijzen.
Ook dienen we graag een motie in naar de gezondheidsaspecten van windturbines, omdat immers in de bestuursrapportage staat dat het programma Energie op koers blijft. Wij vragen ons af of dat met de nieuwe ontwikkelingen nog steeds het geval zal zijn.
Wat betreft financiën is het duidelijk dat er een begin is gemaakt om de provinciale uitgaven enigszins te beteugelen. Dat is prima, maar als er nepotisme blijkt in de cultuursubsidies was het antwoord niet om hard in te grijpen, maar om te kijken of we alsnog meer subsidies konden verstrekken. Tegelijkertijd wordt er ook een nieuw fonds opgericht om nog meer belangen te kunnen verstrengelen.
En nu: wat is de erfenis van het bestuur 2020? Krijgen we nu dan, na ruim een jaar, in plaats van 95 procent VVD-beleid, 100 procent VVD-beleid? Of vragen Brabanders zich af die ooit VVD of CDA stemden, in de verwachting van conservatief of liberaal beleid, wat ze nou eigenlijk terugkrijgen voor hun stem als de midden-linkse, linkse, ultralinks-coalitie er inderdaad gaat komen. Wij, JA21, blijven in ieder geval geloven in Brabant. Onze samenleving is veranderd en politici hebben dat nog steeds niet door. Wij blijven gestaag werken voor een beter Brabant met een politiek systeem en een politieke cultuur die wel aansluiten bij wat Brabanders wensen.
Dank u wel.

Motie M106-2021: Moratorium windturbinebouw totdat resultaten landelijk onderzoek bekend zijn
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2021,
ter bespreking van statenvoorstel 43/21 Bestuursrapportage I-2021;
constaterende dat;

- er in de Tweede Kamer grote zorgen zijn omtrent de gezondheidseffecten van windturbines;
- de Tweede Kamer onlangs de motie 'Kabinetsaanpak Klimaatbeleid', ingediend door de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen;
- de Tweede Kamer een onderzoek eist naar de effecten van windturbines op de gezondheid van omwonenden;
- nagenoeg alle partijen in de Tweede Kamer het voorstel steunen;

overwegende dat;

- het college in de bestuursrapportage in het Programma Energie aangeeft dat 'Programma Energie op koers ligt';

- maar er ook in Brabant bij de uitvoering hiervan grote zorgen zijn omtrent de gezondheidseffecten van windturbines;
- en de effecten van windturbines op de gezondheid nog onvoldoende zijn vastgesteld;

dragen Gedeputeerde Staten op;

- een moratorium in te stellen op de provinciale planning en uitvoering van windparken totdat er duidelijkheid bestaat over de gevolgen voor de gezondheid van omwonenden;
- met gemeenten in overleg te gaan inzake uitbreiding van dit moratorium naar gemeentelijke activiteiten;
- de onderzoeksresultaten mee te nemen in de uitvoering van windenergieplannen binnen de RES;

en gaan over tot de orde van de dag."
Frank Duijs, Groep Rutjens
Willem Rutjens, Groep Rutjens.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. De bestuursrapportage is gegrond op het huidige akkoord waar veel over gezegd kan worden, maar waaraan de fractie van Groep De Bie zich in het verleden in een andere hoedanigheid heeft gecommitteerd. De inhoud van het akkoord op zichzelf is dan ook niet zozeer waar onze fractie zich zorgen over maakt, de zorgen gaan meer uit naar de manier waarop in de toekomst uitvoering gaat worden gegeven aan dit akkoord, dat al dan niet in aangepaste vorm vermoedelijk de resterende bestuurstermijn bepalend zal zijn. Zijn in de toekomst de begrippen 'haalbaar', 'betaalbaar' en vooral 'draagvlak' holle frasen, of wordt daar blijvend en constructief echt inhoud aan gegeven?
Het voorliggende voorstel omvat twee zaken waar onze fractie aandacht voor vraagt en bijzonder kritisch op is. Het eerste omvat de cofinanciering voor de Flexpool Wonen. Met cofinanciering wordt een wortel voorgehouden, waar in bestuurlijk Nederland al vrij snel hijgerig achteraan wordt gelopen. Onze vraag aan het college is: in hoeverre staat de beoogde financiële inspanning in verhouding tot het haalbare resultaat? De woningmarkt kent veel problemen, dat is algemeen bekend, maar de grootste is de knellende regelgeving en beperkend beleid, ook van de provincie. Onze vraag aan het college: op welke wijze komt het college aan dat probleem tegemoet? Welke regels worden afgeschaft, of minder streng gemaakt, of minder streng geïnterpreteerd, om de woningmarkt vlot te trekken?
Onze tweede kanttekening betreft de actie 'Een dumper is een stumper'. Op de totale begroting is het betreffende bedrag van 150.000 euro nogal klein, maar ook hier stellen wij desalniettemin de vraag: staat de beoogde financiële inspanning wel in verhouding tot het haalbare resultaat? Want hoeveel stumpers worden met deze 150.000 euro tegengehouden in het dumpen van hun afval? Groep De Bie ziet in deze actie slechts een armoedige poging tot symboolpolitiek. Kennelijk is de financiële nood in onze provincie nog niet zodanig dat dergelijke uitgaven achterwege kunnen blijven.
Onze fractie heeft kennisgenomen van het feit dat van de 152 doelstellingen, resultaten, prestaties en bijbehorende indicatoren ruim 80 procent volgens planning loopt. Dat is op het eerste gezicht een mooi percentage, al valt in z'n algemeenheid nog steeds veel op te merken over het toepassen van harde kpi's, dus laten we ons op die kpi's concentreren, of ontbreekt bij GS misschien durf daartoe?
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Een betrouwbare overheid komt zijn afspraken na, zeker over dat wat voor eenieder belangrijk is: een gezonde aarde en een groene omgeving met voldoende natuur van voldoende kwaliteit. In 2027 moet het Natuurnetwerk Brabant zijn gerealiseerd. Het mag ondertussen bij al onze collega's wel bekend zijn dat we op dit dossier flink achterlopen. Er wordt in de burap gesproken over versnellingsacties, maar die bestaan veelal uit het voeren van

voortgangsgesprekken en het maken van samenwerkingsovereenkomsten. Daar maken we de broodnodige inhaalslag niet mee, voorzitter.
Het meest recente rapport van de provincie maakt inzichtelijk wat de ontwikkeling van de diverse soorten in de onderzochte gebieden is. Waar herstelmaatregelen worden genomen zijn positieve ontwikkelingen zichtbaar, maar per saldo is de trend dalende, dit ondanks het gevoerde beleid om het natuurnetwerk groter te maken, te verbinden en dus die herstelmaatregelen te treffen. Ons lijkt het goed dat er een Statenbijeenkomst komt over de voortgang van het natuurnetwerk, om te kijken waar de problemen zitten, waarom het maar niet wil lukken en hoe we verder gaan om die deadline van 2027 te halen. Is de gedeputeerde bereid dit met ons te organiseren en waar nodig ook te kijken naar het agenderingsverzoek?
Voorzitter. We moeten nu echt de keuze voor minder stikstof gaan maken. Jaar op jaar heeft de economie voorrang gekregen, met als resultaat dat alles nu muurvast zit. Het is een crisis. Alle uitersten zijn bereikt, maar alsnog probeert dit college er nog meer uit te halen door niet-benutte stikstofruimte tot de laatste druppel uit te melken, en natuurlijk gaat dat ook ten koste van de natuur en van onze kansen om de natuurdoelen te halen, waar we ons internationaal aan hebben gecommitteerd. De betrouwbaarheid van de overheid staat wat ons betreft op het spel. Sommige soorten maar niet meer redden kan simpelweg niet. Partijen die dat roepen zijn af en staan simpelweg buiten de rechtsstaat.
Het stoplicht staat op rood, het stoplicht staat op groen, in Brabant is altijd wat te doen. Maar er is heel veel te doen, voorzitter. Als we naar de indicatoren voor het minimaliseren van ongewenste effecten van de landbouw kijken, staat het stoplicht op groen, maar dat kan ook niet anders, want het doel is niet om daadwerkelijk op een resultaat te sturen, maar om te rapporteren wat de ontwikkelingen zijn. Het feitelijk verband tussen provinciaal beleid en de stikstofemissies kan daarbij al niet eens worden aangetoond. De provincie heeft geen idee hoeveel stikstof wordt gereduceerd met de ondersteunende maatregelen, de maatregelen waaraan we de afgelopen jaren tientallen miljoen hebben uitgegeven en ondanks dat is de deadline voor aanpassing van stallen naar achteren verplaatst. Er is geen visie wat ons betreft en geen verantwoordelijkheid. De geloofwaardigheid van het provinciale stikstofbeleid zou verbeterd kunnen worden door een lijst bij te houden van concrete, kwalitatieve resultaten die per stikstofmaatregel geboekt kunnen worden én worden, en hoeveel dat mag gaan kosten. Wij willen kosteneffectieve stikstofreductie in plaats van achteloos geld voor stallen overmaken. We horen ook graag van de gedeputeerde in hoeverre hij, of zij, ervan overtuigd is dat het maximale uitmelken van niet-benutte stikstofruimte juridisch stand zal houden. Het leidt tenslotte niet tot meetbare afnamen van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Of kunnen we dit stikstofbeleid beschouwen als de zoveelste afleidings- en vertragingsmanoeuvre? Hebben we over een jaar weer te maken met een stikstofcrisis, en nog veel erger? Hoe vaak wil het college zich aan deze steen stoten? En is al begonnen met een plan B?
Voorzitter. We vinden het hoopgevend om te zien dat de provincie wel gewoon inzicht kan en mag geven in de mening van de inwoners van Brabant. Er wordt regelmatig onderzoek gedaan naar de waardering door burgers van de staat en inrichting van onze provinciale wegen. Goed. De complexiteit die hierachter schuilgaat is in dit geval geen probleem, lijkt het. Er is ook geen sprake van een simpele ja/nee-vraag. In dat licht zou het college ervoor open kunnen staan om de afdeling Mobiliteit eens te laten kijken naar het vraagstuk van de mestfabrieken, omdat we daar graag ook de mening van de Brabanders willen weten.
Voorzitter. Als laatste een oproep aan het college om alle moties die eerder ingediend zijn voortvarend op te pakken en uit te voeren. Concreet is daarbij een vraag van onze fractie over de uitvoering van de breed gesteunde motie voor de opvang van inheemse dieren. Kan het college uitsluitsel geven hoe het daarmee staat?
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. 50PLUS heeft niet zoveel opmerkingen over de burap en slechts drie vragen. Maar ik zal eerst even proberen een voorzet te geven voor het nieuwe

coalitieprogramma, een gratis 50PLUS-advies, waarvoor ik als titel zal nemen "Haal bij de Brabander zijn zorgen weg".

De **voorzitter**: Als u er maar geen algemene beschouwing van maakt, hè? Dat weet u.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Het is een korte inleiding voor mijn drie vragen. 50PLUS zal het ook even uitleggen. Help hem van de zorgen van corona af, zorg voor woningen voor oud en jong, zorg voor mobiliteit en bereikbaarheid, help hem met stikstof, fijnstof en gezonde lucht, doe wat aan zijn leesachterstand en help hem met cybercrime. Samengevat, geef hem een toekomst, oftewel: haal bij de Brabander zijn zorgen weg. Als een nieuwe coalitie dit zo kan invullen, dan heeft zij de steun van 50PLUS.
Maar, zoals beloofd, voorzitter, ik had nog drie vragen, en die luiden als volgt. Ik zou graag van de gedeputeerde wat uitleg willen hebben over wat nu precies bedoeld wordt met 'een morele verplichting jegens de toeleveranciers', en of de gedeputeerde daar ook een paar voorbeelden bij kan geven, dat het gaat leven.
We hebben gelezen dat het Van Gogh Nationaal Park on hold staat. Toch even: wat zijn de financiële gevolgen voor de provincie, als die er al zijn?
En de laatste vraag. Er is een compensatieregeling van het Rijk binnen het openbaar vervoer tot 93/95 procent van het omzetverlies. Waarom dan toch aanpassingen in de dienstregeling? Even los van de themavergadering van volgende week, maar de vraag is: kan de provincie die resterende 5 à 7 procent niet voor haar rekening nemen?
Voorzitter, daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, we kunnen zeker instemmen met de burap die voorligt. We zien daarin ook heel duidelijk meegenomen de moties en de financiële consequenties vanuit de perspectiefnota. Ik ben er ook heel trots op dat we dat met elkaar in ieder geval voor elkaar hebben gekregen.
Extra impulsen. Eén aspect wil ik alleen nog aanhalen, en dat is OV en een robuust mobiliteitssysteem. We zien hier dat meer investeringsvermogen nodig is om de opgaven überhaupt rond te krijgen. De vraag die ik daarbij stel is niet alleen het geld, maar vooral ook wat wij nodig hebben als het gaat om een nieuwe, slimme, veel meer innovatieve manier van denken om tot een oplossing te komen die duurzaam en toekomstbestendig is voor onze mobiliteit en de OV. Dat vraagt mogelijk om een andere kijk op het probleem en de visie, zeker op lange termijn. Middels verdiepingssessies zou ik daar ook graag meer aandacht aan willen besteden, om dit probleem duidelijker te krijgen. Moeten we de doelstelling misschien anders definiëren richting de opgaven, mede gezien ook het risico dat in dit thema zit? In de burap, zien we dat ook weer terug. Dus wij delen die zorg, maar we willen ook kijken naar: hoe gaan we dit oplossen? Ik hoor graag van de gedeputeerde of hij het ermee eens is dat wij onze visie en het probleem op de lange termijn nader in verdiepingssessies met elkaar moeten bespreken, om dit verder te krijgen, want er is veel meer voor nodig om dit goed geregeld te krijgen dan we nu op dit moment door alleen maar brandjes te blussen en te kijken hoe we daar uit gaan komen. Graag de reactie daarop van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft twee korte opmerkingen. De eerste opmerking. Ook wij zijn blij verrast hoe de perspectiefnotabespreking een plek gekregen heeft in deze burap, onder andere de Flexpool Wonen, die hierin ook mooi is opgenomen, waarmee ook echt recht gedaan wordt aan het debat dat we daar gevoerd hebben en dat we dat nu ook doorgevoerd zien worden in het beleid dat gevoerd wordt. Dus complimenten daarvoor.

En ten tweede ook een compliment voor iedereen dat we ondanks, zeg maar, de coronasituatie, toch voor een groot gedeelte de boel op orde hebben kunnen houden en voortgang hebben kunnen maken in de afgelopen periode. Dat vraagt, denk ik, ook wel een reflectie dat ook een andere manier van werken mogelijk is waarin niet altijd fysieke vergaderingen en dergelijke nodig zijn, waardoor er veel meer flexibiliteit komt. Ik hoop dat we ook wat van die ervaring meenemen, waarin we toch Brabant overeind kunnen houden, zonder dat daar heel veel autokilometers en dergelijke voor gemaakt hoeven te worden. Ik denk dat dat ook een les is die we mee kunnen nemen in de komende periode.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de beantwoording door het college, want rondom een uur of half een beogen we te schorsen met het oog op de lunch. Gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Te beginnen met de VVD, want we doen dezelfde logica als daarnet bij de jaarrekening. U vraagt om een toezegging en die krijgt u, sterker nog: het lijkt wel alsof u wist dat wij afgelopen dinsdag een strategisch uur in GS hebben gehad over weer een onderhoud van de wegen. Dat is ook een heel logisch moment om dat te doen, want we zijn nu bezig om na te denken hoe we de forse taakstellingen mobiliteit een plek gaan geven. De Statenmededeling 'Programmering mobiliteit', die u van het college gewend bent in september, waarin we de volledige mobiliteitsportefeuille tegen het licht houden en de doorkijk geven naar de toekomst, lijkt mij ook een goede plek om de toezegging gestalte te doen geven.
Ik trek hem meteen even breder, omdat onder andere ook de PVV een aantal vragen heeft gesteld. Ja, de lichten staan niet op groen. Grote zorg vooral ook bij een aantal Rijksinfraprojecten. Dat zijn de projecten die het meest in het oog springen, waar het meeste geld bij zit en waar we soms ook cofinancieren. Er lijkt nu wel wat stabiliteit te komen in wat ervoor nodig is om juridisch houdbare besluiten te kunnen nemen. De minister is volgens mij ook voornemens om op niet al te lange termijn rondom die A15-uitspraak, om daar helderheid op te geven, hoe ze daarmee omgaat. Ik ben erg blij om te zien dat het Rijk dankbaar gebruikmaakt van het stikstofloket dat wij als provincie hebben, om ervoor te zorgen dat ze gewoon vooruit kunnen blijven gaan. Dat is echt goed om te zien, een fijne samenwerking ook op dat punt. Tegelijkertijd zie je dat wij door stikstof bijvoorbeeld vertraging hebben bij de Raad van State. Neem bijvoorbeeld de N279. Ja, daar wachten we nu al anderhalf, twee jaar op een uitspraak en het hele idee was dat we nu meteen de nieuwe weg daar zouden kunnen neerleggen. Nu betekent het dat we extra beheer- en onderhoudskosten moeten maken, omdat het vanwege veiligheid gewoon moet. Dus we gaan daar een keer extra overheen en dat zijn kosten die gewoon niet voorzien waren, dus betekent gewoon dat die genomen moeten worden. Ook ten aanzien van de gladheid, een ander item, gaat u bijvoorbeeld in de tweede burap zien dat er extra kosten zijn gemaakt. Dus die komen later bij u terug. Ik zal bij die Statenmededeling gewoon alles op een rij zetten ten aanzien van de mogelijkheden en de stand van zaken van beheer en onderhoud, absoluut niet bedoeld om praktijken te krijgen zoals je die elders in de wereld ziet. Vanuit KOPI in 2017/'18 is vastgesteld-, hebben wij ook aangegeven dat wij bij u terug zouden komen, omdat we altijd op basis van het areaal van de toekomst kijken wat dat aan beheer en onderhoud vraagt. Dat areaal is gegroeid en een voorzichtige inschatting heeft ons laten zien, inclusief indexatieprobleem, dat je gewoon, om de kwaliteit te houden die we hebben, veertien miljoen extra per jaar zou moeten gaan uitgeven. Nou, dat weten we op basis van de sessie afgelopen dinsdag. Ik zorg ervoor dat u daar goed over geïnformeerd wordt bij de Statenmededeling die direct na de zomer naar u toe komt.
Daarmee denk ik ook de vraag over mobiliteit van de PVV te hebben beantwoord. De PVV heeft ook andere vragen gesteld, die gaan over de moties die voorliggen. Ik heb drie moties, eentje ook van Groep Rutjens.
Motie M104, 'Referendum RES', ontraden wij en motie M105 ontraden wij ook, eigenlijk beide met dezelfde argumentatie. We hebben een uitvoerige themasessie gehad over de RES-en en in die themasessie, althans: zo heb ik dat ervaren, zijn juist complimenten uitgedeeld voor het proces dat we doorlopen, de insteek zoals we daar ook voor hebben gekozen. Niet alle Statenleden stonden daarbij te juichen, maar wel in mijn

beleving een dikke meerderheid, dus ik verwijs echt even naar die sessie. En als er een andere uitkomst komt bij de stemming, zullen we dat natuurlijk goed gaan bestuderen.
Dan komen we bij motie M106 uit van de heer Rutjens. Ja, idem dito: ontraden wij, ook met een verwijzing naar de uitvoerige themabespreking die we hebben gehad en alles wat daar is gewisseld in volgens mij de tweeënhalf uur die we aan dit mooie onderwerp hebben besteed. Dat moeten we volgens mij hier niet overdoen. De meesten waren erbij Dus met die argumentatie ontraad ik die.
Kom ik bij-, ik wilde haast zeggen 'motie 50', maar 50PLUS. Dank voor uw mooie inbreng. Die morele verplichting toeleveranciers, nou, fijn dat er een tweede termijn is, want ik ga echt effe Ctrl-F 'moreel' doen in de burap, om even te kijken wat er precies staat. Dus daar kom ik straks even op terug, als u dat goed vindt.
De andere vraag ten aanzien van het OV, over die 5 tot 7 procent: de vergoeding van het Kabinet wordt doorgezet voor '22, wat betekent dat er inderdaad nog steeds een gat van 5 tot 7 procent is. Daarom is ook die afschaling van 10 procent gewoon nodig, om dat te dichten. Als je dat niet zou doen, als je dat bij zou leggen: ja, dat kan, maar dan mag u flink de portemonnee trekken. Dus wij zijn nog steeds van mening-
Wij gaan die verdiepende themasessie, waar ook de heer Van den Broek naar vroeg, volgende week doen. Ik zal ervoor zorgen dat ik dan ook de bedragen kan noemen, want ik ga dat nou niet met de dikke duim doen, maar we kunnen wel even doorrekenen waar het dan over gaat. Het zijn echt forse bedragen en wij hebben juist met de afschaling van het OV de toekomstbestendigheid overeind gehouden en we zorgen dat de veerkracht er vooral is, omdat in de begroting mobiliteit echt goede reserveringen zijn gemaakt. Zodra er reizigersgroei is, kunnen we mee veren en gaan we dat doen.
De heer Van den Broek, ook over die innovaties. Echt een mooi onderwerp, een belangrijk onderwerp. Het lijkt me goed dat de gesprekspartners die nu op een andere tafel bezig zijn kijken of ze in dat mooie addendum daar ook iets mee kunnen. Ook hierop zou ik zeggen: graag volgende week daarop verder, want het is een onderwerp dat me aan het hart gaat en daarom hebben we er ook een themasessie voor.
Dat was 'm voor mij.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar gedeputeerde Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, dank u. Dat kan kort. Op de vraag van de heer De Bie als het gaat om de Flexpool Versnelling Woningbouw kan ik zeggen dat-, ja, hoe effectief de middelen zullen zijn, is dat wij echt inzetten op zichtbaarheid van de versnelde projecten. Gemeentes zullen aan moeten geven welke projecten er zijn, hoeveel woningen ermee zijn gemoeid en wat de extra financiering voor de versnelling betekent, en dat zullen we ook monitoren. Dus die effectiviteit denken we daarmee ook te borgen. Overigens moet ik wel zeggen dat het een druppel blijft op een gloeiende plaat. Het is slechts een ondersteuning die voor een deel zal versnellen, maar er zullen nog gewoon op meerdere terreinen oplossingen gezocht moeten worden om de boel vlot te trekken en ook echt te zorgen dat er genoeg woningen worden gebouwd.
U vroeg ook nog wat er in regelgeving wordt gedaan als het gaat om versimpeling om te komen tot snellere woningbouw. Ik noemde daarstraks al het voorbeeld van het splitsen van een woning. De omgevingsverordening geeft meer ruimte voor flexwonen, maar ook voor collectieve woonvormen, zoals bijvoorbeeld op een voormalige agrarische locatie in het buitengebied. Ik kan ook zeggen dat er wel veel afweging zit in het gemeentelijk beleid welke eisen gesteld worden aan woningbouw. Dus het is een combinatie van en het vereist veel overleg om te kijken hoe je die drempels in de hele keten eruit kunt halen. Daar zijn we druk doende mee. Onder andere kan dadelijk een deel van het flexteam ingezet worden om die regels mee te helpen versoepelen.
Dan kom ik bij de vraag van de Partij voor de Dieren over stikstof. Op gevaar af dat we een hele discussie over stikstof krijgen, zal ik gewoon heel kort zijn. Ook wij als college willen inzicht krijgen in de effectiviteit van onze maatregelen. Daarvoor zijn wij afhankelijk van de landelijke stikstofanalyses. Elke week zitten we er echt op te duwen om ervoor te zorgen dat die zo snel mogelijk gemaakt worden. We zijn daarbij afhankelijk van het ministerie en van het RIVM, maar dat zal wel meer duidelijkheid geven. Eén ding wil ik

wel zeggen. U roept het beeld op alsof wij de randjes op zouden zoeken en niet voorop zouden lopen. Ik wil u toch meegeven dat het tandwiel natuur en het tandwiel terugdringing van de stikstofdeken-, wij lopen echt voorop, jongens, in Nederland. We zijn echt koploper als het gaat van het instellen en maatregelen. Is het genoeg? Ik denk dat op sommige punten best nog wel wat bijgeschaafd kan worden. Daarvoor heet het ook een ontwikkelaanpak en daar zullen we de komende jaren nog wel met elkaar over blijven spreken.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (GS, Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. De heer Gremmen, VVD-fractie, stelt een vraag rond de themabijeenkomst die vorige week heeft plaatsgevonden rond veiligheid, en met name over de positie van de gedeputeerde daarin, en de rol van de gedeputeerde daarin, alsof hij daar zelfstandig, en niet namens het college, naar buiten gebracht zou hebben hoe wij wensen om te gaan met dit onderwerp. Niets is minder waar, voorzitter. Wij proberen op basis van de bestuursopdracht die het vorig jaar vastgesteld is het thema veiligheid in zo goed mogelijke banen te leiden. Ik kan u melden, mijnheer Gremmen, dat deze week overeenstemming is bereikt over het groenconvenant, om op elkaars grondgebied als gezamenlijke partijen in het buitengebied te mogen optreden en met elkaar te kunnen optrekken. Zoals u weet, zijn voor grotere acties soms vijftien tot twintig mensen noodzakelijk en dat kunnen we niet alleen met onze SSiB-mensen. Ook daarover zijn we druk met elkaar in gesprek, hoe we gezamenlijke acties het beste kunnen realiseren en organiseren. Ik verwijs u in dezen naar het jaarverslag 2020, dat vorige week ook onderwerp van de themavergadering was.
Waar ik u ook op wil wijzen, en dat heb ik al eerder gezegd in deze Staten, maar misschien is u dat ontschoten, is dat inderdaad militairen uit Oirschot in Limburg ingezet worden, maar niét als militair. Nee, het zijn medewerkers van Defensie die uiteindelijk opgeleid worden om straks als boa te kunnen optreden, zodra hun contract met Defensie afgelopen is. Het is dus een omscholingstraject waarin militairen die een kortverbandcontract hebben met het ministerie van Defensie omgeschoold worden naar boa type 2. Dat, voorzitter, in het kort en voor het overige verwijs ik de heer Gremmen naar wat vorige week in de themavergadering aan de orde is geweest. Misschien is hij in de gelegenheid om nog eens even terug te kijken hoe we daar met elkaar het gesprek over gevoerd hebben. Ik denk niet dat het vandaag de plek is om al die discussies over te doen. Samen samenwerken in het buitengebied, dat doen we, en als partijen met zo'n honderdvijftig verschillende toezichthouders maken we daar grote vorderingen.
Dan mevrouw Van der Linden, die vraagt hoe het staat met de uitwerking van de motie rond het bibliotheekverhaal. Daar zijn we druk mee bezig. We zijn dat in procesvorm op dit moment aan het vormgeven en uitzetten en wij hopen u spoedig te kunnen mededelen hoe we daarmee omgaan en hoe we daarmee het vervolgtraject in gaan zetten, om u op enige termijn een duidelijk voorstel te kunnen voorleggen op basis van wat u vraagt in de motie. U vraagt naar een stuk kwaliteitsverbetering en u vraagt of wij aan onze wettelijke taken voldoen. Nou, die twee zaken worden op dit moment nadrukkelijk onderwerp van onderzoek en gesprekken waar we mee bezig zijn.
Het laatste, bijna vers van de pers: het Van Gogh Nationaal Park. Vorige week heeft de minister gezegd dat zij onze aanvraag vanuit Brabant on hold zet in die zin, maar ze heeft hem ook niet afgewezen. Dat is wel een bijzonder punt en daarom gaan we de komende tijd – de afgelopen week is er bestuurlijk overleg over geweest – een aantal sporen bewandelen om te kijken hoe we op termijn dat on hold zetten weer kunnen laten leiden tot het mogelijk toekennen van de status van nationaal park. Of daar financiële gevolgen aan verbonden zijn? Op dit moment niet. We zijn op dit moment bestuurlijk in overleg. De afgelopen week hebben we eerst met het bestuur van het Van Gogh Nationaal Park een gesprek gevoerd en met de stichting Van Gogh, en we zijn komende week in gesprek met de minister over dit onderwerp, wat dat betekent, 'on hold zetten', en hoe we met elkaar mogelijk de verschillende perspectieven die er zijn vanuit de adviescommissie en vanuit ons als Brabant Van Gogh Nationaal Park, zo goed mogelijk bij elkaar kunnen

krijgen en hoe we dan verder kunnen om richting uiteindelijk toch een status te komen. Daar wordt heel veel energie op ingezet.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Pinxteren. Dan ga ik naar de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Twee vragen, een korte reactie.
De vraag van D66 over stageplaatsen zou ik even wat breder willen trekken. Vorige week heb ik met uw woordvoerder, de heer Kutlu, al gesproken over de arbeidsmarkt en vastgesteld dat tijdens corona de arbeidsmarkt net even wat minder verhit werd, maar dat nu de verhitting van die arbeidsmarkt er aankomt en dat we echt zien dat dat misschien wel de grootste uitdaging gaat worden om onze arbeidsmarkt en onze economie goed te laten functioneren. Daar horen ook de nieuwe toetreders tot de arbeidsmarkt toe. In de afgelopen periode hebben we tijdens corona verschillende creatieve oplossingen met heel veel partijen bewandeld. Het gaat over initiatieven in de ene regio die we neerzetten in een andere regio. Wijzelf als organisatie hebben ongeveer 50 procent meer stageplaatsen neergezet. Dus allerlei acties en oplossingen worden gezocht. Ook vanuit de bij de jaarrekening genoemde denktank corona zijn we bezig met creatieve oplossingen, om bijvoorbeeld mbo-stages en hbo-stages te combineren. Met dat soort voorbeelden zijn we aan de slag. Tegelijkertijd weten we dat het niet een knop is die we aan kunnen zetten vanuit het provinciehuis en dat veel organisaties daarmee bezig zijn. Gisteren nog, in het overleg met de staatssecretaris, hebben we echt aandacht gevraagd voor die arbeidsmarkt, want dat gaat de uitdaging worden om ons versneld uit deze crisis te investeren. Daarvoor bieden allerlei handvatten hulp: levenlang ontwikkelen, omscholen, bijscholen, opscholen, digitalisering, het zorgen dat de arbeidsproductiviteit toeneemt en dat we elk talent gaan gebruiken. Daar zetten we op in. Dat deden we en dat blijven we doen.
De vraag van de heer De Bie van Groep De Bie over ‘Een dumper is een stumper’ zal ik beantwoorden, omdat het onder de corona-aanpak viel. Wat verwacht u ervan? Ja, uiteindelijk in verhouding tot het budget dat u als Staten beschikbaar stelt en we gaan deze tweede campagne uitvoeren op basis van de ervaringen en de evaluatie van de eerste campagne. Daar gaan we zo spoedig mogelijk mee starten.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik ga graag in op vragen van de Partij voor de Dieren. U uit uw zorgen over het niet halen van de doelstellingen en de maatregelen die we daarvoor nemen. Ik kan u zeggen dat op dit moment een beleidsevaluatie plaatsvindt van het programma Natuur BrUG en dat we ook bezig zijn met een startnotitie voor het nieuwe beleidskader natuur. Beide, zowel de evaluatie als de startnotitie, willen we eigenlijk na de zomer naar uw Staten sturen en de planning is om hierover in november een Statenbijeenkomst te organiseren en met u in gesprek te gaan. Uiteraard is het mogelijk, als u daar behoefte aan heeft, en u heeft dat eigenlijk aangegeven, om een afzonderlijke bijeenkomst te organiseren over de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en de stand van de natuur. Daar willen wij uiteraard aan meewerken, dus wij horen graag of u dat ook wilt doorzetten.
Dan uw vraag naar de stand van zaken omtrent de motie ‘opvang inheemse dieren’. De planning is dat we u daarover in het najaar van 2021 kunnen informeren. Op dit moment, en ook in de komende periode, vindt overleg plaats met de externe stakeholders om de behoeften concreet in beeld te krijgen.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we over naar de tweede termijn van uw Staten. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Gelukkig heeft de VVD een hele grote fractie en zijn wij dus wel degelijk in staat om themabijeenkomsten over veiligheid te volgen. Sterker nog: mijn collega mevrouw

Zwart heeft deze geïnitieerd, om zo onze controlerende taak als PS ook goed uit te kunnen voeren. We zijn blij dat de gedeputeerde in ieder geval het voorbeeld vanuit Limburg heel goed kent en wij gaan ervan uit dat hij zijn best gaat doen om dit ook in Brabant te realiseren, om zo extra handjes in ons buitengebied te kunnen hebben. Wij blijven hem ook scherp houden op oplossingen om onze veiligheid in het buitengebied te waarborgen, want in de afkorting staat inderdaad 'samen', maar in de afkorting staat ook 'sterk' in het buitengebied, en daar laat het nog te wensen over wat de VVD betreft.
En dan nog even kort op de zorgen van 50PLUS over de woningbouw. Wij herkennen deze en zijn ook blij dat de opeenvolgende colleges, ook naar aanleiding van moties van onder andere de VVD, hierop al stappen gezet hebben. Het probleem blijkt helaas niet zo simpel op te lossen als iedereen zou willen, maar we hopen wel dat een volgend college hier ook voortvarend mee doorgaat.
Tot zover.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, ik had een interruptie over het onderdeel natuur dat de VVD in eerste termijn aanhaalde, waarbij de VVD aangaf dat het allemaal wel een tandje minder kan met de natuur en dat we misschien bepaalde soorten maar niet moeten gaan redden. Waar is dat precies op gestoeld? Vindt de VVD echt dat dat beleid moet worden van de provincie?

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, het was inderdaad in de eerste termijn van het vórige debat dat ik dat inbracht, en dan gaat het er niet per se om dat we een tandje minder willen doen, maar gaat het er vooral om dat we de schaarse middelen die we hebben zo effectief mogelijk willen inzetten. Als dat betekent dat sommige soorten ondanks de inspanningen die we doen helaas niet gered kunnen worden, is dat een gevolg en kunnen we dat niet oplossen door er nog meer geld tegenaan te gooien, om het maar even plat te zeggen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel, kort.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dat laatste is absoluut niet waar, voorzitter, want dat kan dus wél. Door inzet van de provincie op verschillende middelen, bijvoorbeeld stikstofreductie en gewoon inderdaad betere bescherming en minder gifgebruik, kunnen we wel degelijk heel veel soorten redden. Dat zijn we in ieder geval niet met elkaar eens. Maar ik denk dat u misschien de oplossing eens moet zoeken door het Rijk erbij te betrekken en duidelijk te maken dat we de doelstellingen die wij moeten gaan halen niet kunnen halen zonder meer inzet van het Rijk. Bent u bereid om daarnaar toe te werken?

De **voorzitter**: Mijnheer Gremmen voor een korte reactie.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, de heer Van der Wel zegt het goed: met onze provinciale middelen kunnen we heel veel soorten wel redden, en dat is ook precies mijn punt. We kunnen heel veel soorten wel redden, maar sommige helaas ook niet. Wij zijn zeker bereid-, u kent de VVD ook als een partij die verantwoordelijkheid neemt, ook op landelijk niveau, u heeft ook gezien dat daar al meerdere miljarden vrij gemaakt zijn om de stikstofproblematiek aan te pakken. Wat ons betreft gaan we daar zeker mee door. Dat benadrukken wij ook bij onze landelijke collega's, zeker.

De **voorzitter**: Echt tot slot, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter. Kan de VVD hier volmondig toezeggen dat we 2027 voor het natuurnetwerk gewoon gaan halen wat de VVD betreft?

De **voorzitter**: Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, als de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie die dagelijks al hun inzet hierop plegen al niet kunnen garanderen dat het gehaald kan worden, dan kan ik dat als woordvoerder van de VVD zeker niet. Wat we wel kunnen garanderen, en dat heeft u ook gezien in de afgelopen jaren bij het beleid, en ik neem aan dat dat in een volgend college ook weer voortgezet gaat worden, is dat we er alles aan zullen doen om het wél te proberen te halen.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil met een interruptie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik wou de heer Gremmen een vraag stellen over het toezicht in het buitengebied. Want ik denk dat we het heel breed in de Staten delen-, en u noemde het eigenlijk ook mooi "dat we meer handjes nodig hebben in het buitengebied", en tegelijkertijd zie ik vaak dat de discussie verengd wordt tot de bewapening van boa's door u, en u weet tegelijkertijd dat daar een zorgvuldige procedure voor is of bewapening nodig is, ja of nee. Dus ik zou eigenlijk aan u willen vragen: zou u samen met meer fracties in de Staten die discussie willen verbreden door met elkaar te gaan zoeken hoe we nu echt op een goede, zorgvuldige manier, maar tegelijkertijd een effectieve manier, echt die extra handjes in het buitengebied voor toezicht kunnen organiseren met elkaar? Want dat delen we volgens mij, alleen, ik zie telkens dat de discussie blokkeert op het punt van de bewapening, en dat vind ik jammer.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, dat zijn wij zeker met de heer Vreugdenhil eens en ook bereid om dat te doen. Mijn collega Zwart heeft vorige week tijdens de bijeenkomst ook al aangegeven dat wat ons betreft bewapening van de boa's een van de opties zou kunnen zijn om het toezicht in het buitengebied te versterken en om onze SSiB te versterken. Ik vroeg net ook in eerste termijn aan de gedeputeerde of hij ook alternatieven ziet, los van de bewapening, om onze veiligheid in het buitengebied beter te garanderen en wij gaan ervan uit – helaas heeft hij daarop nog geen antwoord gegeven – dat hij er in ieder geval in de komende tijd wel mee aan de slag gaat, zodat er bij de begroting ook weer voorstellen liggen om ons buitengebied te versterken.

De **voorzitter**: Het antwoord richting de heer Vreugdenhil is dus 'ja'.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Helder, duidelijk signaal en wij denken graag mee richting de begrotingsbehandeling over hoe we daar effectief ook invulling met elkaar aan kunnen geven. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik heb verder geen interrupties gezien, dus ik ga naar de heer Bergsma. Niet. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Ja, ik heb één aanvullende vraag. Is er een bedrag gereserveerd in verband met onze laatste motie over de stagevergoedingen? Want wij zien geen bedrag in de stukken terug.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik zie af van mijn tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank je wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Jammer dat het college onze moties ontraadt, maar omdat wij onze volksvertegenwoordigende rol én zeggenschap van de burgers, die zich moeten kunnen uitspreken over peperdure plannen die over hen uitgestort worden, willen wij onze moties wel graag in stemming brengen.

De **voorzitter**: Helder. Dank u wel. Mijnheer Smeulders? De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Een korte vervolgvraag voor wat betreft onze ingediende motie M106. Die werd ontraden, omdat dit thema al in diverse themavergaderingen besproken zou zijn. Dat klopt natuurlijk niet helemaal, omdat op rijksniveau de Tweede Kamermotie pas behandeld en aangenomen is op 15 juni 2021. Dat is dus nádat wij dat in themavergaderingen hebben besproken, vandaar ook dat we die nu alsnog ter stemming aan willen bieden.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Dank aan het college voor de antwoorden. Gedeputeerde Ronnes wil ik toch nog even vragen- Ik begreep dat er veel bij gemeenten ligt, dat de provincie met name in de omgevingsverordening zaken versoepelt, maar ik vroeg me af: wat kan de provincie nog meer doen? En als er andere overheden zijn die regels kunnen verminderen, of kunnen versoepelen, of het beleid kunnen aanpassen, welke overheden zijn dat en welke activiteiten onderneemt de provincie om dat proces te bevorderen?
Aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen had ik nog de vraag-, bedank ik ook vanzelfsprekend voor het antwoord, maar ik kreeg niet concreet antwoord op de vraag hoeveel stumpers met deze 150.000 euro beoogd worden te worden tegengehouden. Dat het effect in verhouding staat tot het bedrag, nou, ik ben blij om dat te horen, maar ik zou toch echt wel een getal willen horen. Wat is nou concreet de winst, en dat kan zijn het aantal stumpers, of het aantal kilogrammen afval-

De **voorzitter**: Uw vraag is helder volgens mij.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): -dat u beperkt. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde in ieder geval voor haar intenties als het gaat om het organiseren van die bijeenkomst, en ook een bijeenkomst vooraf. Dat doen we natuurlijk graag met u en anderen. Het belang van natuur is groot, wat ons betreft zeker, en we proberen natuurlijk met z'n allen dat gewoon op de rit te krijgen naar 2027. Ik ben blij dat de VVD, de grootste partij hier aanwezig, zegt dat het ook in hun belang is om dat te gaan doen. Het probleem is eigenlijk dat we niet voldoende financiële middelen hebben, en dat is dan weer een opdracht aan het nieuwe college, om die dan te gaan zoeken, want het belang is groot voor ieder van ons. Voorzitter. Dank ook voor de uitwerking van de motie. Ik zie daar naar uit, ik hoop dat u eruit komt met de stakeholders en dat we een tevreden oplossing kunnen vinden met z'n allen, ook naar de Staten toe.
Voorzitter. Als het gaat om stikstof: de gedeputeerde gaf al aan dat onze zorgen groot zijn, met name over stikstofhandel. Wat wij zien in het beleid het afgelopen jaar is dat-, nou, de gedeputeerde zegt "we zoeken niet het randje op", maar we zitten er wel tegen aan en de vraag is of dat wel de goede methode is om de stikstofdepositie omlaag te krijgen, oftewel dus alle ruimte binnen vergunningen gaan zoeken, zodanig dat

er eigenlijk nog te veel stikstof op die natuurgebieden komt. Dus ja, vraagt dat gewoon niet om bijstelling van het beleid en vraagt dat gewoon niet om een monitor te gaan doen over hoe het gaat met de depositie op die verschillende natuurgebieden? Want ik denk dat dat stoplicht gewoon echt op donkerrood staat.
Voorzitter. Het is een beetje lastig om nu te reageren op iets wat GroenLinks heeft gezegd, maar ik wil toch wel, want ik kwam er niet meer tussen-, maar ik vond het wel belangrijk dat GroenLinks zegt van "eigenlijk ziet het er allemaal wel goed uit met die stoplichten". Nou ja, óf die stoplichten zijn wat ons betreft niet goed genoeg, of GroenLinks ziet het misschien niet goed genoeg, maar wat ons betreft is er echt flink werk aan de winkel als het gaat om natuur, milieu en natuurbescherming.

De **voorzitter**: Nou ja, u wordt vanzelfsprekend op uw wenken bediend: mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ja, voorzitter, een beetje flauw, want ik heb net bij de jaarstukken heel duidelijk gezegd dat ik vind dat niet alle stoplichten die op groen staan ook echt daadwerkelijk betekenen dat inderdaad het resultaat wordt gehaald waar we naar streven. Ik heb ook gezegd dat we daar als werkgroep indicatoren heel druk mee bezig zijn. Dus ja, ik kan hier wel over door blijven gaan, maar ik praat u graag bij mijnheer Van der Wel, want ik ben heel gepassioneerd over die indicatoren. Ik denk dat we daar de komende jaren heel veel stappen op gaan zetten.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, als ik daarop mag reageren. De letterlijke woorden in de eerste termijn van GroenLinks waren "het gaat best goed". Nou ja, dat zien wij toch wel een tandje anders. Als Partij voor de Dieren vinden we het met name met natuur, milieu en andere zaken, klimaat, niét "best goed gaan". Maar dan verschillen we waarschijnlijk van mening.

De **voorzitter**: Dat was uw bijdrage, mijnheer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Haal bij de Brabanders hun zorgen weg. Ik was al erg blij dat de VVD zei "daar gaan we aan meehelpen" en daarbij werden de woningen genoemd voor oud én jong. Dus daar houd ik de nieuwe coalitie aan.
Van de drie vragen die ik had zijn er twee goed beantwoord. Eentje staat nog open en ik zié aan de gedeputeerde dat hij de bladzijde heeft gevonden! Ik wacht even op zijn antwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, zoals al gezegd: we kunnen instemmen. We hebben geen aanvullende vragen. Ik zie uit naar de verdiepingssessie, om een long term-visie ook te ontwikkelen. En over de stoplichten wil ik wel iets zeggen. De kleur oranje is altijd een lastige hè: stoppen of doorgaan? Die afweging moet je op dat moment wel kunnen maken, dus het hangt van de situatie af waarop je oranje hebt. Iedereen beoordeelt dat toch weer op z'n eigen manier, merk ik, dus dat wordt ook nog wel een uitdaging.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, voorzitter, na deze filosofische bijdrage heb ik er niks meer aan toe te voegen!

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik stel voor dat we dit onderwerp afmaken. Dus ik geef het woord aan gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Begrijpelijk, motie 104 en '5, dat die in stemming komen. Vanuit de zijde van GS geen aanvullende opmerkingen om tot een verstandige beslissing te komen.
Motie 106, ik begrijp ook de opmerking van de heer Rutjens. Inderdaad, dat heb ik gelezen. Ik sloeg vooral even aan op waar het u uiteindelijk om te doen is, het moratorium, en dat staat natuurlijk wel haaks op de centrale gedachte zoals ik die uit de themasessie energie heb gehaald, namelijk eerder van "gedeputeerde Van der Maat, geacht college, maak nog meer tempo". Dat is een beetje de afdronk die ik uit die themasessie haalde en daar past deze motie dan niet bij. Maar u brengt hem ongetwijfeld in stemming, zodat uw Staten daar een goede uitspraak over kunnen doen.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Misschien dan een vervolgvraag. Ik begrijp dat u de motie ontraadt, althans, daar ben ik het niet mee eens, maar goed, dat is dan zo. Maar een vervolgvraag: wat gaat u dan wel doen met dat onderzoek dat landelijk gaat gebeuren? Hoe gaat dat impact hebben op ons provinciaal beleid, volgens u?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daar kan ik op dit moment nog geen uitspraak over doen. Dus daar moet nog naar gekeken worden.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, mag ik?

De **voorzitter**: Ik zei slechts "gaat u verder". Ik zal u niet langer ophouden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan, inderdaad: er stond nog één vraag open. Waar het om gaat is: wij hebben een aantal contractuele verplichtingen gehad en naar de letter van die contractafspraken hadden we gewoon de dienstverlening helemaal naar nul kunnen terugschroeven, maar dat hebben we niet gedaan. U vroeg om voorbeelden. We hebben gewoon gekeken naar maatwerkoplossingen, bijvoorbeeld als het gaat om onze cateraar, de bloemenleverancier, maar ook externe locaties waar we in het begin van de coronatijd bijvoorbeeld afspraken mee hadden gemaakt. We hadden contractueel kunnen zeggen "nou, houdoe en bedankt, we komen niet', daarvan hebben we gezegd van "nou, we hebben geen formele voucherregeling, maar zodra het weer kan, komen we dan wel, dus laat die reservering nog maar even staan". En een hele belangrijke rondom de schoonmaak: zeker omdat het daar ook erg van belang is dat de routinematigheid van de mensen die met dat belangrijke werk bezig zijn door kon gaan, hebben we gezocht naar "hoe kunnen we betekenisvol werk blijven organiseren, terwijl het gebouw wel leeg staat?". Dus dat is ook zo'n voorbeeld. Het zijn er vier, u vroeg er drie, maar u moest ook even wachten, dus ik denk "dan moet ik er ook met eentje extra komen", was mijn inschatting.
Ik heb ook nog even de hulplijn uitgegooid op die zeven procent. Minimaal tien miljoen moet je het dan over hebben, als het over 2022 gaat. Die moet dus ergens vandaan komen, want die staat nergens begroot. Dus ik dacht: ik vraag het even snel na, op weg naar volgende week. En dan is ook geen gegeven nog dat de Rijksregeling er zomaar in past, want het kan zomaar zijn, als uw Staten zeggen van "nou, we hebben tien miljoen op de plank liggen hiervoor", dat dan de staatssecretaris zegt "nou, dat hadden we wel verwacht van zo'n vermogende provincie, maar dat wil niet zeggen dat wij dan zoveel geld aan Brabant moeten

blijven geven". Dus we moeten scherp ook in de onderhandeling zitten als provincies, om ervoor te zorgen "Rijk, u moet over de brug komen". En die plannen van het Rijk zijn weer gebaseerd op de transitieplannen die onze vervoerders hebben gemaakt en het advies van het reizigersoverleg ook, die hier positief op hebben geadviseerd.
En de long term-visie, nou, we gaan daar volgende week over in gesprek, mijnheer Van den Broek, maar ik wil u ook graag nogmaals verwijzen naar de OV-visie, die volgens mij net aan het einde van de vorige bestuurstermijn is vastgesteld, waarin juist dat ook is verankerd. Dus ik zou u willen uitnodigen om te kijken of u daar nog zaken in mist, want we delen de ambitie.
Dat was 'm vanuit mijn zijde, mevrouw de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, een reactie richting Partij voor de Dieren, die nog vroeg naar dat inzicht: is het niet slim om te kijken wat die effecten nou eigenlijk opleveren? Ik val eigenlijk in herhaling van de eerste termijn. Wij kennen in Brabant 40 maatregelen voor de reductie van de stikstofdeken. Daarvan zijn er 20 echt Brabants, dat zijn onze eigen maatregelen. De stikstofanalyses zouden in het najaar meer inzicht moeten geven in waar we daarmee staan. Dus in die zin zit dat eraan te komen. Als aanvulling op de viewer ook waar u recentelijk kennis mee heeft kunnen maken, komen ook die gegevens daar later bij.
Dan richting de heer De Bie over de woningbouw. Ja, wat kun je doen als provincie? We hebben het actieprogramma Nieuwe woonvormen en met de woningbouwimpuls landelijk proberen we alle zeilen bij te zetten om te zorgen dat de onrendabele toppen kunnen worden afgedekt door woningbouwimpulsgelden vanuit het Rijk naar Brabant te krijgen. Daar ondersteunen wij de gemeentes en de regio's in, om daar goede onderbouwingen voor te maken. Ik heb in eerste instantie de omgevingsverordening al genoemd. Wij helpen gemeentes om ook te leren hoe je de Crisis- en Herstelwet toepast. Het blijkt dat er in de praktijk toch gemeenten zijn die nog niet goed weten hoe je daarmee nou versnelling kunt toepassen. En dat doen we onder andere door de flexpool die we inzetten om die kennis/kunde ook daar te krijgen. En we hebben enorm veel regionale afstemming, waarbij we ook kijken of je in een regio kunt kijken waar de kansen liggen om snel woningbouwprojecten te doen, zodat je die ook naar voren haalt, of probeert eerder te ontwikkelen. Zomaar een greep uit de zaken waar we druk mee doende zijn. Is het genoeg? Naar mijn zin niet, er mag nog best een tandje bij, dus daar drukken we ook op, maar we hebben in elk geval een goede basis liggen om te zorgen dat de woningbouwproductie omhoog gaat.

De **voorzitter**: Ik zie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Ja, 20 echt Brabantse maatregelen, maar wat we niet kunnen herleiden, ook in de rapportage, is wat dan de reductie is, en daar gaat het toch uiteindelijk om. We investeren een euro en wat voor effect zien we dan? Is het dan een algemeen effect, van "we denken dat er wel iets van een effect is, het zal omlaag gaan", of kunnen we ook echt een effect rapporteren?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De stikstofanalyses die door het RIVM gemaakt worden moeten die maatregelen ook omzetten van: wat is de ruimte die daarmee gewonnen wordt in depositie op de Natura 2000-gebieden? Volgens mij is dat ook exact wat u bedoelt. U wilt zien wat de reductie wordt die we met die 20 maatregelen gaan halen in Brabant, bovenop de 20 maatregelen die al landelijk zijn ingezet. Dus in totaal hebben we het over ruim 40 maatregelen. In het najaar zullen we daar meer zicht op krijgen. Ik ben er net zo nieuwsgierig naar als u, moet ik eerlijk zeggen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dat is goed om te horen, voorzitter. Nieuwsgierig zeker, maar het moet effect hebben. Richting het Rijk, natuurlijk: als zij hun geld inzetten in deze belangrijke stappen, dan moet ook duidelijk zijn wat die miljarden – want het kost miljarden om dat vlot te trekken –, om die reductie ook te bereiken. Dus ik neem aan dat daar zeker goede indicatoren zijn om te zien wat elke euro nou oplevert. Maar voor de provincie geldt dat eigenlijk net zo goed.

De **voorzitter**: En uw extra punt is?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dat ik dat nu onvoldoende eruit haal, en of dat dan met die verbeterslag wel duidelijker wordt.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Of je maatregelen een op een naar euro's kunt herleiden-, het zijn vaak ook maatregelen die een combi zijn van geld dat je als provincie erin steekt, maar ook euro's die door partijen, mensen die een bedrijfsvoering doen en de aanpassingen doen. Dus je kunt dat niet op een op een relateren van: wat is de omslag van de investering naar de stikstofreductie toe? Maar we moeten volgens mij eerst eens beginnen om dat inzicht te krijgen van: wat is dan die reductie? Op het moment dat we dat hebben, dan kun je dat ook enigszins afzetten van: ja, wat is de effort die je erin steekt en wat levert dat op? Die beelden zullen naar mate de cijfers nadrukkelijker duidelijker worden ook inzichtelijker worden.

De **voorzitter**: U was aan het einde van uw termijn volgens mij. Ik ga naar de heer Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (GS, Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter, even kort reageren op de inbreng van de heer Gremmen namens de VVD-fractie. Inderdaad, mevrouw Zwart was vorige week ook in de themavergadering aanwezig. Wij waarderen zeer zeker de inbreng die ze gehad heeft namens uw fractie in die themavergadering. Het mag duidelijk zijn dat wij in eerste instantie hebben ingezet om de 74 partijen die betrokken zijn bij 'Samen Sterk in het Buitengebied' zo goed mogelijk en zo efficiënt mogelijk met elkaar te laten samenwerken, met name de mensen die dagelijks in het veld opereren en daar actief zijn, om te proberen die bij elkaar te krijgen. Als je dat ook leest in het jaarverslag, dan ziet u dat daar vorderingen in gemaakt worden en dat dat ook nog steeds doorzet. Samen met u willen wij in het derde kwartaal van dit jaar een gesprek aangaan, en daar iets langer de tijd voor nemen, met de SSiB van: hoe kunnen we, ook in aanvulling op wat de ChristenUnie zegt, met elkaar nog efficiënter en nog beter die samenwerking vorm en inhoud geven en hoe kunnen we daar met elkaar zo goed mogelijk die sterkte die we met elkaar willen bereiken tot wasdom laten komen? Ook met Gelderland en Limburg zijn we bestuurlijk regelmatig in overleg – al is er helaas in Limburg op dit moment geen college – over de proeven die lopen en in die verschillende provincies lopen, want die grenzen lopen ook in elkaar over en de criminaliteit stoort zich niet aan grenzen, absoluut niet, of het nou de Belgische grens is – want ook internationaal kijken we ernaar – of de Limburgse grens, of de Duitse grens, ze storen zich niet aan grenzen en we hebben met elkaar grensoverschrijdende criminaliteit in het buitengebied die we tegenkomen. Het mooiste zou zijn, en daar wil ik dit stukje mee afsluiten, dat in het nieuwe coalitieakkoord dat in Den Haag gesloten wordt meer ruimte komt voor blauw in het buitengebied. Laat dat blauw dan misschien groen zijn, maar laten we hopen dat men in alle onderhandelingen die in Den Haag plaatsvinden tot de conclusie komt dat meer blauw in het buitengebied noodzakelijk zal zijn, zodat die kloof die we met elkaar hebben, die we daar tegenkomen, opgelost wordt.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Gremmen het woord, maar laten we niet de hele discussie van vorige week overdoen, hè?, want daar zit volgens mij niemand op te wachten. Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik heb naar aanleiding hiervan één vraag aan de gedeputeerde: wat gaat het college van Brabant, en dan u in persoon, doen om dit ook te bewerkstelligen en onder de aandacht te brengen bij de formatie?

De heer **Van Pinxteren** (GS, Lokaal Brabant): U weet dat wij vanuit Brabant, vanuit GS, daar ook signalen afgeven rechtstreeks richting de onderhandelingstafel, maar dat ook via het IPO en allerlei andere instanties signalen afgegeven worden. De kanalen die er zijn zullen we zeker gebruiken om dit signaal af te geven, want alleen maar zeggen dat in Brabant heel veel drugslabs zijn en heel veel criminaliteit in het buitengebied vanuit Den Haag, vraagt om een wederwoord van onze kant. Dat geven we zeker en we kijken zeker ook goed naar de proeven zoals die bij anderen lopen, enzovoort.
En dan nog even een rectificatie richting 50PLUS. Ik heb eigenlijk de terminologie 'on hold zetten' overgenomen, maar dat is niet helemaal correct. De minister heeft op dit moment geen besluit genomen, en dat iets anders dan on hold zetten, vandaar dat we nog steeds in overleg zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel. Twee vragen naar aanleiding van een motie over stages. Nee, we hebben geen extra middelen gereserveerd daarvoor. U bent ons net vóór om daarnaar te vragen, want volgens mij krijgen wij volgende week de Statenmededeling in het overleg en wij hopen die vóór de zomer door GS te laten vaststellen, dat daar op dit moment geen extra middelen voor nodig zijn. Er zijn voldoende Rijksmiddelen, of middelen uit bedrijfstakfondsen, die stagevergoedingen of stagevouchers ter beschikking stellen. Meer financiën zijn in dezen niet altijd de oplossing, het gaat echt om het verbinden en kijken wat we kunnen doen in aanvulling op de eerste termijn, en daar kijken we naar alle creatieve oplossingen die nodig zijn. Maar u wordt daar binnenkort heel keurig via de Statenmededeling over geïnformeerd.
De heer De Bie: wat zijn de cijfers? Die hebben we op dit moment nog niet. We zijn bezig met de voorbereidingen voor de tweede campagne. Effectief en efficiënt spelen daar natuurlijk een rol in, maar hoe meer dumpers en stumpers wij proberen te bereiken, ja: hoe meer, hoe beter, in relatie met het antwoord in de eerste termijn in relatie tot die 150.000 euro die uw Staten daarvoor beschikbaar hebben gesteld.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Volgens mij zijn we dan aan het einde van de bespreking van dit onderwerp gekomen. Het is kwart voor 1 en ik stel voor dat we tot half 2 pauzeren.
Tot dan.

Schorsing (12.45-13.34)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik verzoek iedereen weer plaats te nemen, want dan gaan we ook echt beginnen.
De vergadering is heropend. We gaan nu verder met de beperkte bespreekstukken. Conform de afgesproken nieuwe werkwijze is de spreektijd bij beperkte bespreekstukken maximaal twee minuten en is er geen tweede termijn. Na de eerste termijn van GS kunnen fracties eventueel nog wel moties en amendementen indienen, vergezeld van een korte toelichting.

Beperkte bespreekstukken

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant

De **voorzitter**: We beginnen met de bespreking van het Statenvoorstel 41/21, Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Zwart van de VVD.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De VVD is blij met het ZRK-rapport en de daarin genoemde aanbevelingen. Er zijn nog steeds veel slachtoffers te betreuren, maar dankzij het SWOV-rapport, waar we het vorige week ook over hebben gehad, is er wel meer duidelijkheid over de aanleiding van de ongevallen. Het is goed te zien dat GS vol inzetten op de pijlers gedrag, infrastructuur en handhaving. Vanuit het ZRK-rapport wordt ook aanbevolen dat te versterken en ook dat juicht de VVD toe. Echter, vooral op de pijler handhaving is wat de VVD betreft nog heel wat te halen. Er moet meer handhaving komen om asociaal rijgedrag, zowel hardrijden als rijden onder invloed van wat dan ook, keihard aan te pakken. 90 procent van de ongevallen heeft te maken met gedrag en ook de SWOV adviseert om handhaving in te zetten om onveilig rijgedrag onaantrekkelijk te maken. De VVD beseft dat de provincie niet direct zelf aan het stuur zit als het gaat om handhaving, maar wat kunnen en willen GS doen om ervoor te zorgen dat op die plekken op provinciale wegen waar dat noodzakelijk is, vaker en/of structureel handhaving kan worden ingezet, misschien in samenwerking met het OM, of misschien andere acties die GS willen doen. En is het bijvoorbeeld niet mogelijk om gewoon 50 mobiele flitspalen vanuit Den Haag te krijgen, die wij dan als provincie onder de verantwoordelijkheid van het OM zelf kunnen plaatsen waar wij dat noodzakelijk achten? De verantwoordelijkheden blijven gelijk, maar wij helpen ze door ze zelf neer te zetten op de plekken waar dat belangrijk is.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. Een vraagje aan mevrouw Zwart. Wat vindt de VVD het belangrijkste wat die handhaving met name betreft? Want ik zie overal en nergens flitscamera's staan, waarbij ik wel eens het idee heb dat het meer om belastinggeld te halen is dan voor de veiligheid. Bent u het met ons als PVV eens dat we vooral echt moeten gaan handhaven op die verkeershufters die roekeloos door steden, maar ook over provinciale wegen scheuren, inhalen en gek doen, dat daar de focus moet liggen en dat we daar de middelen op in moeten zetten? Bent u dat met mij eens, in plaats van die 'drie kilometer per uur-bekeurinkjes' waarvan het regent?

De **voorzitter**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Nou, volgens mij heb ik zojuist gezegd dat er meer handhaving moet komen om asociaal rijgedrag aan te pakken. Uw woorden zijn net iets anders, maar te hard rijden is te hard rijden, ook op onze provinciale wegen, daar staan wij voor aan de lat, en ja, dat moeten we aanpakken.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, sorry, ik zou eigenlijk haast een ordevraag- Voorzitter, u mag van mij best optreden bij een beperkt bespreekstuk, om het ook echt beperkt te houden en te krijgen. Want dit ziet er weer uit dat het heel lang gaat worden zo.

De **voorzitter**: Volgens mij was mevrouw Zwart bijna klaar.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Klopt. Ik heb nog een paar zinnetjes.

De **voorzitter**: Ze is nog niet over de twee minuten heen.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Oké, dan ga ik door.
Tot slot, voorzitter. Aansluitend op de tweede aanbeveling aan PS zou de VVD graag zien wat het effect van het beleid is, niet alleen nu, maar ook de komende jaren, zodat we een trend kunnen vaststellen. Vraag

is dan ook of GS bereid zijn om een keer per twee jaar inzicht te geven in die verkeersmaatregelen, zoals ook beschreven in de tweede aanbeveling aan PS, en die af te zetten tegen het aantal verkeersslachtoffers. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dat was 1 minuut 45.

Mevrouw **Zwart** (VVD): O, moet ik dat nog opmaken!?

De **voorzitter**: Nee, nee, u bent niet verplicht! Even voor de perceptie was dat. De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA wil de programmaraad bedanken voor het aandragen van het onderwerp en de rekenkamer complimenteren met het onderzoek. Er worden duidelijke constateringen gedaan, bijvoorbeeld: er zijn te weinig beschikbare middelen en capaciteit bij de gemeenten en capaciteit en prioriteit van de gemeenten is een zorgpunt. Er is daardoor nu geen optimale mix tussen de drie pijlers die we hebben vastgeklikt, infrastructuur, gedrag en handhaving. Een hele duidelijke constatering. Een andere duidelijke constatering is de wijze van cofinanciering van de verkeersveiligheid: de bijdrageregeling via de provincie en daarnaast impulsgeld van het Rijk – ook niet optimaal. Een heldere constatering. Maar er worden ook duidelijke aanbevelingen gedaan en deze worden overgenomen door GS. Daarom is de CDA-fractie tevreden met het Statenvoorstel.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie steunt van harte alle aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer in het rapport over verkeersveiligheid in onze provincie, met dank voor het onderzoek. Helaas blijft verkeersveiligheid een terugkerend thema vanwege het grote aantal verkeersslachtoffers ieder jaar, waaronder ook te veel dodelijke slachtoffers te betreuren zijn. Het recente onderzoek van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeer naar dodelijke slachtoffers in 2018-2019 laat zien dat het heel vaak menselijk gedrag is, zoals afleiding, te hard rijden of drank- en drugsgebruik, oorzaak of zelfs mede-oorzaak. Dit via campagnes proberen te beïnvloeden blijft een zeer moeilijke tak van sport. Wij moeten er als provincie in ieder geval voor zorgen dat de wegen in onze provincie zo veilig mogelijk zijn en blijven. Naar aanleiding hiervan hebben wij nog wel een aantal suggesties/vragen voor de gedeputeerde, waarop graag zijn reactie. Kunnen wij in een themavergadering nog eens een keer uitgebreid een discussie hebben over regionale verbindingswegen, al dan niet 60 of 80 km, met wel of geen noodzakelijke bomenkap en andere obstakels in de berm die verwijderd zouden moeten worden?
Ten tweede, aansluitend bij de VVD: als de politie niet voldoende capaciteit heeft om regelmatig snelheidscontroles te houden op provinciale wegen, kunnen wij dan niet gericht vaker mobiele elektronische controles inzetten, of bijvoorbeeld meer toezichthouders, die bij te hoge snelheid kunnen bekeuren?
En als laatste. Afleiding door reclame naast de weg is ook een ongevalsfactor. De Partij voor de Dieren dient hierover zo meteen mede namens de SP een motie in.
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Onze fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van de inhoud van het onderzoeksrapport van de Zuidelijke Rekenkamer van 16 april. Met dit onderzoek heeft de rekenkamer ons een waardevol inzicht gegeven in de invloed van de maatregelen gericht op het verbeteren van verkeersveiligheid, dit met als doel het verminderen van verkeersslachtoffers in Brabant, in het bijzonder op provinciale wegen. D66 neemt graag de aanbevelingen van de rekenkamer

over om dit doel te bereiken. Onze fractie is van mening dat wij naast de al bestaande maatregelen nog meer aandacht moeten besteden aan preventieve maatregelen en de bewustwording van de burgers. Dat moet plaatsvinden via het onderwijs, thuis, media en ook op het werk. Bewustwording is een continu proces, dus het moet niet alleen gaan om korte en eenmalige acties en maatregelen, die snel weer worden vergeten, of niet worden nageleefd. Wij moeten in staat zijn om alle Brabanders te bereiken, om hen beter bewust te laten worden van de gevolgen van hun gedrag in het verkeer.
Het valt ons op dat bij alle maatregelen die benoemd worden de bewustwording van de weggebruikers geen prioriteit heeft, terwijl dat volgens het rapport toch de grootste oorzaak is. Onze vraag aan de gedeputeerde is dan ook of hij hier wel op inzet. Het laten zien wat gedrag in het verkeer teweeg kan brengen kan een flinke stap zijn in de bewustwording van alle verkeersdeelnemers.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. Ook dank aan de ZRK voor het duidelijke en goede rapport. Vorige week hebben we een mooie presentatie gehad over een verschrikkelijk onderwerp; er vallen helaas veel te veel slachtoffers. Aanvullend op de bevindingen van de Zuidelijke Rekenkamer komt de PVV in een motie met nog een aantal toevoegende aandachtspunten, door ook voorbij dat rapport te kijken naar zaken als ribbelmarkering, wat ervoor zorgt dat je wakker geschud wordt op het moment dat je een beetje wegdoezelt, of als iemand zit te appen, wat sowieso hard aangepakt moet worden, en van de rijbaan af raakt, dat je door een hard geluid tot de orde geroepen wordt. Verder hebben wij nog aangedragen, en ook dat is met enthousiasme ontvangen door de SWOV vorige week, om bijvoorbeeld op gevaarlijke kruisingen een verhoogd plateau te maken met gereduceerde maximumsnelheid. Ik denk dat dat heel erg kan helpen om Brabant een stuk veiliger te maken. Maar het allerbelangrijkste is en blijft de hufteraanpak. Als ik bij ons in Tilburg kijk, de afgelopen jaren zijn meerdere heel ernstige ongelukken gebeurd door lieden die met ongelooflijke snelheden dwars door die stad knallen. Ook op de provinciale wegen heb je de gekste inhaalmanoeuvres. Ik denk dat daar maar één ding helpt, en dat is die mensen hun auto en hun rijbewijs afpakken en heel lang niet meer laten rijden, en dat we daarmee heel veel winst kunnen halen.
Tot zover, voorzitter. Was het snel genoeg, mijnheer Van den Broek!?

De **voorzitter**: Het was in ieder geval binnen de twee minuten.

Motie M107-2021: Voorbij de grenzen kijken voor meer veiligheid op de wegen
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2022, ter bespreking van Statenvoorstel 41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant
constaterende:
- dat de Zuidelijke Rekenkamer in haar rapport veel nuttige aanbevelingen geeft, maar dat er meer mogelijkheden zijn voor een betere verkeersveiligheid;

overwegende:
- dat er naast deze aanbevelingen nog meer goede opties te vinden zijn door vooral ook buiten de provincie- en landsgrenzen te kijken, zoals:
    - ribbelmarkering om te voorkomen dat oververmoeide of niet oplettende chauffeurs van de weg raken (veel gebruikt in Duitsland);
    - ribbelmarkering of blokjes op rijbaanscheidingen om inhalen te ontmoedigen, maar nog wel mogelijk te maken (met name voor hulpdiensten);
    - verhoogde plateaus met camera's en snelheidsbeperking op gevaarlijke kruisingen, zoals in Zuid-Holland (bewezen effectief);

roepen het college op om:

- naast de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer, ook de bij de overwegingen genoemde zaken te onderzoeken, overwegen en/of toe te passen bij het verkeersveiliger maken van Noord-Brabant;
en gaan over tot de orde van de dag."
Harry van den Berg, PVV

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Verkeersveiligheid is een thema dat de PvdA na aan het hart ligt. De afgelopen jaren is er in PS al veel aandacht voor gevraagd. In die zin zijn we tevreden dat de Zuidelijke Rekenkamer die aandacht ook heeft gehad voor dit thema, ook omdat we hier natuurlijk zien dat we als provincie Brabant al een aantal jaren lang niet de goede kant op bewegen, om het zo maar eens te zeggen. Het vorig jaar viel het mee, maar dat had natuurlijk zo zijn redenen. De Covid-crisis heeft ook voordelen, zullen we maar zeggen. Maar het is niet gezegd dat dat zo blijft. Daarom fijn dat de Zuidelijke Rekenkamer dit onderzoek heeft uitgevoerd. Ook goed dat het college die aanbevelingen grotendeels overneemt.
Waar ik aandacht voor wil, zijn een paar punten. Kijk, wat je eigenlijk ziet, is dat dit onderzoek wel weer bevestigt dat de maatschappelijke kosten, materieel en ook immaterieel, van verkeersslachtoffers natuurlijk enorm zijn. Dat wordt mooi becijferd, maar je hebt daarnaast natuurlijk ook nog de immateriële schade. Dit is een probleem dat we maatschappelijk gezien, ook als overheid, natuurlijk eigenlijk nóg serieuzer zouden moeten nemen dan we al doen. En wat je daarin ziet, is dat de verdeling van onze verantwoordelijkheden als overheid, zowel op het gebied van infra als gedragsbeïnvloeding als handhaving, ervoor zorgt dat het niet optimaal en efficiënt georganiseerd is. Want ja, ga maar na: wegen hebben verschillende eigenaren, iedereen doet aan gedragsbeïnvloeding, van gemeente tot Rijksoverheid, handhaving is weer in handen gelegd bij de Rijksoverheid, dus in die zin is het allemaal enorm versnipperd. Je zou eigenlijk willen streven naar meer uniformiteit en meer gezamenlijke slagkracht daarin. Ik heb begrepen dat daar in ieder geval één aanbeveling over gedaan is waar je dan met de Rijksoverheid weer niet echt verder in komt. Dat vind ik dan wel weer jammer. Ik wil eigenlijk de gedeputeerde vragen om op dat punt, dus die aanbeveling die het college wel over zou willen nemen-

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat ga ik doen, voorzitter. -de aanbeveling die het college over zou willen nemen waarvan eigenlijk wordt gezegd "nou, dat kunnen we wel doen, maar de Rijksoverheid draait niet mee", hoe we daar dan toch op een verstandige manier wel stappen in kunnen gaan zetten.
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Kijkend naar het Statenvoorstel en de daarbij behorende, over te nemen aanbevelingen, klinken deze eigenlijk allemaal vrij logisch. De aanbeveling over het benutten van aanwezige technologische kennis en pilots rondom verkeersgedrag en infrastructuur vinden we erg belangrijk.
In de aanbevelingen voor PS wordt aangegeven aan GS meer inzicht te vragen over de afwegingen bij keuzes in verkeersveiligheid. Ja, dat kan, maar hoe past dat bij het uitgangspunt van sturen met kaders? We moeten onze invloed als PS, maar ook zeker als GS, hierin niet overschatten. Natuurlijk stellen wij kaders en beleid, maar dat gaat maar over een paar procent van onze Brabantse wegen. Gezamenlijke inzet van alle wegbeheerders is noodzakelijk, zodat een integrale aanpak, met het Rijk vooral als trekker, de Partij van de Arbeid refereerde er net ook al aan.

Als het gaat over de provincie, zijn met name de aannemers die de provinciale weg fysiek repareren en structureren, of aanleggen, aan zet. Zij geven invulling aan de opdracht die zij van de provincie krijgen en vooral binnen financiële kaders die zij meekrijgen. Tendert de provincie ook op veiligheid in plaats van alleen op financiën? Graag een reactie daarop. Om hieraan invulling te geven, zouden wij graag zien dat alle opcenten geoormerkt zouden worden voor mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid in het bijzonder. Zo kunnen de provinciale wegen echt veiliger worden, want naast innovatieve toepassingen zijn het vooral de fysieke aanpassingen die de weg echt veiliger maken. Een dergelijke fysieke aanpassing zou kunnen zijn-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik was benieuwd wat de heer Van der Meeren, in zijn toenmalige rol bij Forum voor Democratie, in de afgelopen bestuursperiode, toen zij aan de knoppen zaten, eraan gedaan heeft om meer geld van die opcenten richting de automobiliteit te krijgen, en ook de veiligheid. Ik heb ze daar weinig over gehoord en ik heb al helemaal niks gezien.

De **voorzitter**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (Groep De Bie): De heer Van den Berg kan ik daarop antwoorden: in ieder geval de opcenten verlagen en natuurlijk eraan getrokken om zoveel als mogelijk te investeren in infrastructuur, maar ook daarin zat een compromis, zoals u weet. Als het aan ons had gelegen, had het een tandje meer gemogen. Een dergelijke fysieke aanpassing zou kunnen zijn de provinciale 80 km-wegen om te zetten naar autowegen van 100 km per uur, met de bekende groene streep en waar mogelijk een middenberm of vangrail. Kijkend naar de data van het CBS valt op dat de meeste verkeersslachtoffers vallen op 80 km-wegen en de bebouwde kom. 100 km-autowegen zijn substantieel veiliger, 120- en 130 km-autosnelwegen zijn juist het veiligst, dus wat ons betreft gaat de snelheid in Brabant op provinciale wegen en Rijkswegen zo snel mogelijk omhoog.
Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Geen reclame is vaak goede reclame voor een veilige weg. Zowel de Zuidelijke Rekenkamer als de SWOV geven aan dat afleiding in de vorm van reclame-uitingen langs de weg een verhoogd risico geven op ongelukken. Reclameborden en -zuilen, veel verkeersborden, al dan niet met tegenstrijdige informatie: naast de verrommeling van het landschap zorgen al die uitingen voor afleiding. Een bestuurder die naar een bord kijkt, of zelfs naar een filmpje op een groot reclamebord, let niet op de weg, met mogelijke ongelukken als gevolg. De provincie heeft bevoegd gezag over de daadwerkelijke weg en berm en staat reclame-uitingen daar niet toe. Heel goed. Bevoegdheden voor plaatsingen van uitingen op percelen naast die berm liggen bij de gemeentes. Het beleid van de provincie is: als er een situatie is waarbij er sprake van is dat een reclame-uiting tot een verhoogd risico op een ongeluk kan leiden, kan de provincie in haar rol als wegbeheerder ingrijpen. Eigenlijk is dat incidentenmanagement, wat wat ons betreft niet efficiënt is. Iedereen weet: voorkomen is beter dan genezen. Het is belangrijk dat er een uniform beleid komt op basis van wetenschappelijke inzichten om dit soort ongelukken te voorkomen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met de gemeentes, die als bevoegd gezag toch de uitvoerende rol hebben. Een provincie die streeft naar nul verkeersdoden kan makkelijke oplossingen zoals deze niet uit de weg gaan, vandaar dat wij samen met de SP de motie 'Geen reclame voor een veilige weg' indienen, waarin wij het college vragen om een beleidskader uit te werken voor het vergroten van de veiligheid langs de wegen door reclame-uitingen in te perken.
Het onderzoek en de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer, zeker in combinatie met het onderzoek van de SWOV, zijn helder. Wij kunnen dan ook instemmen met het stuk dat er ligt.

Dank u wel.

Motie M108-2021: Geen reclame voor een veilige weg
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2021, behandelend het Statenvoorstel 41/21 A Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid provincie Noord-Brabant;
constaterende dat

- reclame-uitingen langs de weg het rijgedrag van een bestuurder negatief beïnvloeden;[1]
- eenieder een zorgplicht heeft om geen activiteiten te ondernemen (waaronder het plaatsen van reclameborden) als daarmee het functioneren van de weg, of de verkeersveiligheid wordt gehinderd;[2]
- sinds 2012 gemeentes bevoegd gezag zijn wat betreft reclame-uitingen op percelen langs de provinciale weg;[3]
- in de IOV geen regels zijn opgenomen die reclame-uitingen op percelen langs de provinciale wegen beperken;
- de provincie grote waarde hecht aan het vergroten van de verkeersveiligheid op de provinciale wegen;

overwegende dat

- reclame-uitingen langs de provinciale wegen steeds meer toenemen;[4]
- reclame-uitingen langs provinciale wegen naast verkeersonveiligheid ook zorgen voor verrommeling van het landschap;
- het beperken van reclame-uitingen langs de provinciale wegen de verkeersveiligheid ten goede komt;
- de provincie maar beperkt bevoegd gezag heeft over een bepaald deel van het gebied op en rond de provinciale wegen;
- de provincie hierin samenwerking op moet zoeken met de gemeentes voor de gemeentelijke percelen langs de provinciale wegen;
- een beleidskader nodig is om in de IOV via instructieregels dan wel via direct werkende regels, regelgeving op te nemen over reclame-uitingen langs de provinciale wegen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- om een beleidskader uit te werken, voor het vergroten van de verkeersveiligheid door het beperken van het aantal reclame-uitingen langs de provinciale wegen;
- hierbij ook de inzet van de omgevingsverordening te onderzoeken en uit te werken;
- hierbij tevens de Brabantse gemeentes te betrekken;

en gaan over tot de orde van de dag;

[1] https://www.swov.nl/feiten-cijfers/factsheet/afleiding-het-verkeer
[2] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-7193.html
[3] https://www.brabant.n1/Bestuur /Provinciale-Staten/Statenstukken/Historie-Vergaderstukken/Historie-PS/20121207
[4] https://eenvandaag.avrotros.nl/item/borden-als-kaas-te-koop-langs-de-provinciale-weg-ze-zijn-al-verboden-en-utrecht-gaat-er-nu-op-handhaven/

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren
Willemieke Arts SP.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. De aanbevelingen worden overgenomen en ik denk dat dat ook inderdaad een heel goed advies is. Wat ik nog mis, in de jaarstukken wordt daar ook over gesproken, is inzicht in de realisatiewaarden. Wat ontbreekt, is inzicht in de oorzaak en de verklaring daarover. Maatregelen – ik hoorde net ook over snelheid –, die daadwerkelijk een verkeersveiligheidsbijdrage hebben is ook daarin onduidelijk en eigenlijk helemaal niet bewezen. Dat is wat

ik ook in de rapportbevinding van de verkeersveiligheid Noord-Brabant opmaak. De vraag is: kunt u, gedeputeerde, aangeven, naast de aanbevelingen, hoe u hier inzicht in gaat krijgen?

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de Zuidelijke Rekenkamer voor het heldere rapport. Ook goed dat de aanbevelingen hierin overgenomen zijn. Op één aanbeveling zou ik nog wel even extra aandacht willen vestigen, dat is het proactiever oppakken van de regierol richting gemeenten. Daarbij geldt wat mij betreft ook het gedrag van mensen. We hebben vaker in deze Staten opgeroepen om samen met gemeenten te proberen op te trekken om bijvoorbeeld het lachgasgebruik in auto's tegen te gaan. Helaas heeft de provincie die moties eigenlijk altijd afgewezen en wordt het nu gelukkig wel door gemeenten nadrukkelijk opgepakt, want we zien dat er enorm veel ongelukken door dit soort gedrag dan uiteindelijk komen. Ik hoop dat in de toekomst de provincie ook, met ook de aanbeveling van dit rapport, daar proactief mee aan de slag wil gaan, om daarmee ook snel, samen met de gemeenten, te kijken van hoe we de verkeersveiligheid op dit soort vlakken ook kunnen verbeteren en kunnen zorgen dat daarmee veel minder ongelukken, met name in het weekend, kunnen plaatsvinden.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar het college. De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Ik beschik nog niet over de nummers, dus ik noem dadelijk even de titels- Ah, check, de nummers, dank u wel, en zonder CdK, super!
Erg blij met de rapporten van de Zuidelijke Rekenkamer, maar ook van de SWOV. Goeie Statensessie ook die we daar volgens mij vorige week over hebben gehad. De rekenkamer geeft eigenlijk aan dat er heel veel goed gaat, maar stipt, zoals te doen gebruikelijk en gelukkig maar, ook een aantal punten aan waar we ons voordeel mee kunnen doen, en daar gaan we graag mee aan de slag.
Ik loop de verschillende fracties af met de vragen die zijn gesteld.
De VVD, als het gaat over handhaving: het OM heeft daar uiteindelijk het laatste woord in. CVOM is aan tafel, het OM is aan tafel bij ons bij de verkeersveiligheidsaanpak. Wij hebben vier tot zes keer per jaar met de regiovoorzitters, met de politie, met het OM en Rijkswaterstaat gesprekken over de verkeersveiligheid in Brabant. Daar staat handhaving ook op de agenda. Ik heb bij het OM aangegeven: laat ons weten als jullie meer kunnen doen op het gebied van innovatie en handhaving, bijvoorbeeld met slimme camera's, laat het ons weten als je bij wijze van spreken een keer een ton extra nodig hebt om iets voor elkaar te krijgen omdat dat vanuit je eigen begroting niet kan, Brabant staat klaar om ook op het gebied van innovatie en handhaving de lancerende provincie te zijn om daarmee vooruit te gaan. Dus daar zit geen beperking. Ik weet ook dat er nog ruimte is voor flitspalen. Er is een aanbesteding geweest voor nieuwe flitspalen en zoals laatst het OM zei: we hebben er nog honderd in de schuur liggen voor Nederland, maar er zijn gewoon wel strenge eisen. Je kunt niet zomaar overal een flitspaal gaan neerzetten, er zijn echt strenge eisen, ook vanuit advisering vanuit politie, enzovoort, wanneer dat wel en wanneer dat niet kan. Maar ook daar weet men dat we, aanvullend op de negen die we daar hebben op onze provinciale wegen, altijd in gesprek zijn met gemeenten om te kijken of er meer nodig is en of er dus ook meer kan.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd door de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, toch een vraagje. Waarom wordt er niet gewoon op elke gevaarlijke kruising een flitspaal neergezet, zodat ze daar in ieder geval niet met 170 overheen knallen, in plaats van, wat ik vaak zie, dat ze echt heel verdekt opgesteld staan, om maar iedereen, plat gezegd, te naaien? Dat is echt heel irritant. Dat moet toch kunnen, op al die gevaarlijke kruisingen?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, die kwalificatie laat ik-, uw waardering en beleving bij een flitspaal, dat is de uwe. Wij hebben geen flitspalenbeleid, wij gaan er niet over. Daar liggen zorgvuldige afwegingen aan ten grondslag. Onlangs is er in Baarle-Nassau/Baarle-Hertog een bijgekomen. Nou, dat komt dan ook uit de data-, mijnheer Van den Berg herkent hem volgens mij! Dus daar ligt altijd een zorgvuldig proces aan ten grondslag en het is een permanent gesprek met de gemeentes, met de wethouders en ook in het verkeersveiligheidsoverleg.
Dan als het gaat over die programmering-

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie. Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Over hetzelfde onderwerp. Die vaste flitspalen zijn misschien wat minder efficiënt dan mobiele flitspalen, want die komen op onverwachte plekken en hebben waarschijnlijk een veel preventievere werking. Is dat geen idee?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daar wordt nu mee geëxperimenteerd. Het is geen toeval dat een van die experimenten in Brabant, in Tilburg, is. Evaluaties vinden nu plaats op dat punt. Ja, daar woont mijnheer Van den Berg inderdaad, dat klopt; dit is het laatste flauwigheidje, want het is een heel serieus onderwerp! Die evaluatie vindt nu plaats en het OM is ook aan het kijken of verplaatsbare flitspalen niet juist ook in aantal zouden kunnen toenemen. Dus dat is ook onderwerp van gesprek en ook daar wordt weer gekeken van: zodra er kansen zijn, gaan we ermee aan de slag.

De **voorzitter**: Ja, mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp uit de woorden van de gedeputeerde dat wij daar eigenlijk alleen maar aanbevelingen kunnen doen. Wij kunnen dus niks doorzetten op dat gebied, terwijl wij wel wegen in beheer hebben? Dat is toch een rare situatie?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij kunnen ze wel aanschaffen, maar dan liggen ze hier in de hal. We mogen ze niet plaatsen, dat is gewoon echt een bevoegdheid die niet bij ons ligt. Wij kunnen aanvragen doen, we kunnen meedenken, en dat doen we allemaal, maar uiteindelijk zijn wij niet de eigenaar van de flitspaal die ze op onze provinciale weg mogen zetten, inclusief de inning daarvan. Dat betekent, een andere vraag die u volgens mij stelde, ook als het gaat over handhaving: wij kunnen geen mooie witte Porsches kopen en daar provinciale mensen in een blauw tenue in zetten om de Brabantse wegen veiliger te houden. Zo is het gewoon niet geregeld. Ik heb wel eens bij het ministerie gezegd: laat ons dat maar doen, en dan komen ook de bekeuringen bij ons als inkomstenbron binnen. Die ideeën komen eens in de zoveel tijd naar boven, maar dat gaat gewoon niet gebeuren. Ik zou het graag willen, maar zo werkt het helaas niet.
De tweede vraag van de VVD, als het gaat over het informeren en het gesprek daarover: in de Statenmededeling 'Programmering mobiliteit', waar we het al eerder over hadden in relatie tot beheer en onderhoud, zou ik dat ook een plek willen geven.
De heer Coen Hendriks van het CDA, dank voor de support. We gaan aan de slag met de aanbevelingen.
De SP, drie vragen. Uw eerste vraag, daar hebben we in mijn beleving meermaals het gesprek over, bijvoorbeeld als het gaat over de snelheid in relatie tot bomenkap. Volgens mij hebben we daar iedere verkeersveiligheidsbespreking met elkaar het gesprek over, en dat gesprek komt weer terug. Ook daarvan zou ik zeggen: het eerstvolgende logische moment om opnieuw dat gesprek aan te gaan, als u die behoefte heeft, is bij het programmeringsmoment in september. Dan ligt het allemaal gewoon op tafel en kunnen we daar met elkaar over van gedachten wisselen.
Capaciteit snelheidscontrole heb ik volgens mij net genoemd.
Afleiding reclame: daar kom ik zo even op bij de Partij voor de Dieren, als het gaat over de motie.

De heer Kutlu. U geeft aan: gedrag is toch ook relevant? Absoluut. Het is een van de drie pijlers: infra, handhaving en gedrag. Sterker nog: uit onze data blijkt ook dat juist gedrag key is om ervoor te zorgen, maar tegelijkertijd heel moeilijk om dat beïnvloeden. Maar absoluut: u kunt ons niet genoeg aanmoedigingen geven op dat punt. Daar gaan we absoluut mee door.
PVV, uw motie nr. 107, 'Voorbij de grenzen kijken voor meer veiligheid op de wegen'. Geen bezwaar. Ik zeg daar wel twee dingen bij. Als het gaat over die ribbelmarkering: u heeft daar een Statenmededeling over gehad, met die vijftien miljoen extra voor verkeersveiligheid die we uittrekken, daar zitten onder andere die kleinschalige maatregelen in. Daar gaan we al aan de slag met ribbelmarkering. Maar ik zie het als een extra stimulans om dat ook op het hoogste tempo te doen.
Ten aanzien van de verhoogde plateaus: inderdaad, dat kwam even terug in de Statenbespreking. Ik heb mij wel laten informeren dat het bij ons geen gebruik is, maar goed, deze motie geeft aan "blijf op dat punt gewoon nadenken".

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, met name wat destijds – ik ben even de naam van de beste man vergeten – de vertegenwoordiger van de SWOV ook zei, dat het bewezen zeer effectief is. En in Zuid-Holland zie ik dat. Het is gewoon 100 rijden waar het kan, maar op die gevaarlijke kruisingen terug naar 70 of zelfs 50. Dat is zeer effectief tegen zware aanrijdingen. Ik wil dat toch in de overwegingen meegeven, of ga er eens kijken: als u richting Den Haag vertrekt, even een provinciale weg nemen daar in de buurt.

De **voorzitter**: De heer Van der Maat gaat verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Nogmaals: deze motie geen bezwaar, maar deze motie betekent niet dat we ineens een kpi op verhoogde plateaus gaan zetten. Als we dat met elkaar begrijpen, dan geen bezwaar.
PvdA, de heer Smeulders. Even één ding rechtzetten, en dat is misschien ook meteen het bruggetje naar een vraag van de heer Van den Broek. Ik meende in uw termijn te horen dat u zei van "ja, corona, en daarom de cijfers". Maar zoals wij helaas, na het onderzoek van de SWOV, zeg ik ook in de richting van de heer Van den Broek, nog steeds geen antwoord hebben, en dat antwoord gaat er dus ook niet komen, geen antwoord hebben op de vraag "hoe kan het nou dat in 2018 en 2019 die verkeersslachtoffers/doden in Brabant zoveel hoger waren dan elders?" We hebben alles uitgestreept, "ja, want het is drukker in Brabant", of "we hebben meer wegen in Brabant", of 'dit' of 'dat', en als je dat allemaal tegen elkaar afzet, dan nog steeds hebben ze 20/25 verkeersdoden in die jaren gehad gewoon hoger dan bij de andere provincies. En nu, dit coronajaar, zou je denken "o, het is corona, dus lager", maar wij zijn eigenlijk de enige die veel harder omlaag zijn gegaan en dat is ook niet te verklaren. Dus het is gewoon een heel lastig thema, en dan kom ik ook bij de vraag van de heer Van den Broek. Ik zou zo graag nog hardere causale verbanden willen hebben tussen gedrag, handhaving en infrastructuur, locatie-specifiek. Dat is de reden ook waarom we nu naar de risicogestuurde aanpak gaan, overigens met dank ook aan de minister, die dat goed in gang zet, dat we op basis van data nog specifieker gaan kijken, niet zozeer blackspots van vroeger, kalf verdronken put dempen, nu zeggen we: risicogestuurd gaan kijken, op basis van verschillende data bij elkaar brengen, waar kunnen we eventueel ook nog op het gebied van infrastructuur stappen voorwaarts zetten? Ik hoop dus heel erg dat juist de cijfers van dit jaar laten zien dat die trend weer naar beneden is ingezet.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Even in reactie daarop: onderschrijft u dan ook even dat wat betreft de maatregelen zoals ze nu links en rechts staan, want u wilt maatregelen nemen, maar daar is

onduidelijk bij, als we al niet weten wat de oorzaak is, of die maatregelen ook een effectiviteit hebben. Hoe weegt u dat af? Want dat vind ik dan wel een bijzondere.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, mijnheer Van den Broek, dit is de allerlastigste vraag. Het oprechte, eerlijke antwoord is: dit is het beste wat we kunnen bedenken. Verkeersveiligheid is in essentie ook een thema. Laat ik het zo zeggen, want die gesprekken heb ik ook met het team, ambtelijk: je zou eigenlijk gewoon eens, en dit bedoel ik oprecht, gewoon om uw vraag op inhoud te beantwoorden, maar je zou eigenlijk eens gewoon een jaar niets moeten doen, gewoon geen beleid, en dan eens kijken wat er gebeurt. Alleen, dat kan ik, als gedeputeerde, die wordt ingehuurd om alles wat enigszins bedacht kan worden wat wel een bijdrage zou kunnen leveren, als ik de afweging moet maken "ik weet niet zeker of het helpt, maar ik probeer het liever omdat ik denk dat het van toegevoegde waarde is", dan doe ik liever dat dan dat ik zeg "nou, laten we maar een jaar niks doen", en dat zou als consequentie kunnen hebben dat er meer slachtoffers vallen omdat je niet helemaal inhoudelijk de redenering rond weet te maken. Dat is precies waar dit over gaat.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, als laatste. Ik snap het dilemma, en dat maakt het ook lastig om keuzes van rotondes of intelligente stoplichten-, wat is dan beter? Als we geen oorzaak kennen en goed kunnen onderbouwen waarom de verkeersongevallen ontstaan, dan wordt het bij dat soort taken ook heel lastig om daar geld voor uit te trekken en dingen te veranderen in de transitie. Ik snap het probleem dat daarmee samenhangt, maar dat wil ik ook even helder hebben, dat dat iets is wat speelt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Mijn punt is niet, via de voorzitter, dat we niets weten. We proberen natuurlijk zo goed als mogelijk alle laatste inzichten te volgen, dus daar gebeurt heel veel op en dat moeten we vooral ook blijven doen, ook wat SWOV bijvoorbeeld zegt, dat het echt een thema-, dat hebben ze ook bij het Rijk gezegd, de bermbeveiliging bijvoorbeeld, enzovoort, nou, dat zijn thema's waar we nog stappen op kunnen zetten, en ja, de heer Van den Berg, ribbelmarkering zogezegd, nou, ik kom dadelijk nog bij de heer Vreugdenhil. Er zijn natuurlijk ook zaken waarvan we weten "dat helpt wel", maar als het over het punt van de heer Kutlu gaat bijvoorbeeld, over gedrag, ja dat is gewoon razend complex. Ik kan niet zeggen "we hebben tien acties op gedrag gedaan en daardoor 'zoveel minder' ongevallen", die causaliteit kan ik nooit aanbrengen en dat gaat ook nooit lukken. Desondanks vind ik wel dat we het moeten inzetten.
Ik ga door, mevrouw de voorzitter. Kom ik bij Groep De Bie, de heer Van der Meeren. Tendert de provincie op veiligheid? Jazeker, absoluut, niet alleen op financiën, ook op duurzaamheid en het ontwerp. Sterker nog: dat is de reden waarom mobiliteit juist in dit tijdsbestek veel investeringen vraagt. De meeste investeringen hebben gewoon te maken met het verbeteren van de veiligheid, of de leefbaarheid. Dus absoluut.
De discussie over opcenten hoeven we hier, denk ik, niet te voeren, want dat is een algemene heffing en ik ben enorm blij dat daar ook mobiliteit van mag profiteren.
Dan motie nr. 108, 'Geen reclame voor een veilige weg'. Daar was al wat afstemming over geweest, dus u weet wat mijn advies gaat zijn. We ontraden toch die motie. Voor ons eigendom, dus de weg en de berm, geldt al dat wij reclameborden, in welke vorm dan ook, niet toestaan vanwege verkeersveiligheid. Onze mensen op de weg, onze weginspecteurs, kijken in heel Brabant natuurlijk ook ten aanzien van onze eigen infrastructuur, onze eigen eigendommen. Sinds Provinciale Staten de Landschapsverordening hebben ingetrokken in 2012 – we hebben daar ook al eerder over gesproken in de afgelopen jaren – ligt de bevoegdheid voor reclame-uitingen buiten onze eigendom bij de gemeenten. Als de verkeersveiligheid zou worden belemmerd door een bord buiten de weg, dan acteren wij daarop. Wij denken dat juist vanwege ook wat de rekenkamer zegt, de samenwerking die we met de gemeenten hebben, de ogen die wij op de weg hebben, wij dat niet helemaal dichtgeregeld gaan krijgen, of moeten willen regelen in de verordening,

maar dat juist het gesprek hierover richting de gemeenten – daarom schrijven wij ook een of twee keer per jaar een brief, om daar aandacht voor te vragen; ook via een motie heeft u volgens mij daar eerder toe opgeroepen, weer een punt onder gezet –, maar de afweging maken tussen iets helemaal dichtregelen vanuit hier is complex en je moet je ook afvragen of je zo in verhouding wilt staan tot de gemeenten, met een verordening Ruimte waar ook iets in gang is gezet over hoe wij ons als provincie ten opzichte van de gemeenten verhouden. Dan zeggen wij van "nou, laat ons dat nou gewoon via de samenwerking doen en wij acteren op het moment dat we het zien". Dan spreken we ook de gemeente daarop aan en dat heeft ook effect. Dus daarom ontraad ik motie 108.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Waar het mij om gaat, en ik besef dat wij hiermee mogelijk iets te ver de technische kant opgaan, ik gaf ook al in mijn bijdrage aan dat het beleidskader gestoeld zou moeten zijn op te verkrijgen wetenschappelijk inzicht, waar het ons om gaat is om een stukje uniform beleid. Wat wij zouden willen dat in dat beleidskader thuishoort, en dat zou bijvoorbeeld via de IOV kunnen, is dat een reclamebord, of een reclame-uiting, bijvoorbeeld een bord van 20 bij 20 meter met ledverlichting en een bewegend filmpje is gevaarlijk, maar een bord van 2 bij 5 met gewoon een platte tekst erop niet, vandaar dat wij op zoek zijn naar een stukje uniformiteit.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, dat is ook helder. Alleen, als wij de afweging moeten maken tussen-, want u zegt dan-, kijk, in uw voorbeeld komt het al terug, dan gaat u een aantal meters benoemen, een inkadering van wat wel en niet zou kunnen. Stel, je ziet gewoon, omdat onze weginspecteurs op de weg met ervaring gewoon kunnen taxeren of iets wel of niet, laat me zeggen, de veiligheid belemmert, en het zou net niet passen binnen die regels, dan heb je ook geen titel meer om het daarover te hebben. Maar goed, u moet hem gewoon in stemming brengen, of 'moet'-, het is begrijpelijk als u die gewoon in stemming brengt, maar het advies van GS is: laat ons nou gewoon dat gesprek met die gemeenten voeren. Het is een belangrijk punt, het is ook teruggekomen in de bespreking vorige week, we acteren daarop, als u een aanmoediging geeft om daar nog actiever op te acteren, nou prima, doen we dat in die gesprekken. Maar GS vinden het niet verstandig om nu allerlei regels te gaan opstellen en daarin dat uniforme, afdwingbare beleid te doen, want wij geloven meer in een maatwerkaanpak, zoals we die nu op dit moment hebben.
Dan nog de heer Vreugdenhil. Mij staat even niet bij welke moties wij dan in het verleden niet in gang hebben gezet, want juist het punt van lachgas heb ik volgens mij eerder genoemd als zorgwekkend, ook in de cijfers. Wij hebben daar ook gewoon programma's op, vooral richting jongeren hebben we gewoon activiteiten die over drugsgebruik gaan, specifiek over lachgas. Sterker nog: het was volgens mij een of twee jaar geleden dat we er zelfs een hele special op hebben gedraaid met alle wethouders, omdat we zo schrokken van die cijfers, dat het al in de honderden liep waar gewoon verkeersongevallen vanwege lachgas hebben plaatsgevonden. Dus dat punt is enorm belangrijk en daar gaan we ook absoluut mee door.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, zie het ook gewoon als samen optrekken, want in het verleden hebben we een motie ingediend om samen met gemeenten, zeg maar, lachgas te verbieden, juist ook vanuit onder andere het verkeersveiligheidsaspect. Die heeft het toen niet gehaald, maar goed, ik hoor u en ik denk dat we elkaar daarin verstaan, maar dat we juist ook-, want er wordt gevraagd hier naar een proactieve houding samen met gemeenten, juist ook dit soort aspecten bij de kop kunnen pakken om te kijken van "hoe kunnen we hier samen optrekken om dan iets wat we zien ook direct de kop in te drukken en daarmee de verkeersveiligheid te handhaven?"

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter.

Tot slot nog één opmerking in de richting van mevrouw Vlasveld. Op het moment dat onze verkeersinspecteurs bewegende beelden zien, wordt daar per direct op gehandeld. Dus dat kan ik ook nog even als signaal meegeven.
Dat was de eerste termijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Als ik daarop mag reageren vanuit eigen ervaring: straks rijd ik weer over de N264, de Randweg langs Tilburg, een N-weg, provinciale weg lijkt mij, waarbij ik vanaf een bepaald punt tegelijkertijd twee bewegende beelden zie, een lichtkrant en een groot letterscherm. Die staan er al heel lang en ik ga er niet van uit dat u nu de gemeente Tilburg gaat bellen om te zeggen van "joh, mevrouw Vlasveld rijdt daar zo meteen langs, ik heb gezegd dat het niet mag, zet ze even uit!". Dat zou ik heel leuk vinden, maar dat maak ik op uit uw worden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nou ja, u weet welke voormalige gedeputeerde daar in Tilburg nu verantwoordelijk voor is, dus de lijnen zijn kort. U zei N264, maar ik denk dat u de N261 bedoelt. Ook dit signaal hebben wij gehoord, ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter, dank u. In aanvulling op mevrouw Vlasveld. Als de provincie proactief ook wat betreft verkeersveiligheid wil acteren, dan is het misschien toch goed om bepaalde regels samen met de gemeenten af te spreken. Ik vind het jammer dat de gedeputeerde niet mee wil met onze motie om in ieder geval toch een ondergrens te stellen en over de twijfelgevallen eventueel dan nog met de gemeente in discussie te gaan. Dat voorkomt situaties zoals mevrouw Vlasveld net noemde.

De **voorzitter**: De gedeputeerde in de afronding.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nou, wat ik wil doen- Kijk, we zijn het eens over de relevantie van het thema, we zijn het alleen nog niet eens over welk instrument het meest zal helpen om daar iets mee te doen. GS zijn van mening dat we dat niet moeten doen door bijvoorbeeld de omgevingsverordening helemaal in te gaan regelen en tot op de centimeter nauwkeurig en qua lichtstelling precies aan te gaan geven wat wel en niet kan. Mevrouw Arts vraagt volgens mij van "ja, zijn er dan geen andere wegen?". Ik wil dit met liefde en plezier ook in het verkeersveiligheidsoverleg inbrengen, ik wil met liefde en plezier in de doorontwikkeling van het verkeersveiligheidsbeleid en de afspraken die wij maken met de regio's, want we hebben per regio een regionaal mobiliteitsprogramma waar ook veiligheid in staat, met liefde en plezier dit onderwerp neerzetten van "gemeente, ga zelf dat verbod gewoon in je gemeente regelen". Dat wil ik allemaal doen. Alleen, de verordening, om daar passages in te gaan opnemen over, nou ja: "dit mag wel, dit mag niet, zoveel centimeters links, rechts, enzovoort", ja, dat vinden GS gewoon niet de beste insteek. Als we elkaar eens kunnen vinden in het midden, misschien dat we dan iets samen kunnen doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, ik heb maar één reactie. Mijn partij gaat ervan uit: voorkomen is beter.

De **voorzitter**: Volgens mij is de gedeputeerde klaar met zijn beantwoording en zijn we ook aan het einde gekomen van de bespreking van dit onderwerp. Ik neem althans aan dat er geen moties meer ingediend worden op dit moment, want dat is het enige wat nog kan. Dat is niet het geval. Dan sluit ik de

beraadslagingen over dit voorstel en gaan we door met de bespreking van het Statenvoorstel 17/21, Wensen en bedenkingen ten aanzien van fondsversterking BOM.

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Voorzitter, dank je wel. Voorzitter. Hier ligt gewoon een goed plan en tevens een mooie kans. De maatregelen rondom corona versoepelen in rap tempo, omdat het kan. Naast dat het erg prettig is, geeft het ook de gelegenheid om weer positief vooruit te kijken. Dit plan biedt Brabant de mogelijkheid om een mooie injectie te geven aan de economie, zodat deze weer het juiste zetje krijgt. Het innovatieve MKB heeft behoefte aan kapitaal en financieringsruimte. De VVD is blij met dit voorstel en juicht de investeringen in de Brabantse innovatieve economie van harte toe. Mooi ook dat de Staten het bedrag plussen met 22,5 miljoen euro. Dat is de kans waar ik eerder aan refereerde.
We hebben bij dit voorstel verder geen wensen en bedenkingen. We gaan akkoord met het beschikbaarstellen van 22,5 miljoen euro als cofinanciering van EZK-middelen.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Ja, voorzitter, heel kort. Dit onderwerp is twee keer behandeld in een themabijeenkomst. Wij hebben geen wensen en bedenkingen en zullen dit voorstel steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Als u geen wensen en bedenkingen heeft, hoeft u in principe ook het woord bij zo'n onderwerp natuurlijk niet te voeren. De heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. In het Statenvoorstel wordt ons gevraagd door GS om 22,5 miljoen euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de fondsversterking van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij in het fonds Capital I. Hiermee zouden steeds meer in de knel komende werkenden en ondernemers financieel ondersteund kunnen worden. Bij het afnemen van de overheidssteun zouden zich meer faillissementen of ontslagen kunnen voordoen vanwege de grote impact van de coronacrisis.
Voorzitter. Onze fractie, D66, staat op zich heel positief ten opzichte van dit voorstel. Wij willen graag dat alle mogelijke middelen vanuit landelijke en regionale overheden beschikbaar worden gesteld om de bedrijven en de werkenden bij te staan, om de nadelige gevolgen van de coronacrisis voor hen zoveel mogelijk te beperken. De doorontwikkeling van innovatie en technologie in met name de MKB-bedrijven mag niet stagneren. Tegelijkertijd is onze fractie van mening dat wij moeten zien te voorkomen dat wij een behoorlijk bedrag in een pot stoppen waaruit niet of nauwelijks rendement kan worden behaald, terwijl we dit bedrag ergens anders beter zouden kunnen gebruiken. Om die reden moeten we zeer zorgvuldig en goed doordacht met het geld van burgers omgaan. Wij kunnen ons geld namelijk maar één keer uitgeven.
Gelukkig vallen de gevolgen van de coronacrisis voor de economie, en daarmee voor de meeste bedrijven in Nederland, mee. Van GS hebben we tijdens onze oordeelsvormende vergadering begrepen dat dit inderdaad klopt en dat zij inmiddels ook een ander en positiever beeld hebben van de impact van de coronacrisis op de huidige economische situatie in de regio. Desondanks verwachten GS dat dit bedrag nodig zal zijn voor de solvabiliteit van met name de innovatieve MKB-bedrijven. Wij begrijpen dat en gaan ervan uit dat dit zo goed geborgd is via het Capitalfonds van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij. Conform de toezegging van GS blijven we graag geïnformeerd over de werkwijze van het fonds, zodat we beter kunnen volgen waar we wel of niet kunnen investeren.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Dank u wel, voorzitter. De heer De Heer gaf al aan dat dit al nadrukkelijk is besproken in twee bijeenkomsten. Ook daar is aangegeven dat GroenLinks in principe de investering in Capital I steunt. Ook hebben we aangegeven dat het voor ons wel heel erg van belang is dat we het geld daar gaan investeren waar het ook terecht behoort te komen. We horen al heel veel zaken noemen, innovatief, MKB, enzovoort, enzovoort, maar namens GroenLinks wil ik eigenlijk een statement afgeven. Namens GroenLinks wil ik zeggen dat de investeringen ingezet dienen te worden in het verdienmodel van de toekomst. Mijn collega Philippart zei dat zo mooi: zonder PFASering, van ons drinkwater, bodem en zonder alleen een stimulans te geven aan de oude economie. Wij willen juist naar die nieuwe, groene, toekomstgerichte, innovatieve en duurzame economische ontwikkelingen. Dat is wat wij in ieder geval zullen borgen en zorgen dat we daarop letten, dat de gelden goed besteed worden.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, dank je wel. Voorzitter. Dit dossier wensen en bedenkingen ten aanzien van de fondsversterking BOM is uiteindelijk het resultaat van een brief van Economische Zaken aan het college uit september 2020. Inmiddels zijn we bijna een jaar verder en is eigenlijk discutabel of de bedrijven die met dit voorstel dadelijk financiële ondersteuning voor de coronaproblematiek krijgen, eigenlijk wel een geschikte doelgroep voor die coronamiddelen zijn. Het gaat namelijk helemaal niet slecht met de sectoren waar dit geld van EZK en de provincie naartoe gaat. Collega's voor mij gaven dat ook al aan. Het Capital I-fonds waar de investeringsmiddelen van EZK en de provincie naartoe gaan is geen fonds waar veel bedrijven in bijvoorbeeld de horeca, de schoonmaak, de catering, vrije tijd, kermisexploitanten, pretparken en bijvoorbeeld de reissector, een deel van de maakindustrie en de evenementenbranche ook maar iets aan hebben. En toch zijn dat voorbeelden van sectoren die juist heel zwaar getroffen zijn en waar veel mensen ook werkloos zijn geworden. Die worden hiermee niet geholpen. Voortschrijdend inzicht zou dan ook betekenen dat GS over dit voorstel met EZK gewoon opnieuw aan tafel moet. Wij vinden coronasteunmaatregelen uiteraard nodig, want de schade vloeit voort uit overheidsmaatregelen, maar deze financiering moet niet gaan naar innovatie startups en scale-ups, maar die moet gaan naar oerdegelijke, hardwerkende Brabantse bedrijven en het is triest dat GS er niet voor hen is met dit voorstel. Wij dienen daarom een amendement in met een duidelijke wens, om de steun daar te laten landen waar die wel nodig is. Ga in gesprek met EZK en als het nodig is, pas dan desnoods de aandeelhoudersinstructie aan.
Voorzitter, tot zover.

Amendement A16: Fondsversterking BOM heroverwegen
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 2 juli 2021, ter bespreking van statenvoorstel 17/21 fondsversterking BOM;
besluiten:
de tekst
'besluiten:
1. Ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen dat zij geen wensen en bedenkingen hebben, als bedoeld in artikel 167, lid 4 van de Provinciewet, met betrekking tot het voornemen van Gedeputeerde Staten om 22,5 miljoen euro beschikbaar te stellen als cofinanciering van EZK-middelen ten behoeve van de fondsversterking van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij in het fonds Capital I.'
te wijzigen in
'besluiten:

1. Ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen dat zij de navolgende wensen en bedenkingen hebben (als bedoeld in artikel 167, lid 4 van de Provinciewet) met betrekking tot het voornemen van Gedeputeerde Staten om 22,5 miljoen euro beschikbaar te stellen als cofinanciering van EZK-middelen ten behoeve van de fondsversterking van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij in het fonds Capital I, in het kader van Coronasteun.
a. met de minister in gesprek te gaan over de mogelijkheid om de gezamenlijke inzet op een andere wijze in te zetten, zodanig dat de steun terecht gaat komen bij de bedrijven die het hardst geraakt zijn. Dit voor zover dit binnen de aandeelhoudersinstructie I past of indien nodig hiervoor de betreffende aandeelhoudersinstructie hierop aan te passen.
Dit, gezien de gedateerdheid van de aankondiging van de EZK-middelen (sept 2020).
En in combinatie met het voortschrijdend inzicht dat die sectoren die onder het huidige voornemen van GS van de fondsversterking kunnen profiteren (via het fonds Capital I) relatief weinig economisch geraakt zijn door de coronamaatregelen, dit terwijl er vele sectoren zijn die juist wel hard geraakt zijn door de coronamaatregelen nu mogelijk niet via het fonds Capital I worden ondersteund.
b. gedurende de gesprekken al een concreet plan van aanpak te maken waarbij de hardst getroffen sectoren worden geïdentificeerd.'
En gaan over tot de orde van de dag."
Patricia van der Kammen, PVV

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Dank u wel, voorzitter. Niet iedereen zal met heel veel plezier de halfjaarlijkse economische raming van de Nederlandsche Bank lezen en ook economen door middel van alle toegevoegde deugtaal van de laatste tijd ook niet. Maar toch is het interessant, omdat daar ook gewaarschuwd wordt voor oververhitting, met name ook door het aantal overheidsfondsen. Oud-president van de Nederlandsche Bank, Wellink, onlangs waarschuwde wat explicieter voor een juichstemming na corona, waarschuwde explicieter voor stijgende overheidsuitgaven en ging daar expliciet in op het aantal overheidsfondsen en de aantallen euro's dat in die overheidsfondsen zit, wat waarschijnlijk voor oververhitting van de Nederlandse economie gaat zorgen, met alle schadelijke gevolgen van dien. Vandaar ook dat het toevoegen van meer geld aan de BOM door ons uiterst kritisch wordt bekeken.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. En tot slot de heer De Bekker namens Groep De Bie.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter. In het licht van het nieuwe vergaderen houd ik het bij dezen kort. Wij hebben een vraag/wens. Kan de gedeputeerde toezeggen de motie 'Slimme en meetbare kpi's', welke aangenomen is bij de economische visie 2030, ook van toepassing te kunnen laten zijn op dit voorstel? Zo niet, dan dienen we een motie van eenzelfde strekking in.
Tot zover, voorzitter. Dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is het woord aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel ook voor de inbreng nu, maar ook tijdens de oordeelsvormende themavergadering vorige week. Als u die twee minuten spreektijd niet vol hoeft te maken, zal ik kijken of ik ook nu weer binnen de beoogde spreektijd kan beantwoorden. Ik benadruk dat ik het zal probéren!
De fractie van D66, de heer Kutlu. Vanzelfsprekend gaan we er zorgvuldig mee om, maatwerk daarin, en zoals ook tijdens de themavergadering al aangegeven: als het niet uitgegeven hoeft te worden om het bedrijfsleven, het MKB van Brabant, te ondersteunen, dan doen we dat niet, maar het vraagt wel om

maatwerk. Wat we ook vorige week al gezegd hebben: er zijn een aantal macro-economische ontwikkelingen, die zien er goed uit, maar op bedrijfsspecifiek niveau zijn er ook andere signalen. Vandaar dat het verstandig is om ook nu, wanneer de seinen aardig op groen staan, toch te investeren en dit bedrag, zowel vanuit het Rijk als vanuit de provincie, beschikbaar te stellen voor ons innovatief MKB dat aan het verdienvermogen van de toekomst werkt en dus ook aan een duurzaam en concurrerend bedrijfsleven van Brabant. Wat het college betreft is het dus nodig binnen de kaders van de aandeelhoudersinstructie die er bestaat. We gaan dus geen geld over de balk smijten en we gaan dat zorgvuldig doen. Wij zullen op de reguliere S&V-momenten specifiek rapporteren over de voortgang van dit fonds: hoe gaat de BOM daarmee om? Dat doen we als provincie, naast natuurlijk de jaarverslagen van de BOM zelf. Dus wij zullen binnen die aandeelhoudersinstructie en sectoren handelen.
Dan het amendement A16 van de PVV. Dat wil het college ontraden. Hoewel dit voorstel om een aanzienlijk bedrag gaat, twee keer 22,5 miljoen, zijn er miljarden door het Rijk uitgegeven in de acute noodsteun van hele veel sectoren, waaronder ook de sectoren die u zojuist aangaf, die het inderdaad ook moeilijk hebben. Daarvoor wil ik ook namens het college nu weer complimenten uitspreken aan het Rijk, dat ze dat gedaan hebben, maar dit voorstel, 150 miljoen op rijksniveau en voor Brabant 45 miljoen, heeft deze focus en daar wil het college zich ook aan houden.
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie nog een hand van de heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik had nog geen antwoord gekregen op-

De **voorzitter**: Dat klopt, over die motie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Excuus, mijnheer De Bekker. Die motie is destijds aangenomen. Ik heb aangegeven, destijds ook, dat ik dat natuurlijk ga opnemen als portefeuillehouder, dus dat is eigenlijk een standaard uitgangspunt bij het werk, bij elk voorstel. Dus vanzelfsprekend zou ik u niet willen vragen om bij elk voorstel opnieuw deze motie in te dienen. Eén keer is voldoende.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. En daarmee zijn we ook aan het einde gekomen van de bespreking van dit onderwerp. Ik zie geen handen meer om moties of amendementen aanvullend in te dienen.
Daarmee sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel en zijn we aangekomen bij de hamerstukken.

Hamerstukken

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS

De **voorzitter**: Er staat vandaag één hamerstuk op de agenda, dat is Statenvoorstel 33/21, Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS. Ik ga ervan uit dat u akkoord gaat met deze wijze van afdoening. Ja? Dan is dat bij dezen vastgesteld.
Dan komen we aan het einde van de beraadslagingen. Zoals u bekend is, vindt de stemming over de voorstellen van vandaag plaats in een aparte digitale vergadering, aansluitend aan deze vergadering. De aanwezigen in de zaal wordt verzocht zich hiervoor naar de aan de fractie toegewezen vergaderruimte te begeven. De digitale vergadering zal over vijftien minuten aanvangen en ik verzoek u dan ook u gereed te maken voor de digitale vergadering en in te loggen voor de digitale stemming.

De voorzitter sluit te 14.30 uur de vergadering.

Digitale vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 2 juli 2021

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 47 leden aanwezig, te weten: mw. Arts, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, De Bie, Boon, mw. Van Boxel-van Gruijthuijsen, Van den Broek, Brouwers, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer (CDA), De Heer (D66), Heijmans, Hendriks, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Koopman, De Kort, S. Kutlu, mw. Van der Linden, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Van Nuland, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, mw. Roijackers, Rutjens, Smeulders, mw. Spierings, Spooren, Stoop, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, mw. Zwart.

Afwezig Altundal, Deryckere, mw. Scholder-Penders, Philippart, Thijssen, Van Wely.

De voorzitter opent de vergadering om 14.37 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Voordat ik de vergadering open, inventariseer ik wie aanwezig zijn in deze vergadering. Dat gebeurt op alfabetische volgorde, zoals u weet, in een drietal groepen, allereerst de Statenleden met een achternaam beginnend met A tot en met H, vervolgens I tot en met P en ten slotte Q tot en met Z. Wanneer de groep waartoe u met de eerste letter van uw achternaam behoort aan de beurt is, wordt u verzocht de microfoon en de camera aan te zetten. Wanneer de griffier uw naam noemt, meldt u zich dan als volgt: uw naam en "Ik ben aanwezig". Spreek alstublieft die woorden uit, want u weet: u moet in beeld komen en pas dan bent u geregistreerd, als u goed in beeld en geluid doorkomt. De griffier zet u dan op de presentielijst.
De griffier is nu aan het woord om u allen op te roepen.

De **griffier**: Dank u wel. Ik begin met de letters A t/m H. Ik begin met mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Willemieke Arts. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer De Bekker. Mijnheer De Bekker? Ik ga even door naar de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Harry van den Berg. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. Kunt u nog even praten, want ik heb u niet gezien, wel gehoord. Ja, ik heb u ook gezien. Dank u wel. Dan ben ik terug bij de heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie):

De heer **Van den Berg** (PVV): Harry van den Berg. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Dan ben ik bij de heer De Bekker terug.

De heer **De Bekker** (Groep De Bie): Ik ben aanwezig. Dank je wel.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Eric de Bie. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, goedemiddag, griffier. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Boxel.

Mevrouw **Van Boxel-van Gruijthuijsen** (D66): Bettine van Boxel. Aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Harold van den Broek. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Jan-Frans Brouwers uit Son en Breugel is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Dan mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Anne van Diemen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Edith van Dijk is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Wilma Dirken. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Duijs.

De heer **Duijs** (Groep Rutjens): Frank Duijs, JA21. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u. De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): De heer Everling is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Goeiemiddag, ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dat zag ik niet- Ja, ik heb u nu gezien, dank u wel. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Alexander van Hattem vanuit het mooie 's-Hertogenbosch. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Kees de Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Kees de Heer. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Thierry de Heer.

De heer **De Heer** (D66): Thierry de Heer, aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nico Heijmans. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Coen Hendriks. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Na mevrouw De Hoon kom ik bij I tot en met P. Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ankie de Hoon. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Dan ben ik bij de heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Robert Janssen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Goedemiddag, voorzitter. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Goedemiddag, voorzitter, Taner Karaaslan. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Goedemiddag, ik ben aanwezig, Martijn de Kort.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Goedemiddag, Suat Kutlu. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Goeiemiddag, Jade van der Linden. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Tom Ludwig. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Walter Manders. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (Groep De Bie): Camiel van der Meeren. Ik ben aanwezig

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Goeiemiddag, Ine Meeuwis. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Goedemiddag, Jelle van Nuland. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Joris van den Oetelaar. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Suzanne Otters. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat hebben we ook gezien, via de computer van de heer Gremmen zag ik. De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Alex Panhuizen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Dan ben ik bij Q tot en met Z. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Hagar Roijackers. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (Groep Rutjens): Willem Rutjens, JA21, vanuit Den Bosch. Aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Scholder- Is toch niet aanwezig, merk ik. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Hallo allemaal, ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (D66): Goedemiddag, voorzitter. Anne-Marie Spierings. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Goedemiddag. De heer Spooren.

De heer **Spooren** (CDA): Goedemiddag. Chris Spooren is aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Goedemiddag vanuit het mooie en zonnige Bergen op Zoom. Ik ben aanwezig. Jürgen Stoop.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Thijssen. Is niet aanwezig, constateer ik officieel. Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Goedemiddag, voorzitter, Tanja van de Ven. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Goedemiddag, voorzitter. Ik ben nog steeds aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Hermen Vreugdenhil. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Goedemiddag, voorzitter. De heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren is aanwezig.

De **griffier**: Dank u. De heer Van Wely zal waarschijnlijk ook niet aanwezig zijn. Nee. Dat heb ik dan ook bij dezen vastgesteld. Tot slot mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Ja, voorzitter, Suzanne Zwart. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. Dan heb ik hiermee vastgesteld dat er een quorum is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik constateer dat er een quorum is en open deze digitale vergadering van Provinciale Staten.
Ik stel de agenda aan de orde. Zoals gezegd, gaan we digitaal stemmen over de voorstellen waarover we in de voorafgaande én de dááraan voorafgaande vergadering beraadslaagd hebben. Ik vraag de griffier mededeling te doen van het aantal deelnemers in de stemapplicatie.

De **griffier**: Voor de goede orde: er zijn nu 49 mensen in de NotuVote-applicatie, maar er mogen er maar 47 deelnemen aan de stemmingen, want de heer Thijssen en de heer Van Wely hebben zich net niet present gemeld.

De **voorzitter**: Oké, dat moeten we dan zo meteen eventjes in de gaten houden bij de stemmingen.
De gebruikelijke volgorde van stemmen is, zoals bekend: amendementen, besluit, moties. Per amendement, besluit en motie wordt de stemming opengesteld en kan er gestemd worden door middel van de buttons

'Voor', 'Tegen' of 'Onthouden'. U weet het: de laatste button, 'Onthouden' is alleen bedoeld voor het onthouden van een stem op grond van artikel 28 van de Provinciewet. Indien van toepassing, dient u dit voorafgaande aan de stemming bij de griffier te melden. Gebruik deze button dus alleen voor dit doel.
Indien u een stemverklaring wenst af te leggen, dient u dat voorafgaand aan de stemming via de chat aan te geven. Ik geef u dan aan het einde van de stemmingen het woord voor het afleggen van een korte stemverklaring.
Na de stemming, d.w.z. nadat gecheckt is of iedereen zijn of haar stem heeft uitgebracht – ik hoop dat ik dat deze keer niet vergeet, ik heb dat nogal eens vergeten –, zal de uitslag van de stemming medegedeeld worden. Daarna geef ik de stemming vrij. Als u zich niet herkent in de uitslag, kunt u dat op dat moment melden. Hiervan wordt in de notulen dan aantekening gemaakt, maar deze mededeling heeft geen invloed op de uitslag van de stemming.
Dan gaan we nu stemmen.

Stemming

Motie M102-2021 Snelheid in (in)formatiegesprekken

De **voorzitter**: We beginnen met een motie die overgebleven was bij de vorige vergadering, want toen staakten de stemmen. Dat wil zeggen dat bij de volgende vergadering de motie opnieuw in stemming wordt gebracht, en dat betreft motie M102, Snelheid in (in)formatiegesprekken. Daarover kan op dit moment gestemd worden. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de stem van mevrouw De Hoon- Ja, die is nu ook binnen. Dan zijn er inderdaad 47 stemmen uitgebracht, 35 voor, 12 tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee aangenomen. Ik wacht tot hij in beeld komt. Ik zie hem op het grote scherm wel, maar op mijn kleine scherm niet. Ja, daar is 'ie. Ik zei al: daarmee aangenomen.
Het is zo dat ik normaal gesproken helemaal aan het einde van de vergadering de ruimte geef voor stemverklaringen, maar omdat dit een stemming is van de voor-vorige vergadering, ga ik bij motie M102 nu de gelegenheid geven voor stemverklaringen. Bij alle andere onderwerpen zal ik dat later doen. De heer Gremmen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, Suzanne Otters hier namens de VVD, een stemverklaring. VVD-Brabant heeft alle vertrouwen in de twee formateurs, dat zij het formatieproces voortvarend en op weldoordachte wijze zullen voortzetten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Op basis van motie M103 was het de opdracht aan de informateurs om een korte informatieronde te doen en een coalitie met zes partijen te onderzoeken. Dat is gebeurd en zo leggen wij ook deze motie precies uit.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn op dit moment al veel verder in het proces. Wat dat betreft is de motie voor ons overbodig, maar omdat we wel volledig willen onderstrepen wat in de motie staat, een open samenwerking met elkaar en de partijen zoals nu met elkaar in gesprek zijn, kunnen wij voorstemmen.

De **voorzitter**: Ik ga naar mijnheer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Een stemverklaring op motie M102. Onze fractie heeft voor motie M102 gestemd, wetende dat motie M103 enkele weken geleden al aangenomen is en in die motie is opgenomen dat er een kort informatieproces zou moeten plaatsvinden, waarbij drie varianten specifiek werden onderzocht. Dat is ook wel de wijze waarop wij deze motie interpreteren. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik heb het goed volgens mij dat ik nu echt alle stemverklaringen voor M102 heb genoemd. Ik zie geen andere geluiden, dus dan is dat onderwerp afgerond, motie M102, en gaan we naar Statenvoorstel 20/21, Provinciale Jaarstukken.

20/21 Provinciale Jaarstukken 2020

De **voorzitter**: De stemming is geopend over het ontwerpbesluit.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 43 voor, 4 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee aangenomen. Dank u wel.
Dan gaan we naar Statenvoorstel 43/21, de bestuursrapportage.

43/21 Bestuursrapportage I-2021

De **voorzitter**: Aan de orde is he ontwerpbesluit 43/21, de bestuursrapportage zelf. De stemming is geopend.

De **griffier**: Alleen de stem van de heer Vreugdenhil nog. Ja, die is ook binnen. Dan zijn er 47 stemmen uitgebracht, 39 voor, 8 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.
Dan gaan we naar de moties die behoren bij dit Statenvoorstel, te beginnen met motie M104, 'Referendum RES-en'. De stemming is geopend.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ik word eruit gegooid, voorzitter .

De **voorzitter**: U bent nu in beeld, dus u kunt bij mij aangeven of u voor of tegen bent.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ik ben voor, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. En we missen ook de heer Karaaslan. Kan hij misschien ook in beeld komen om te kijken of hij voor of tegen is? Mijnheer Karaaslan?

De heer **Karaaslan** (VVD): Ja, ik had even een probleem met inloggen maar als het telefonisch kan-

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Karaaslan** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

De **griffier**: Dan zijn er 47 stemmen uitgebracht, 12 voor en 35 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen. Daar gaan we nog even naar kijken. Dank u wel.
Dan gaan we naar motie M105, 'Rol PS bij Duurzame Polder'. De stemming is geopend.
De heer De Bie. Bent u voor of tegen?

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ik ben tegen en heb ook nog een stemverklaring.

De **voorzitter**: Dat mag u intypen.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dat had ik al gedaan, maar in een eerder stadium.

De **voorzitter**: De heer Karaaslan?

De heer **Karaaslan** (VVD): Ja, het lukt nog steeds niet, maar tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: En de heer Boon.

De **voorzitter**: De heer Boon? Mijnheer Boon?

De heer **Boon** (PVV): De stem is binnen hoor.

De **voorzitter**: We moeten even checken, want we hebben nu 46 mensen die gestemd hebben en 2 extra stemmen. Dat is 48, dus dat is één te veel. Er wordt even gekeken wat er aan de hand is.

De **griffier**: Wij constateren dat de heer De Bie ook in de applicatie heeft gestemd. Dus ik tel nu dat er 47 stemmen zijn uitgebracht, 9 voor en 38 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen.
Dan gaan we naar motie M106,'Moratorium windturbinebouw totdat resultaten landelijk onderzoek bekend zijn'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 14 voor, 33 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Daarmee ronden we dit onderwerp af. Ik heb eerder aangegeven dat we alle stemverklaringen straks in één keer gaan doen, dus u krijgt zo meteen nog de gelegenheid; dan loop ik gewoon de lijst af zoals ik hem hier in de chat heb zitten.
We gaan nu eerst naar Statenvoorstel 41/21, Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid.

41/21 Rapport Zuidelijke Rekenkamer Verkeersveiligheid Provincie Noord-Brabant

De **voorzitter**: Aan de orde is het ontwerpbesluit Statenvoorstel. De stemming is geopend.
Mijnheer Van der Wel hebben we nog niet. Nu wel? Oké.

De **griffier**: Ja, 47 stemmen uitgebracht en 47 voor.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. Dan gaan we verder naar de uitslag kijken, hoewel die overzichtelijk is.
Dan gaan we naar de moties behorende hierbij. Dat is motie M107, 'Voorbij de grenzen kijken voor meer veiligheid op de wegen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 38 voor, 9 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.
Motie M108 is aan de orde, 'Geen reclame voor een veilige weg'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 13 voor, 34 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Dan zijn we gekomen bij het Statenvoorstel Wensen en bedenkingen ten aanzien van fondsvorming BOM.

17/21 Wensen en bedenkingen tav Fondsversterking BOM

De **voorzitter**: Allereerst het amendement A16, 'Fondsversterking BOM heroverwegen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 8 voor 39 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. We zijn in afwachting van de uitslag- Daar is 'ie, althans bij mij, nog niet hier in beeld- Ja.
Dan gaan we naar ontwerpbesluit 17/21, Wensen en bedenkingen ten aanzien van Fondsversterking BOM. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 47 stemmen uitgebracht, 41 voor, 6 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. Dank u wel.
Dan zijn we bij het onderwerp gekomen waarbij we bij acclamatie zouden stemmen: ontwerpbesluit Statenvoorstel 33/21, Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost.

33/21 Conceptbegroting 2022 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost, zienswijze PS

De **voorzitter**: Ik ga ervan uit dat u daar zonder stemming mee akkoord bent. Dat is dan bij dezen.
Dan ga ik naar de stemverklaringen. Als eerste geef ik het woord – ik doe het gewoon in de volgorde zoals ik die in de chat zie – aan de heer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Dank u wel, voorzitter. Motie 105 hebben we tegen gestemd. We zien de gemeente als eerste overheid, zoals het ook is bepaald in de omgevingsvisie, en er is onvoldoende reden om daar ten behoeve van windturbines specifiek van af te wijken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie heeft tegen motie 106 gestemd, al mag er geen twijfel over bestaan dat gezondheid wat ons betreft prevaleert. We vragen het college daarom om zo spoedig

mogelijk inzicht te geven in de gevolgen van de motie Erkens/Leijten op de Brabantse situatie, zodat we daar met elkaar weloverwogen over kunnen besluiten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Wij hebben voor motie 108 gestemd over 'geen reclame langs provinciale wegen', omdat hiermee de historische fout wordt rechtgezet uit 2012 van SP-gedeputeerde Johan van den Hout om de provinciale landschapsverordening in te trekken. Dus we zijn heel blij dat mede de SP dit initiatief heeft genomen om deze fout recht te zetten. Dus onze stem was voor.

De **voorzitter**: Hartelijk dank, mijnheer Van Hattem. Ik heb volgens mij nu eenieder het woord gegeven die een stemverklaring wilde afleggen. Ik zie toch nog een hand van de heer De Bie, maar het is nog even leren als nieuw Statenlid natuurlijk. Mijnheer De Bie.

De heer **De Bie** (Groep De Bie): Ja, dank u wel, voorzitter, voor uw coulance. Motie 108 hebben we tegengestemd. In de afweging veiligheid en vrijheid is onze wens om minder regels te hebben, dus veilig te zijn, doorslaggevend geweest.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Zijn er nog anderen? Volgens mij niet. Ik heb, denk ik, niemand meer vergeten. Dat wil zeggen dat we dan gekomen zijn aan het einde van deze vergadering. Ik wil graag eenieder danken voor zijn of haar inbreng. De eerstvolgende, maar ook de laatste voor de zomervakantie, is de Statenvergadering die gaat plaatsvinden op 16 juli 2021.
Rest mij u een mooi weekend toe te wensen.

Sluiting

De voorzitter sluit om 15.10 uur de vergadering.

Stemmingsoverzicht vergadering Provinciale Staten 2 juli 2021

De digitale stemmingen van individuele Statenleden zijn te raadplegen via https://noord-brabant.stateninformatie.nl/dashboard

3.2.10 MOTIE M102-2021 SNELHEID IN (IN)FORMATIEGESPREKKEN

Digitale stemming:

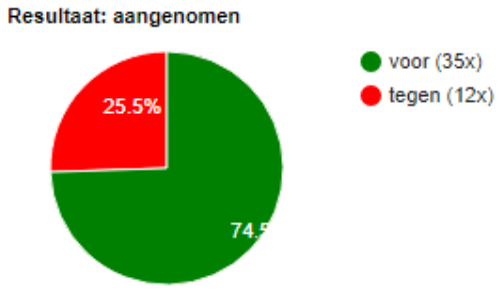

TEGEN	VOOR
Forum voor Democratie	50PLUS
Groep Rutjens	CDA
Groep de Bie	ChristenUnie/SGP
Partij voor de Dieren	D66
SP	GroenLinks
	Lokaal Brabant
	PVV
	PvdA
	VVD

3.3.10 ONTWERPBESLUIT STATENVOORSTEL 20/21 PROVINCIALE JAARSTUKKEN 2020

Digitale stemming:

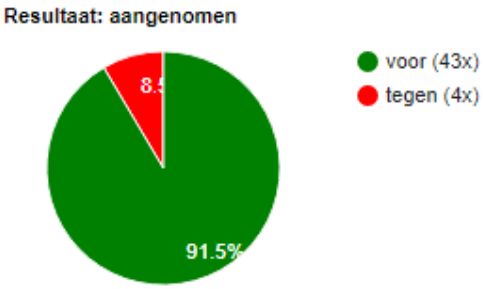

TEGEN	VOOR
PVV	50PLUS
	CDA
	ChristenUnie/SGP
	D66
	Forum voor Democratie
	GroenLinks
	Groep Rutjens
	Groep de Bie
	Lokaal Brabant
	Partij voor de Dieren
	PvdA
	SP
	VVD

3.4.10 ONTWERPBESLUIT STATENVOORSTEL 43/21 BESTUURSRAPPORTAGE I-2021

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

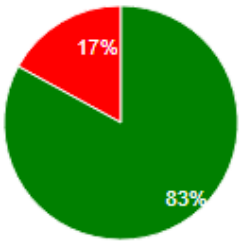

voor (39x)
tegen (8x)

TEGEN	VOOR
Groep Rutjens	50PLUS
PVV	CDA
Partij voor de Dieren	ChristenUnie/SGP
	D66
	Forum voor Democratie
	GroenLinks
	Groep de Bie
	Lokaal Brabant
	PvdA
	SP
	VVD

3.4.20 MOTIE M104-2021 REFERENDUM RES'SEN

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

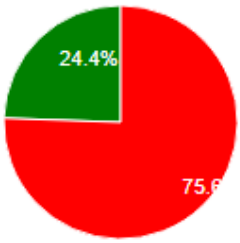

tegen (34x)
voor (11x)

TEGEN	VOOR
50PLUS	Forum voor Democratie
CDA	Groep Rutjens
ChristenUnie/SGP	Groep de Bie
D66	PVV
GroenLinks	Partij voor de Dieren
Lokaal Brabant	
PvdA	
SP	
VVD	

Aanvulling stemming in beeld:
De heer De Bie voor
De heer Karaaslan tegen

3.4.30 MOTIE M105-2021 ROL PS BIJ DUURZAME POLDER

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

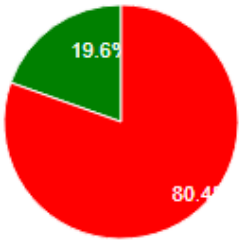

tegen (37x)
voor (9x)

TEGEN	VOOR
50PLUS	Forum voor Democratie
CDA	Groep Rutjens
ChristenUnie/SGP	PVV
D66	Partij voor de Dieren
GroenLinks	
Groep de Bie	
Lokaal Brabant	
PvdA	
SP	
VVD	

Aanvulling stemming in beeld:
De heer Karaaslan tegen

3.4.40 MOTIE M106-2021 MORATORIUM WINDTURBINEBOUW TOTDAT RESULTATEN LANDELIJK ONDERZOEK BEKEND ZIJN

Digitale stemming:

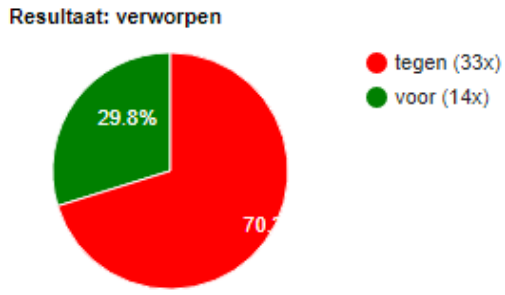

TEGEN	VOOR
50PLUS	Forum voor Democratie
CDA	Groep Rutjens
ChristenUnie/SGP	Groep de Bie
D66	PVV
GroenLinks	SP
Lokaal Brabant	
Partij voor de Dieren	
PvdA	
VVD	

3.5.10 ONTWERPBESLUIT STATENVOORSTEL 41/21 RAPPORT ZUIDELIJKE REKENKAMER VERKEERSVEILIGHEID PROVINCIE NOORD-BRABANT

Digitale stemming:

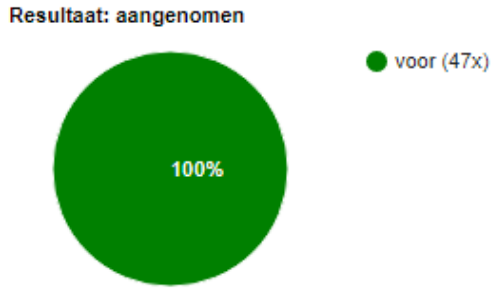

VOOR
50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Groep Rutjens
Groep de Bie
Lokaal Brabant
PVV
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

3.5.20 MOTIE M107-2021 VOORBIJ DE GRENZEN KIJKEN VOOR MEER VEILIGHEID OP DE WEGEN

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

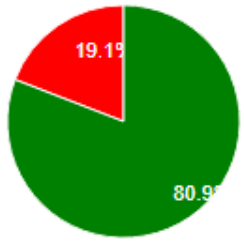

voor (38x)
tegen (9x)

TEGEN	VOOR
D66	50PLUS
Forum voor Democratie	CDA
Groep Rutjens	ChristenUnie/SGP
Lokaal Brabant	GroenLinks
	Groep de Bie
	PVV
	Partij voor de Dieren
	PvdA
	SP
	VVD

3.5.30 MOTIE M108-2021 GEEN RECLAME VOOR EEN VEILIGE WEG

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

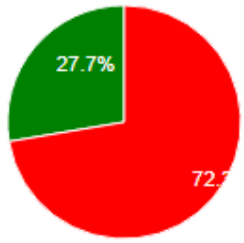

tegen (34x)
voor (13x)

TEGEN	VOOR
50PLUS	ChristenUnie/SGP
CDA	Groep Rutjens
D66	PVV
Forum voor Democratie	Partij voor de Dieren
GroenLinks	SP
Groep de Bie	
Lokaal Brabant	
PvdA	
VVD	

3.6.10 AMENDEMENT A16-2021 FONDSVERSTERKING BOM HEROVERWEGEN

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

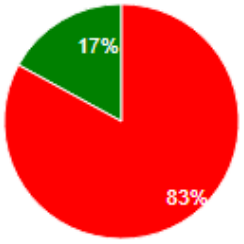

tegen (39x)
voor (8x)

TEGEN	VOOR
50PLUS	Forum voor Democratie
CDA	Groep de Bie
ChristenUnie/SGP	PVV
D66	
GroenLinks	
Groep Rutjens	
Lokaal Brabant	
Partij voor de Dieren	
PvdA	
SP	
VVD	

3.6.20 ONTWERPBESLUIT STATENVOORSTEL 17/21 WENSEN EN BEDENKINGEN TAV FONDSVERSTERKING BOM

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

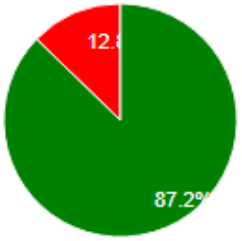

voor (41x)
tegen (6x)

TEGEN

Groep Rutjens
PVV

VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Groep de Bie
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD